

KOBINA

DE ZOON VAN
DE SLAVENDRIJVER

KOBINA

DE ZOON VAN DE SLAVENDRIJVER

EEN VERHAAL VOOR DE JEUGD

DOOR

B. E E R D E N

VAN DE SOCIETEIT VOOR
AFRIKAANSE MISSIËN (CADIER EN KEER)

OMSLAG EN ILLUSTRATIES

VAN

VIC. VAN SCHOONHOVEN VAN BEURDEN

VERKRIJGBAAR AAN DE ADMINISTRATIE:
HUIZE „TAFELBERG” OOSTERBEEK (GLD).

.....en begon te stampen.

1. EEN VREEMDE DROOM.

Onder de strakke Afrikaanse hemel lag het negerdorp Manso verloren in de uitgestrekte oerwouden van de Goudkust. De laaiende vuurbol van de middagzon stond loodrecht boven de hutten, die als verschrompelde paddenstoelen her en der verspreid lagen. Het was doodstil in de nederzetting. De hitte smoorde ieder geluid, verlamde iedere beweging. Ook de kruinen van de bomen in de bossen rondom stonden roerloos.

In de schaduw van een enorme kaasboom * voor een der hutten lag een negerjongen lui te spelen met een schildpad. Lokkend hield hij het dier een stuk banaan voor. Op haar logge, korte poten waggelde de schildpad achter de begeerde lekkernij aan. Wanneer zij echter haar lange, kale hals rekte om toe te happen, mikte de jongen een steentje op de harde schaal. Verschrikt trok dan het dier hals en poten in.

Kobina ** vond het een leuk spelletje.

Het was niet gemakkelijk geweest de schildpad zo ver te krijgen, dat ze niet meer van hem wegliep. Daar was veel geduld voor nodig geweest, maar nu had hij er een grappig speelkameraadje aan.

Loom rekte Kobina zijn stevige armen. Wat een hitte! Zijn oogleden werden zwaar, zijn bewegingen trager. Ongemerkt viel zijn hoofd achterover op een dikke boomwortel. De banaan lag daar, vergeten. Behoedzaam kwam de kop van de schildpad te voorschijn. Dan hobbelde zij schielijk naar voren en beet gulzig in de gele vrucht. Toen alleen nog de schil overbleef, trok zij zich terug in de veilige rust van haar hoornen huis om eveneens een dutje te doen.

De schaduwen werden intussen langer en er kwam meer leven in het dorp. Kinderen renden joelend achter een zwart varkentje aan. Vrouwen en meisjes met grote, ronde kruiken op het hoofd begaven zich statig en traag naar de bron. Hier en

* Grote struik, die kapok levert.

** Betekent: geboren op Dinsdag.

daar hurkten groepjes mannen bijeen voor een praatje, terwijl zij een kalebas * palmwijn dronken.

Kobina werd wakker. Geeuwend pakte hij de soezende schildpad op en slenterde naar de naastbij gelegen hut. Het was er koel tussen de dikke wanden van gedroogde leem. Hij zette het dier op de stoffige vloer en tastte in het halfdonker naar een grote tros bananen, die van het dak neerhing.

Buiten weerklonk een schelle stem:

„Kobina, ben jij daar?”

„Ja, moeder, ik kom.”

De jongen liep om de hut heen naar een afdak, waar zijn moeder zat te roeren in een dampende, stenen pot. Een klein meisje, dat in de buurt van het vuurtje zat te spelen, stond onmiddellijk op, toen zij Kobina zag.

„Is er iets, moeder?” vroeg de knaap, terwijl hij met één zwaai zijn zusje Amba hoog optilde.

„Mijn zoon vraagt naar de bekende weg”, zei de vrouw scherp. „Waarom help je me niet de fu-fu ** klaar maken? Kom hier en stamp de cassava.”

„Goed, moeder.”

Uit de zwartberookte pot schepte Kobina de witte brokken cassava in een houten vijzel en begon te stampen.

De avond viel en door de gehele nederzetting weerklonk hetzelfde, eentonige gebonk van de stampers. Terwijl de armen van Kobina regelmatig op en neer gingen, bereidde zijn moeder intussen een sterk gekruide saus van maismeel, palmolie en rode peper.

Het begon al donker te worden, toen zij met haar kinderen bij de etenspotten neerhurkte. Een kalebas met water ging rond.

Iedereen spoelde zich de handen alvorens te gaan eten. Terwijl hij met zijn vingers de kleverige cassavabrij door de saus haalde, vroeg Kobina plotseling:

* Kom, gemaakt uit de schaal van een soort pompoen.

** Maaltijd, bestaande uit gestampte cassava (inlandse aardappel) en een pepersaus.

„Wanneer komt vader terug?”

„Je vader wordt iedere dag verwacht. Sinds hij met zijn krijgers uittrok is de zon zestienmaal opgegaan. Hij kan niet lang meer uitblijven. Misschien komt hij morgen al.”

Het gezicht van de jongen betrok. Zwijgend at hij verder, waste zich de handen en trok zich terug in de hut. In het donker vond hij zijn slaapmat en rolde hem uit. Met de handen onder het hoofd lag hij voor zich uit te staren. Vader kwam dus terug!

Kobina hield niet van zijn vader. Hij was bang voor hem, omdat hij zo ruw kon zijn en zo hardvochtig.

Was het werkelijk al zestien dagen geleden, dat zijn vader zich op het oorlogspad had begeven? Ja, dan zou het niet zo lang meer duren voordat hij terugkwam met zijn mannen. Dan liep het volk van Manso weer te hoop, wanneer de overwonnen vijanden als slaven door het dorp werden geranseld. Zo vaak reeds had Kobina dit gezien en iedere keer walgde hij er van.

De andere jongens maakten er een spelletje van om de gevangenen met modder en stenen te bekogelen. Maar hijzelf kromp ineen, wanneer hij vader zijn gespierde arm zag opheffen. Dan flitste de zweep als een giftig kronkelende slang over de naakte ruggen. Nu ja, vijanden waren vijanden. Maar toch, weerloze mannen slaan, vrouwen en kinderen mishandelen, dat kón toch niet goed zijn.

Gewoonlijk bleef zijn vader niet lang in het dorp. Zo gauw er bericht van de kust kwam, werden de slaven opnieuw opgedreven en afgeleverd aan de blanken. De blanken! Hijzelf had nog nooit een blanke gezien. Wonderlijke mensen moesten dat zijn. Wit van het hoofd tot aan de voeten, ongelooflijk handig en geslepen.

Op kolossale schepen kwamen ze uit verre en vreemde landen aanzeilen, om te handelen in goud, ivoor en slaven.

Met gesloten ogen probeerde Kobina zich een voorstelling te maken van de zee. Verleden jaar had hij aan de oevers van de Volta gestaan. Wat een water! Maar de zee was veel groter, had men hem gezegd.

Heel vaag drong het ruisen en bruisen van een onmetelijke

watermassa tot hem door. Zijn hoofd viel op zij. Hij hoorde niet meer, dat zijn moeder de hut binnenkwam.

Vanuit de oneindigheid, over een glinsterende zee kwam een reusachtige, donkere kano aanstevnen. De zwarte zeilen stonden bol en gespannen. In volle vaart kwam het vaartuig recht op hem af. Het driftig schuimende water spatte hoog voor de boeg uit. Als een onafwendbaar noodlot kwam het nader en nader. Hoog torende het boven hem uit.

Op de voorplecht stond zijn vader wijdbeens en met over elkaar geslagen armen.

Grijnzende, blanke gezichten staarden hem van over de verschansing kwaadaardig aan. Hij probeerde te schreeuwen, maar het was alsof zijn keel zat dichtgesnoerd. Hij wist zich verloren.

Onmachtig sloeg hij zijn armen uit. Maar op het moment, dat de schaduw van de donkere boeg over hem heen viel, werd hij door twee blanke handen opgetild en meegenomen tot hoog in de blauwe lucht.

Het zweet parelde op zijn voorhoofd, toen Kobina wakker schrok.

Was deze droom een goed of een kwaad voorteken?

2. DE SLAVENDRIJVER

Uit de donkere tunnel van het bospad kwam een jonge krijger te voorschijn en rende dwars door het dorp naar de hut van het Opperhoofd. Even later ging het gerucht langs alle hutten: onze mannen hebben de Sefwi's verslagen en voeren een groot aantal gevangenen met zich mee. Voordat de ondergaande zon de toppen van de bomen raakt, kunnen ze hier zijn.

Het dorp gonsde als een bijenkorf. Onmiddellijk vormden zich groepjes druk pratende mannen. De vrouwen liepen bedrijvig heen en weer, stookten de vuren op en schreeuwden naar de kinderen, die gillend jacht maakten op knorrende varkens en fladderende kippen. Overal dampten de zwarte kookpotten. In driftige roffels zonden de sprekende trommen * de bekende signalen uit: welkom! welkom! De spanning steeg naarmate de dag verstreek en toen vanuit de verte de seinen van de tamtams werden beantwoord door de afgemeten tonen van een olifantshoren, was niemand meer te houden. Iedereen haastte zich naar de ingang van het dorp.

Kobina sloot zich aan bij een troep jongens, die als een vlucht kwetterende mussen op een boomstam zaten te wachten. Daar kwamen de verspieters reeds het bospad af, een korte lans in de hand, boog en pijlenkoker over de schouder geslingerd. Ze werden meteen opgenomen in een groep nieuwsgierige mannen. Even later hield de voorhoede onder luid gejuich haar intocht. Het gejuich sloeg over tot een wild joelen en gillen, toen de eerste gevangenen in zicht kwamen. De handen geboeid en onderling met stokken en lianen verbonden, strompelde een lange rij slaven het dorp binnen.

Sommigen van hen keken hun overwinnaars uitdagend aan, anderen hielden hun ogen strak op de grond gericht. De vrouwelijke gevangenen krompen verschrikt ineem, toen zij de brulende mensenmassa aan de rand van het bos gewaar werden.

* Trommen, die hoge en lage tonen voortbrengen en waarmee berichten van dorp tot dorp worden doorgegeven.

Moeizaam dribbelende kinderen liepen angstig huilend in de stoet mee.

Direct achter de slaven volgde Kweku, Kobina's vader, een korte, gedrongen man met gespierde armen en benen. Onder een laag voorhoofd priemden schichtige, donkere ogen. De platte, brede neus en de dikke lippen gaven aan zijn gezicht een kwaad-aardig uiterlijk. Hij was gewapend met een ouderwets geweer en zijn rechterhand omklemde als een klauw de lange, zwiepende zweep.

Omstuwde door een luidruchtig opdringende menigte werden de gevangenen onder schel gehoon door het dorp gedreven. Vrouwen en meisjes gilden als waanzinnigen, terwijl een stel opgeschoten jongens de gevangenen met stenen en stukken hout bekogelde.

Kobina kón er niet aan meedoen. Een doffe woede maakte zich van hem meester en toen hij zag, dat Kofi, de zoon van het Opperhoofd, zijn stok ophief om een klein, verschrikt meisje te slaan, werd zijn drift tot een laaiende vlam. Met een woeste schreeuw wierp hij zich op de kwelgeest en slingerde hem tegen de grond. In de val meegesleurd rolde hij met zijn tegenstander tot voor de voeten van de voortsukkelende slaven, die verschrikt bleven staan. Maar Kweku liet zijn zweep knallen en dreef hen in een boog om de vechtende jongens heen.

Kobina was wild van drift. In de blinde sloeg hij er op los en zijn opgekropte woede uitte zich in het steeds weer herhaalde: lafaard! lafaard!

Kofi verweerde zich grommend, maar Kobina was zonder genade en vocht als een bezetene. Een grove vuist greep hem echter beet en trok hem overeind.

Toen de jongen zich losrukte en opkeek, stond zijn vader voor hem.

„Mijn zoon vecht als een boskat. Maar het wordt tijd, dat je ophoudt met ruziemaken.”

„Kofi is een lafbek”, zei de jongen stug. „Waarom moest hij dat kind slaan?” Kweku lachte schamper. Met een verachtelijk:

„Is mijn zoon dan zo gevoelig?” stiet hij de knaap van zich af en vervolgde zijn weg.

Intussen had de kop van de stoet de slavenverblijven bereikt, grote, vierkante hutten, die midden in het dorp waren opgetrokken. Het Opperhoofd was met zijn gevolg op het voorplein aanwezig en wenste de krijgers geluk met hun overwinning.

„Geen kwade vangst, Kweku, geen kwade vangst! — Niet te veel verliezen geleden?”

„Twee doden, twee licht en een zwaar gewonde”, antwoordde Kweku, terwijl hij achteloos naar een primitieve draagbaar wees, waarop een bebloede man lag uitgestrekt. „We hebben onze vijanden verrast in de vroege morgenuren en er werd weinig weerstand geboden.”

„Prachtig, prachtig!” mompelde de Ohene *, terwijl hij de bijeengedrongen slaven monsterde. „Die zullen ons een aardige winst opleveren.”

Eén voor één werden de gevangenen van hun boeien ontdaan en naar de verblijven gebracht. Een van hen, een grote kerel, keek schichtig om zich heen, toen zijn handen werden losgeknoopt. Plotseling bukte hij zich, rende met gebogen hoofd op de omstanders in en baande zich verrassend vlug een weg door het volk. In een oogwenk was hij tussen de omliggende hutten verdwenen. Een woedende schreeuw van Kweku en onmiddellijk gingen enkele krijgers hem achterna. Even later kwamen ze terug, de man met karwatsen voor zich uitdrijvend. Onder smadelijk gelach werd de vluchteling met de anderen opgesloten. Schildwachten werden rond de hutten op post gezet en het volk verspreidde zich.

Kobina zag zijn vader in de hut van de Ohene verdwijnen en begaf zich naar huis. Bij het vallen van de avond kwam ook zijn vader. Hij borg zijn wapens op en vroeg: „Is het eten klaar?”

Even later zaten ze om de fu-fu geschaard. Kweku vertelde

* Inlandse naam voor opperhoofd.

van zijn strooptocht in Sefwi-land. Het was een zware tocht geweest maar de Ohene was tevreden, zeer tevreden.

Met een stroef gezicht staarde Kobina in het licht van een aarden lampje, dat van een balk neerhing. Hij luisterde maar half naar zijn vader. Dit hinderde Kweku blijkbaar, want hij zei:

„Mijn zoon schijnt niet erg blij te zijn met de overwinning van zijn vader. Of heb je soms medelijden met de vijanden van onze stam?”

„Vader moge het mij vergeven, wanneer ik hem ook een vraag stel”, antwoordde Kobina stroef. „Is een krijger dapper, omdat hij weerloze vijanden afranselt?”

In zijn wiek geschoten door deze vraag stoof zijn vader woedend op:

„Jij kunt niet weten, wat dapperheid is, want je hebt het hart van een vrouw. Je maakt me ten schande voor de Ohene en voor al de krijgers van onze stam. Ben je al niet aan het vechten geweest met de zoon van het Opperhoofd en dat om een slaaf?”

„Kofi is een lafbek”, zei de jongen driftig. „Het is gemeen vrouwen en kinderen te mishandelen, ook al behoren zij tot onze vijanden. Wat zou vader er van zeggen, wanneer hij met moeder en de kinderen in een vreemd dorp geschopt en geslagen werd?”

Dit antwoord van Kobina bracht Kweku buiten zichzelf. Brullend stond hij op en tastte links en rechts om zich heen alsof hij zijn zweep wilde grijpen. De jongen werd bang en vloog over-eind. Hij rende het dorp in en hield niet in, voordat hij zich veilig wist. In de verte hoorde hij zijn vader schreeuwen en tieren. Doelloos en mokkend slenterde hij door de donkere straatjes en kwam tenslotte bij de slavenverblijven. Het was er rustig. De wachten hurkten in de buurt om de etenspotten.

Uit één der grote hutten klonk het gemompel van mannenstemmen en het schreien van een kind.

Kobina liep verder en zocht een bevriende familie op. Enkele mannen zaten bij elkaar op de binnenplaats. In een hoek lag een groepje jongens op een oude mat. De knaap voegde zich bij zijn druk pratende vrienden. Het gesprek liep natuurlijk

over de feestelijkheden van de volgende dag. Zoals gewoonlijk zou de tovenaer een dankoffer opdragen aan de fetish * en vanzelfsprekend zou er gedanst worden tot laat in de nacht. Er was volop bier en palmwijn.

Een van de jongens wist te vertellen, dat er iets bijzonders te beleven zou zijn. Van Kofi, de zoon van Ohene, had hij vernomen, dat de man, die gepoogd had te ontsnappen, gemarteld zou worden als afschrikwekkend voorbeeld voor de andere slaven. Dat kon prachtig worden!

Kobina kon er zich niet blij om maken en hij kwam er recht voor uit.

Zijn vrienden vonden het overdreven zich zo druk te maken om een vijand en een slaaf. Eén van de jongens zei:

„Je mag trouwens wel oppassen. Kofi heeft gezworen, dat hij je vroeg of laat een afstraffing zal geven, die je heugen zal. — Wat kon dat slavenmeisje jou eigenlijk schelen?”

„De mond van Kofi is groter dan zijn hart”, antwoordde Kobina. „Voor een lafaard ben ik niet bang! Dat mag je hem gerust zeggen.”

Toen hij laat in de avond thuis kwam, lag zijn vader reeds te slapen. Zonder gerucht te maken zocht hij eveneens zijn slaapmat op.

Het duurde echter lang, voordat hij sliep.

* Heeft de betekenis én van afgod én van tovermiddel.

3. EEN AVONTUUR IN HET BOS.

Toen het eerste morgenlicht weifelend tot in de hut doordrong, werd Kobina wakker uit een onrustige sluimer. Zijn vader sliep nog. Des te beter, dacht de jongen: zo kan ik hem uit de weg blijven, dat lijkt me veiliger.

Hij stond op en verliet met voorzichtig tastende voeten de hut. Onder het afdak blies hij het vuur aan en roosterde een paar bananen. Toen sloeg hij zijn pijlenkoker over de schouder, nam zijn boog en verdween in het bos. Even buiten het dorp kronkelde een smalle rivier door het oerwoud. Vanaf de boomstam, die als brug diende, keek Kobina in de heldere stroom en kon de verleiding niet weerstaan om zijn wapens in het gras te leggen en met een luide plons in het koele water te duiken.

Verschrikt vlogen enkele watervogels op en voor zich uit zag Kobina de vissen als flitsende schimmen wegschieten. Zijn armen uitslaand wentelde en tolde hij in het frisse water. Heerlijk!

Op zijn rug liggend keek hij lachend naar een troep kleine apen, die kwetterend en keffend van de ene tak op de andere sprongen. Boven de bossen wickten kleine vluchten toekans * en de morgenvogels zongen hun kortstondig lied om de eerste stralen van de opkomende zon te begroeten.

Het frisse bad deed Kobina goed. Verdwenen waren de nare gedachten van de vorige nacht. Opgewekt neuriënd zocht hij boog en pijlen op en begaf zich naar een open plek in het bos, waar een aanplanting van aardnoten was aangelegd. Verscholen in het dichte groen spande hij zijn boog, nam een pijl uit de koker en gluurde voorzichtig tussen de takken door. Op korte afstand was een vlucht korhoenders druk doende de grond open te krabben en zich te goed te doen aan de nootjes.

Kobina mikte zorgvuldig, een flitsend gesuis en één van de vogels zeeg ineen. De anderen kokkerden even onrustig, maar vlogen niet op. Opnieuw spande hij zijn boog en schoot een

* Spechtachtige vogel met een grote, kromme snavel.

tweede vogel neer. Toen echter een derde hoen werd getroffen en fladderend bleef liggen, zocht de rest een veilig heenkomen.

Kobina bond de vogels met de poten bijeen en drong verder het oerwoud in. Naarmate hij vorderde, werd het bos donkerder en geheimzinniger. Boven het struikgewas uit rezen de bomen op als reusachtige pilaren, waarop het dichte gebladerte als een onmetelijk dak steunde. Een wirwar van lianen hing tot op de grond neer. Geen zonnestraal drong door het dichte loof, geen vogel liet zich horen.

Een gevoel van angst overviel Kobina. Met schrik dacht hij er aan, dat hij vergeten had een bezwering uit te spreken, alvorens zich in het bos te begeven. Allerlei verhalen over bosgeesten schoten hem te binnen. Met bosgeesten viel niet te spotten! Ze konden je zo maar in een vogel of een aap veranderen. Stevig omklemde hij het amulet *, dat hij om de hals droeg en ging langzaam verder.

Hij stond op het punt om terug te keren, toen een sissend geluid tot hem doordrong. Een vuilwitte vlok schoot dicht langs hem heen en spetterde als schuim uiteen tegen een boom. Verschrikt keek de knaap om zich heen. Op enkele passen afstand slingerde een slang zich om een laaghangende tak. De platte, brede kop ging deinend heen en weer.

Haastig kroop Kobina achter een dikke boom. Hij had veel gehoord over dit soort slangen. Haar speeksel was als een brandend zuur, dat je huid verteerde. Je kon er blind van worden, wanneer je het in de ogen kreeg. Hij nam een dunne, scherpgepunte pijl uit zijn koker, zette hem op de boog en keek voorzichtig om de boom. Langzaam hief hij zijn boog op om aan te leggen. Met haar groenachtige ogen keek de slang hem venijnig aan en blies haar kaken op. Kobina trok zich juist op tijd terug, toen zij opnieuw spuwde. Zo kreeg hij geen kans. Maar er was een andere manier om de slang onschadelijk te maken. De mannen van zijn stam hadden er vaak over gespro-

* Tovermiddel tegen ziekten en boze geesten.

Waar heb je die slang gevonden?

ken. Hij legde de boog naast zich neer en plukte een handvol groene bladeren. Toen begon hij op zijn beurt te spuwen in de richting van het ondiep. Onmiddellijk spuwde de slang terug. Weer lokte Kobina het dier uit en nóg eens. Zijn keel werd er droog van. Maar kauwend op de sappige blâren kon hij de strijd voortzetten, totdat de slang het opgaf. Haar voorraad speeksel was op. Toen richtte de jongen zijn boog en even later doorboorde een pijl de hals van de slang. Het tweede schot was meesterlijk. De kop van het dier werd als het ware aan de tak vastgespijkerd. Het achterlijf gleed naar beneden en hing als een liaan tot op de grond.

Kobina kwam te voorschijn en verbrijzelde haar kop met een lange stok. Toen trok hij de pijlen los, bond een liaan om de slangenhals en sleepte het beest als een kabel achter zich aan.

Hij nam de kortste weg en bereikte omstreeks het middaguur de nederzetting.

Een merkbare feeststemming hing over het dorp. Overal werd schuimende palmwijn geschonken en de kalebassen met bier gingen van hand tot hand.

Trots als een pauw schreed Kobina langs de hutten. In een oogwenk was hij omringd door een stel jongens, die jaloers zijn relaas aanhoorden en de buit bekeken.

Zijn vader zat temidden van een groep drinkende mannen en keek zijn zoon verstoord aan, toen deze om de hoek van de hut verscheen. Maar toen Kobina de korhoenders en het lange slangenlijf voor hem neerlegde, keek hij vreemd op en vroeg:

„Waar heb je die slang gevonden?”

„Gevonden, vader? — Ik heb deze slang niet gevonden maar geschoten.”

Een bewonderend: ei! ei! ging uit de omstanders op, toen de kleine jager zijn avontuur vertelde. Kweku keek trots om zich heen. Hij stak de jongen een nap palmwijn toe:

„Mijn zoon heeft zich dapper gedragen. Dat van gisteravond zullen we maar vergeten.”

Toch kon hij niet nalaten een overdreven verhaal op te hangen

over de teerhartigheid van zijn zoon tegenover de slaven. Bulderend van het lachen keken de mannen naar de jongen op. Maar Kobina dronk rustig zijn palmwijn uit. Toen pakte hij de korhoenders op om ze te gaan plukken.

In ieder geval zou het een heerlijke fu-fu worden vanavond en wat het voornaamste was: zijn vader was niet kwaad meer.

4. HET OVERWINNINGSFEEST

Toen de felste middaghitte voorbij was, begonnen de fetishtrommen te rommelen. De inwoners van Manso werden opgeroepen voor het dankoffer aan Tigari, de beschermgod van de stam. Ook Kobina begaf zich naar de hut van de tovenaar, waar zich een grote menigte verzamelde.

Een twintigtal jongemannen, die de dansgroep van de afgod uitmaakten, stonden voor de hut opgesteld. Om de hals droegen ze lange snoeren van aaneengeregen schelpen en de witte strepen op gezicht en borst gaven hun een spookachtig voorkomen. Hun enkels waren versierd met kransen van gedroogde vruchten, die bij de minste beweging een dor rammelend geluid maakten.

Men wachtte op de komst van de afgodspriester.

Een somber brommend geluid klonk uit de hut, de voorhang werd opzij geschoven en plechtig trad de tovenaar naar buiten. Zijn gezicht was verborgen achter een afschuwelijk dierenmasker en de dikke raffiakleding, die bijna tot op de grond hing, gaf aan zijn lichaam een enorme omvang. In zijn ene hand droeg hij het offermes, in de andere een korte staf in de vorm van een kronkelende slang.

Achter hem volgde een oude, gerimpelde vrouw die op haar schouders het offer droeg, een wit geitebokje.

Een ogenblik heerste er doodse stilte. Toen gaf de tovenaar een teken aan de mannen, die de offertrommen droegen en een sombere, rhythmische dreun vulde het plein. De trommelaars zetten zich in beweging, in danspas gevolgd door de afgodspriester en de fetishdansen. Achter de oude vrouw aan dromden als een levend kluwen mannen, vrouwen en kinderen.

De stoet trok door het dorp naar een klein, lemen tempeltje, waar Tigari, de afgod, troonde. Het was een gedrochtelijk wezen van gedroogde klei. De afzichtelijke apenkop was bedekt met een dikke laag geronnen bloed, waarop talloze kippenveren kleefde.

De oude vrouw knielde neer en boog haar hoofd tot in het

zand, toen zij het offer voor Tigari neerlegde. Het bokje spartelde tevergeefs en mekkerde droevig.

De tovenaars trad tot voor het beeld en sprak op zangerige toon:

„Grote Tigari, wil dit dankoffer aanvaarden en blijf ons beschermen tegen onze vijanden en tegen alle boze geesten.”

Haastig bad Kobina, die op de voorste rij stond, tot de machtige Fetish en vroeg bescherming en voorspoed voor zijn vader en moeder en voor zijn zusjes. Beducht als hij was voor de toorn van de afgod, kon hij het toch niet nalaten te bidden voor de slaven, die in de grote hutten zaten opgesloten.

Het gemek van het bokje hield op. De tovenaars had het dier geslacht en was bezig onder geheimzinnig geprevel het warme bloed uit te gieten over de kop van de afgod. De aanwezigen werden besprenkeld en toen zette de afgodspriester een wiegelende dans in, waaraan door iedereen werd deelgenomen.

Hiermee nam de plechtigheid een einde en men trok naar huis om te gaan eten.

Later in de avond vlamde in het midden van het dorp een groot vuur op. De tam-tams * begonnen dreunend te roffelen en sleepten onweerstaanbaar jong en oud mee in een vrolijke dans.

Kobina, die zich met zijn moeder naar het plein begaf, vond het een prachtig en tegelijk angstaanjagend gezicht. De hoogoplaaiende vlammen tekenden spookachtige schimmen op de muren der omliggende hutten. In het flakkerend licht van de vuurgloed geleken de dansers op een menigte hellewezens, die uit de onderwereld waren gekropen om een duivelse dans uit te voeren.

De zoon van Kweku werd meteen in een groep wiegelende jongens opgenomen en vermaakte zich kostelijk. Geleidelijk aan werd de dans wilder en de zang uitbundiger. Het zweet gutste in stralen langs de zwarte lichamen. De mannen liepen af en

* Afrikaanse trom, meestal gemaakt uit een holle boomstam en overdekt met een geitenvel.

aan om een kalebas palmwijn of bier en schreeuwden luidruchtig naar de trommelaars, die in een kring om het vuur zaten.

Het moment, waarop iedereen had gewacht, was aangebroken.

Begeleid door twee jonge krijgers werd de gevangene, die gepoogd had te ontsnappen, in de kring gebracht. De tam-tams vielen stil en het dansen hield op. Een oorverdovend gebrul ging uit de menigte op, toen de man aan de martelpaal werd gebonden. De ijzers werden in het vuur gelegd en Kobina zag de afschuwelijke angst in de ogen van de slaaf, toen deze naar de brandijzers keek, die langzaam rood gloeiend werden. Een walging overviel de jongen. Ineens was zijn plezier bedorven. Ruw zijn verwonderde kameraden opzij duwend, baande hij zich een weg door het volk en liep zonder om te kijken naar huis.

Toen hij de hut binnenging, drong vanaf het dansplein een wild gejoel tot hem door. Hij stopte zijn oren dicht.

5. OP WEG NAAR DE BLANKEN

Kobina had een heerlijk bad genomen in de rivier en was bezig zijn schilpad te voeren. Binnen in de hut hoorde hij de brommende stem van zijn vader. Eerst schonk hij er geen aandacht aan, maar toen hij zijn naam hoorde noemen, spitste hij de oren. Vader scheen zich op te winden:

„Ik begrijp niet waarom jij je zo druk maakt. Als de jongen meegaat, ben ik er toch bij om een oogje op hem te houden.”

„Dat is wel zo”, hoorde Kobina zijn moeder zeggen, „maar de lange tocht naar de kust is voor zo’n jongen niet zonder gevaar.”

„Hij kan er alleen maar beter en flinker van worden”, zei zijn vader. „Binnenkort wordt hij in de stam opgenomen en het is hoog tijd, dat hij wat mannelijker wordt. De jongen gaat mee naar de kust en daarmee uit.”

Dus hij moest mee naar het Grote Meer om de slaven aan de blanken af te leveren! Van de ene kant lokte hem het avontuur van de lange reis en brandde hij van verlangen om de borofo*, die wonderlijke, blanke mensen te zien. Van de andere kant gruwde hij van de wreedheden, waarvan hij dagenlang getuige zou moeten zijn. Indien hij niets uit te staan had met de slaven, ja, dan ging hij graag mee.

Kobina besloot om meteen maar zijn vader aan te spreken.

Hij ging de hut binnen en zei:

„Vader, ik hoorde u zo juist zeggen, dat u van plan bent me mee te nemen naar het Grote Meer. Moet ik mee om de slaven op te drijven?”

„Mijn dappere jongen is bang om de zweep te hanteren, is het niet?” vroeg Kweku spottend. „Maak je echter niet ongerust. Je gaat enkel mee om mijn kist te dragen en de weg te leren kennen. Morgenvroeg vertrekken we, want de Ohene heeft

* Blanken (meervoud).

bericht ontvangen van de blanken. Dit wil ik je echter wel zeggen: bij een volgende gelegenheid zal ik je leren hoe je een zweep moet vasthouden én gebruiken!”

Zijn moeder was druk doende allerlei benodigdheden in een oude scheepskist te pakken. De jongen keek zwijgend toe, terwijl de vrouw bonte omslagdoeken, kalebassen met rijst, potten en een voorraad maiskolven in de kist deed. Hij hoorde zijn moeder zuchten en vroeg zacht:

„Vindt moeder het erg, dat ik met vader meega?”

„Jongen, je moeder had liever gezien, dat je thuis bleef. Maar vader denkt er anders over. Beloof me, dat je voorzichtig zult zijn.”

„Moeder hoeft zich geen zorgen te maken”, zei Kobina. „Ik ben al bijna een man en kan op mezelf passen. Maar ik zal voorzichtig zijn, hoor moeder.”

Onder het afdak zittend onderzocht Kobina de boog, die hij van zijn vader had gekregen. Met zorg keek hij eveneens de pijlen één voor één na en vulde de voorraad aan. Terwijl hij met een steen de punt van zijn lans bijsleep, dacht hij aan hetgeen hij zijn vader had horen zeggen:

„Het wordt hoog tijd, dat hij wat mannelijker wordt.” En zijn moeder versleet hem nog voor een klein kind. Maar hij zou hun eens laten zien, wat hij waard was.

Het was nauwelijks licht toen Kobina wakker werd door het gerammel van kettingen. Hij ging overeind zitten en keek slaperig om zich heen. Zijn vader was bezig een lange ketting in kronkels op de grond te leggen. Geeuwend stond de jongen op en liep naar buiten. Tijd om naar de rivier te gaan was er niet, hij nam dus een grote kalebas met water en zeepte zich in met de grauwe, zachte zeep, die door de vrouwen van het dorp werd gemaakt van palmolie en de as van verbrande bananenschillen. Daarna goot hij het water over zich uit en poetste toen zoals altijd zijn tanden met een klein stokje. Nadat hij een maiskolf had geroosterd en afgepeld, bond hij zijn boog

en de pijlenkoker op de kist van zijn vader. Hij was klaar om te vertrekken.

Zijn moeder kwam naar buiten en hielp hem de zware kist op zijn hoofd tillen. Toen verscheen ook zijn vader met de ketting over zijn schouder.

„Neem afscheid van je moeder en kom mee”, zei hij kort.

Kobina stak zijn hand uit en zei flink: „Tot ziens Moeder en maak U niet ongerust.”

„Moge Tigari je behoeden”, zei de vrouw met bevende stem. Toen keerde zij zich schielijk om en verdween in de hut.

Vader en zoon begaven zich op weg naar de slavenverblijven, waar drijvers, dragers en krijgslieden druk heen en weer liepen. Van alle kanten kwam het volk toelopen om getuige te zijn van het vertrek. De Ohene riep Kweku bij zich om hem de laatste richtlijnen te geven in verband met de aflevering en de betaling van de slaven.

Daarna werden de deuren van de verblijven geopend en de slaven traden één voor één naar buiten. Aan de hals werden ze vastgebonden met de ketting, die kronkelend door de lange rij liep. Alleen de kinderen mochten vrij aan de hand van vader of moeder meelopen.

Op bevel van Kweku traden de krijgers naar voren. Enkele verspieders werden vooruit gezonden om de weg te verkennen. Iedereen kreeg zijn plaats aangewezen in de voor- of achterhoede. Tenslotte stelden de dragers zich op met hun kisten, balen en kalebassen op het hoofd. Toen klapte Kweku met zijn zweep en de lange kolonne zette zich in beweging. Het gehele dorp liep mee tot aan de rand van het bos en riep de vertrekkenden allerlei goede wensen na, totdat de laatste man om de bocht van het bospad was verdwenen.

Als een lange, zwarte slang kronkelde de kolonne langs het slingerende pad door het oerwoud. Iedereen was fris en men vorderde goed. Soms gaf een riviertje of een dwars over de weg liggende woudreus even oponthoud, dan kletsten de karwatsen, rauwe stemmen weerklonken en voort ging het weer. Rondom het middaguur werd halt gehouden. De dragers zetten hun last

neer langs het pad om een stukje kenky * met gedroogde vis te eten en een slok palmwijn te nemen.

De slaven kregen ieder een maiskolf. Gulzig ritsten zij met hun scherpe tanden de korrels van de kolf, begerig uitkijkend naar meer, maar ze kregen enkel een slok water.

In de namiddag deed de zwoele, vochtige hitte van het oerwoud zich gelden. Lusteloos strompelden de slaven voort, mijl na mijl, steeds weer opgejaagd door de striemende zweepslagen van de ongeduldig tierende drijvers.

De kist begon Kobina zwaar te wegen. Het zweet gustste hem van het lichaam. Hij verlangde erg naar het einde van de dag en was blij, toen, bij het vallen van de avond, het dorp werd bereikt, waar men de nacht zou doorbrengen. Na het avondeten zocht hij onmiddellijk een slaappleats op en zonk weg in een loodzware slaap.

De volgende morgen was hij als geradbraakt, maar na verloop van enkele dagen raakte hij gewend aan de vermoeienissen van de reis.

Op het einde van de zevende dag werd reeds van verre het geluid van vele tam-tams vernomen. Men bereikte een dorp, waar een feestelijke drukte heerste. Rijen dansers bewogen zich vrolijk en ongedwongen door de nauwe straatjes. Jonge krijgers liepen af en aan, terwijl in de schaduw van een kaasboom een luidruchtige troep drinkebroers bijeen zat.

Van zijn verspieders had Kweku reeds vernomen, wat er gaande was. Het oude Opperhoofd, een vriend van Kweku, was overleden en een ander had zijn plaats ingenomen. Men vierde het gebruikelijke feest ter ere van de nieuwe Koning.

Nadat de slaven waren verdeeld over verschillende hutten, ging Kweku met zijn zoon en enkele krijgers zijn opwachting maken bij de Ohene. Deze zat buiten zijn hut in gezelschap van enkele oudere negers.

Het was een magere, kleine man met scherp uitstaande juk-

* Inlands maisbrood.

beenderen. Zijn felle ogen namen de pas aangekomenen nieuwsgierig en enigszins hooghartig op. Na de gebruikelijke begroeting bood Kweku geschenken aan, die met veel vriendelijke woorden werden aanvaard. De Ohene nodigde de vreemdelingen uit deel te nemen aan het dansfeest, dat in de avond zou plaats vinden.

Kobina was blij toen het onderhoud afgelopen was. Hij was bang voor het nieuwe Opperhoofd met zijn harde trekken en flemende woorden.

De mannen van Kweku echter beschouwden de uitnodiging als een welkome afwisseling en overlegden luidruchtig onder elkaar wie de wachtbeurten bij de slaven zou waarnemen.

6. KOBINA ONTDEKT EEN DREIGEND GEVAAR

Het was reeds donker, toen Kobina door het dorp slenterde om naar de voorbereidselen van het dansfeest te kijken. Hij raakte verdwaald in de bochtige straatjes en om zijn richting te bepalen klom hij op een lage lemen muur, die naar het bleek een kleine, rommelige binnenplaats omgaf. Tot zijn schrik bemerkte hij, dat hij zich aan de achterkant van de koninklijke hut bevond. Door een openstaande deur klonken mannenstemmen.

Geruisloos liet Kobina zich van het muurtje glijden, hij wilde zich haastig verwijderen, toen hij een driftige stem hoorde, die hij meende te herkennen als de stem van het Opperhoofd.

Weifelend bleef de jongen staan en enkele woorden drongen duidelijk tot hem door: „vreemdelingen . . . , slaven.” Nieuwsgierig geworden keek hij weer over het muurtje en zag vaag de omtrek van een lage struik, die op de binnenplaats groeide niet ver van de openstaande deur. Zijn vrees overwinnend klom Kobina over de omheining en gleed ongezien tussen de bladeren van de struik. Hij luisterde aandachtig. De Ohene sprak nog steeds. Zijn stem was koud en scherp en hetgeen de jongen hoorde, deed zijn hart sneller kloppen.

Er werd een overval beraamd op zijn vader en op de slaven. Hefstig bepleitte het Opperhoofd zijn standpunt. Een overval had alle kans van slagen en men zou de slaven duur kunnen verkopen en hun bewakers eveneens.

De raadgevers van de Koning schenen het echter niet eens te zijn met diens plannen. Een van hen herinnerde de Koning aan de jarenlange vriendschap, die tussen het overleden Opperhoofd en Kweku had bestaan, een vriendschap die door vele dorpsbewoners werd gedeeld. Maar naarmate de Ohene zijn plannen duidelijker ontvouwde, verzwakte de weerstand. Men kwam overeen een groep jonge krijgers in gereedheid te houden en gedurende de nacht de slavenverblijven te overvallen. Alleen de mannen, die ernstig weerstand boden, mochten worden afge-
maakt

In de verte klonken de eerste roffels van een tam-tam: de Koning werd met zijn onderdanen opgeroepen tot de dans.

Als een slang gleeed Kobina uit de struik, wipte met één sprong over de muur en zocht zijn weg terug naar de hutten waar slaven en drijvers waren ondergebracht. Hij vond er alleen de wachten en deze vertelden hem, dat zijn vader en al de mannen reeds naar het dansfeest waren vertrokken.

De gloed van een vuur wees Kobina de weg naar het dansplein en na enig zoeken vond hij zijn vader in de nabijheid van het Opperhoofd.

Deze gaf juist een teken en de dans begon. De jongen had er geen oog voor en wist ongemerkt de aandacht van zijn vader te trekken. Haastig vertelde hij zijn wedervaren, waarop Kweku ongelovig vroeg: „Ben je soms aan het dromen geweest? Nog nooit hebben wij in dit dorp enige last ondervonden.” Maar Kobina hield aan en wist bijna woord voor woord te herhalen, wat de Ohene tot zijn mannen had gezegd. Dit maakte indruk op zijn vader en even later stond deze buiten het gezicht van de Ohene met enkele van zijn krijgers te overleggen, hoe zij zich uit dit gevaar zouden redden. Weerstand bieden had geen zin: daar was hun groep te klein voor. Men besloot gebruik te maken van een list om onopgemerkt het dorp te kunnen verlaten.

Enige uren later, terwijl de dans nog in volle gang was en de trommen steeds driftiger werden geroerd, sloop een donkere gedaante naar het verstverwijderde gedeelte van de nederzetting. Onder een dak van stro stond de gestalte stil en keek behoedzaam om zich heen: de omliggende hutten leken uitgestorven. Een klein vlammetje lekte aan het uitgedroogde stro, het werd een vlam en een vuur, dat snel om zich heen greep.

Toen een regen van vonken op de naastbijgelegen daken begon te vallen, verwijderde de brandstichter zich snel. Op het dorpsplein had inmiddels het dansfeest zijn hoogtepunt bereikt. Weer werd een nieuwe dans ingezet toen plotseling een gillende vrouwenstem weerklonk:

„Brand! Brand!”

Een onbeschrijflijke verwarring volgde. De trommen werden

opzij gegooid en schreeuwend rende een wilde menigte over het plein in de richting van de brandende hutten.

Alleen Kweku en zijn mannen namen een andere richting. Snel werden de slaven naar buiten gebracht. De stoet stelde zich haastig op en was reeds na een paar minuten in het oerwoud verdwenen.

Bij het licht van de steeds feller wordende vuurgloed trok men op een doorwaadbare plaats over de rivier en toen de kolonne geheel door de nacht was ingesloten werden enkele toortsen ontstoken. Om op alles voorbereid te zijn, liet Kweku de achterhoede versterken. Hij vreesde een achtervolging, maar deze bleef uit, omdat iedereen in het dorp de handen vol had aan het blussingswerk.

De nachtelijke tocht werd voor Kobina een nachtmerrie. De duisternis maakte van het oerwoud één grote geheimzinnigheid, die voor de jongen angstaanjagend was. Het uur der bosgeesten! Hij zag ze in de duizenden glimwormen, die door de lucht zweefden. Hij hoorde ze in het rauwe gebrul van een roofdier en in de duizend en één geluiden van de Afrikaanse nacht. Als kille, klamme handen streken onzichtbare takken langs zijn gezicht, zodat hij het bijna uitgilde van ontzetting.

Bij het eerste morgengloren bereikte men een bevriend dorp op enige dagreizen afstand van de zee. Drijvers zowel als slaven waren oververmoeid en vielen in een grondeloze slaap.

7. HET GROTE MEER

Vanaf een rotsblok overzag Kobina met verbazing de eindeloze watermassa. Nog nooit had hij zoiets overweldigends gezien. Het wonderlijke voor hem was, dat de zee leefde. Er was weinig wind en toch vormden zich onophoudelijk nieuwe golven, die haar witgekuifde koppen tegen de rotsen te pletter sloegen. Betoverd bleef de jongen naar het schouwspel kijken. In de verte, waar hij de witte zeilen van kleine vissersboten kon onderscheiden, was de zee glad en effen. Dichter bij de kust echter begon de oppervlakte te deinen en te welven. Door een onzichtbare macht werd het water in steeds hoger wordende golven opgedreven, die zich als grimmige monsters bruisend en schuimend voorover stortten.

De lust bekreep Kobina om zich in de aanrollende golven te werpen, maar hij was bang voor de wilde branding. Voorzichtig begaf hij zich in zee. Het water was prachtig helder en zich voorover bukkend bracht hij een handvol naar de mond. Puur zout! Van verbouwereerdheid verslikte hij zich en hij begon hevig te hoesten. Op dat moment kwam een reusachtige golf aanrollen en tilde Kobina op als een kurk. De jongen wist niet meer, wat onder of boven was. Tuimelend en hals over kop rollend werd hij door het schuimende water tot ver op het strand geschoven. Geschrokken en duizelig stond hij op en staarde in de spottende gezichten van een stel jongens, die lachend naar zijn hulpeloze buitelingen stonden te kijken.

Eén van hen, een stevige jongen, zei met een ernstig gezicht: „Ik meende waarachtig, dat er een haai aanspoelde!” Waarop de anderen in een onbedaarlijk lachen uitbarstten. Kobina werd nijdig en balde zijn vuisten om hen te lijf te gaan. Maar dezelfde jongen klopte hem op de schouder en zei: „Kalm, kalm vriend, je kunt toch wel tegen een plagerijtje?”

Kobina keek hem van terzijde aan, het gezicht van de jongen beviel hem en zijn drift verdween.

„Ik wist niet, dat de branding zo heftig was”, zei hij verontschuldigd.

„Dan kom je zeker uit het binnenland?”

„Ja, ik ben uit Manso, van de stam der Ashanti's. Gisteren ben ik met het slaventransport meegekomen en dit is de eerste keer, dat ik het Grote Meer zie.”

„Nu, dan zullen we jou eens een mooi kunstje leren.”

De jongens gingen ieder een stuk plank halen en brachten er ook een mee voor Kobina. De hele troep begaf zich in het water en Yaw, zoals de grootste jongen heette, gaf een demonstratie. Hij wachtte op een grote golf. Daar kwam een metershoge kanjer aanzetten. Toen de golf hem bereikte, liet hij zich voorover vallen, de plank ver voor zich uitstrekkend in de richting van het strand. De schuimende watermassa nam hem op, en half ónder, half óp het water skiënd, schoot de jongen met een geweldige snelheid tot ver op het strand.

Kobina probeerde het ook eens en het duurde niet lang, of hij verstond de kunst uitstekend. Hij vond het verrukkelijk zich door de golven te laten voortduwen en vermaakte zich kostelijk met de andere jongens.

Toen de zon te warm werd en het zand te heet, ging Kobina terug naar de hem aangewezen hut. Yaw liep met hem mee en wees hem, waar zijn ouders woonden, even voorbij de ruïnes van wat eens een fort was geweest.

„Kom me eens opzoeken”, zei hij. „Dan zal ik je de kelders van het oude fort laten zien.”

Kobina beloofde, dat hij de volgende dag zou komen kijken, maar toen hij thuis kwam, zat zijn vader op hem te wachten.

„Morgen gaan we naar Elmina”, zei hij. „Volgens wat ik heb gehoord zal het schip van de blanken nog wel enige tijd uitblijven. We hebben dus een goede gelegenheid om je oom op te zoeken. Zorg, dat je vroeg bij de hand bent.”

„Goed, vader”, zei de jongen, „ik ga graag mee.”

Hij vond het prachtig! Hier in Shama was het wel aardig, maar in Elmina viel zeker meer te beleven. Hij had gehoord, dat het daar krioelde van blanken en tot nu toe had hij nog geen enkele buruni * gezien.

* Blanke (enkelvoud).

Voordat zij zich op weg begaven, deelde Kweku de nodige bevelen uit in geval het slavenschip zou aankomen, voordat hij terug was.

Een van de krijgers ging met hen mee. De kortste weg naar Elmina liep over het strand en weldra waren zij op weg.

Kobina kon zijn ogen niet van de zee afhouden. Terwijl de twee mannen de slechte vooruitzichten van de slavenhandel bespraken, nu deze door de blanken was verboden, vroeg de jongen zich steeds weer af, welke vreemde landen er toch wel achter die eindeloze watermassa mochten liggen. Wat zouden Kofi en de andere jongens jaloers zijn, wanneer hij hun vertelde, dat hij het Grote Meer had gezien en hoe het er uitzag. Ze zouden hem natuurlijk niet geloven. Maar hij kon de bewijzen leveren. Er lagen hier immers duizenden schelpen van allerlei vorm en kleur! Hij zou de mooiste uitzoeken en meenemen.

Onderweg passeerden ze verschillende dorpen, die aan de zee genesteld lagen. Met bewondering keek Kobina naar de vissers, die met hun uitgeholde boomstammen tegen de branding in pagaaïden, waarbij de kano bijna loodrecht steigerend tegen de golven op liep. Grote groepen mannen haalden zingend de netten in, terwijl de vrouwen de vangst wegdroegen op platte, houten schalen. Wanneer een net was binnengehaald, vochten tientallen kinderen om de kleine visjes, die door de mazen waren geglipt en als sprankelend zilver op het natte zand achterbleven.

De zon klom hoger en hoger en een brandende dorst begon de reizigers te kwellen. Zij zetten zich neer in de schaduw van een struik en de kalebas met palmwijn ging van hand tot hand. Terwijl men zich te goed deed aan de gedroogde vis, die Kobina had meegenomen, zei zijn vader plotseling:

„Denk er wel aan, dat je aan niemand vertelt, dat we slaven meegebracht hebben. Aan niemand, versta je?”

De jongen knikte slechts en stond op om schelpen te gaan zoeken.

8. SCHILDPADDEN IN DE BRANDING

De vuurrode schijf van de ondergaande zon zonk in de zee weg toen zij het dorp naderden, waar ze zouden overnachten. Kobina's vader bleek hier geen onbekende te zijn en ze werden goed ontvangen.

Weldra zaten ze om de potten met fu-fu geschaard en de jongen liet zich de witte brij en de krabbensaus goed smaken.

Al spoedig was hij goede maatjes met enkele jongens.

In de avondschemering zaten ze onder een broodboom * en Kobina vertelde menig spannend avontuur, maar hij wachtte zich wel met één woord over de slaven te reppen. Niemand scheen naar zijn slaapmat te verlangen en toen de maan opkwam, stelde een der jongens voor om op de schildpaddenjacht te gaan. Hoewel Kobina vermoeid was, wilde hij dit avontuur toch niet missen en gezamenlijk trokken de jongens naar het strand. Het wemelde er van grote en kleine krabben, die bij het minste gedruis pijlsnel in het zand verdwenen. De jongens schonken er weinig aandacht aan en begaven zich naar een plaats, waar de branding bijzonder sterk was.

De zee dreef het witte schuim als vloeibaar zilver tot aan de voet der palmbomen en de heldere maan toverde duizenden flonkeringen op het ruisende water.

De knapen namen hun plaatsen in op bepaalde afstanden van elkaar.

Kobina wist, wat hem te doen stond, ofschoon hij nooit aan een dergelijke jacht had deelgenomen. De jongens hadden hem verteld, dat schildpadden vaak in de branding verzeild raakten en door de golven tot ver op het strand werden geworpen. De kunst was nu om er snel bij te zijn en de dieren op hun rug te leggen, zodat ze met hulpeloos klauwende poten bleven liggen.

Met gespannen aandacht tuurde hij de branding af. Daar kwam een geweldige golf aanrollen en zwiepte het schuimende water

* Boom met vruchten, die, gebakken, de smaak hebben van tarwebrood.

Krampachtig hield Kobina vast

over het strand. Toen het water zich terugtrok, bleef een donker voorwerp achter. Ogenblikkelijk stoven een paar jongens er op af, maar het voorwerp kreeg ineens poten en verdween waggelend, maar verrassend snel in de zee.

Schaterend rolden de jongens over elkaar, totdat een golf hen opnam en hen neerlegde voor de voeten van de lachende Kobina.

„Het was toch maar een kleintje”, zei één hunner.

„Een kleintje?” vroeg Kobina verbaasd. „Bij ons heb ik nog nooit zo'n grote gezien.”

„Natuurlijk”, was het antwoord, „jij kent alleen maar landschildpadden. Zeeschildpadden zijn veel en veel groter. Je hebt er bij, die zó groot zijn, dat je er nauwelijks overeen kunt stappen. Opgepast! Daar heb je er weer een! Rennen, jongens!”

Maar weer kwamen ze te laat.

Terwijl de anderen proestend opstonden, zag Kobina, die scherp bleef uitkijken, plotseling een enorm beest, dat tot voor zijn voeten terecht kwam. Hij gaf een waarschuwend gil en probeerde uit alle macht de schildpad om te keren. Maar het dier was te zwaar en maakte zich ijlings uit de voeten. Kobina zag, dat de buit hem ontglipte en greep manmoedig een der korte, dikke achterpoten beet. De schildpad liet zich echter ook niet onbetuigd en sleepte de schreeuwende jongen met zich mee in de richting van de zee. Krampachtig hield Kobina vast, totdat zijn toestormende vrienden hem te hulp kwamen. De schildpad werd op haar rug gelegd en buiten het bereik van de golven gesleept.

Met trots bekeek Kobina de buit. Het dier was bijna zo groot als het schild van zijn vader, meende hij. Ongelooflijk!

Van een paar dikke stokken werd een draagbaar gemaakt, die onder de schildpad werd geschoven. Vier jongens droegen haar in triomf naar het dorp.

Kweku, die met een paar jonge mannen zat te keuvelen, keek verrast op. Toen de jongens hun verhaal gedaan hadden, klopte hij zijn zoon goedkeurend op de schouder: „Mijn jongen is flinker dan ik dacht.”

Kobina kreeg het er warm van.

Met de andere jongens kwam hij overeen de monsterachtige schildpad het Opperhoofd aan te bieden. In optocht werd het dier door het dorp gedragen en naar de Ohene gebracht.

Kobina wilde graag wat langer bij zijn vriendjes blijven, maar zijn vader stond er op, dat de reis zou worden hervat. En zo zagen zij in de namiddag van de volgende dag in de verte het fort van Elmina liggen. Zij verlieten het strand en volgden een pad, dat door uitgestrekte cocospantages voerde. Naarmate ze de stad naderden, werd het drukker op de weg. Groepen mannen en vrouwen, die naar de markt waren geweest, keerden naar de omliggende dorpen terug. Zij torsten grote manden en zakken op het hoofd en vele vrouwen droegen haar baby in een doek op de rug.

Uit een zijpad kwam een aantal dragers met een hangmat aangelopen en Kobina hield zijn pas in om hen te laten passeren. Opeens zag hij, dat het een blanke was, die in de hangmat werd vervoerd. De eerste blanke, die hij zag!

Van verbijstering wist hij niet beter te doen dan een diepe buiging te maken. Maar de blanke keek achteloos voor zich uit en de stoet was spoedig uit het gezicht verdwenen. Kweku spuwde verachtelijk op de grond:

„Ben jij een zoon van het dappere Ashantivolk of niet? Waarom buig je dan als een slaaf voor zo'n valse blanke? Ze zien je nog niet staan, de borofo, behalve wanneer ze je nodig hebben.”

„Maar vader, u kent deze blanke man toch niet?”

„Och wat, ze zijn allemaal eender. Ze zuigen ons uit en behandelen ons als beesten. Dacht mijn zoon soms, dat de blanken uit medelijden naar ons land zijn gekomen?”

„Toch hebben de borofo verboden om slaven te verhandelen. Dat heeft vader toch zelf gezegd.”

„Dat is juist zo gemeen”, zei Kweku, die zich kwaad maakte, „nu ze er zelf niet genoeg aan verdienen, gunnen ze ons de winst óók niet. Mijn zoon moet niet eigenwijs zijn maar luisteren naar wat zijn vader zegt. Vertrouw nooit een blanke, ook niet wanneer hij zich vriendelijk voordoet. Hij is als een panter, die op de loer ligt om je te verscheuren. Hij is als een giftige slang:

hij brengt de dood. Indien je niet op een of andere manier van hem kunt profiteren, blijf hem dan uit de weg. Veracht hem zoals hij jou veracht. Bedrieg hem zoals hij jou bedriegt.”

De krijger, die hen vergezelde, viel de vader van Kobina bij en diste allerlei gruwelijke verhalen op over de sluwheid en de wreedheid van de blanken.

De jongen zweeg verder, want wat kon hij daarop zeggen. Hij had zich de blanken gedacht als een soort hogere wezens, die oneindig veel meer wisten dan de zwarten. Maar ja, hij had nog nooit met een blanke te doen gehad.

Hij dacht nog over het geval na, toen ze voor de hut van zijn oom stilhielden.

De ontvangst was allerhartelijkst en zeer luidruchtig. De beide broers klopten elkander lachend en pratend op de schouder en Kobina was aanstonds in een levendig gesprek gewikkeld met zijn neef, die van dezelfde leeftijd was als hijzelf. Genoeglijk keuvelend werd de avond doorgebracht en het was laat, toen men ging slapen.

9. ONTGOOCHELING

Bedrijvig hielp Kobina zijn neefje Kwame, die kleine visjes rookte op een houten rek, waaronder een walmend vuur brandde. Ze moesten opschieten, want het was marktdag en Kwame had beloofd, dat hij zijn neef een en ander zou laten zien. Toen de laatste gerookte vis in een mand was verdwenen, gingen ze op weg. Het was druk in de straatjes van de stad, die eigenlijk niet meer was dan een groot dorp. Vrouwen en meisjes droegen in manden en kalebassen allerlei koopwaar aan en kleine kudden mekkerende schapen en geiten werden in de richting van de markt gedreven.

Deze werd gehouden op een groot, stoffig plein: onder een reeks afdaken van stro hadden de kooplui hun waar uitgesteld. Kleurige omslagdoeken, broekjes, slaapmatten, mandjes, spiegel-tjes, goud en zilverwerk en daarnaast bananen, sinaasappelen, uien, rode peper, rijst, tomaten, jams *, tot schildpadden toe hingen en lagen in een bonte mengeling dooreen.

Het was een schilderachtig gezicht en Kobina keek zijn ogen uit. Hij wilde overal tegelijk zijn en liep van de ene kraam naar de andere. In zijn haast botste hij bijna tegen een paar blanken op. De borofo waren bezig inkopen te doen en Kwame legde hem onverschillig uit, dat het soldaten van het fort waren. Kobina vergaapte zich aan hun witte gezichten en handen, aan hun rode tunieken en blauwe broeken. Kwame werd ongeduldig en wilde zijn neef meetroneken, toen een der soldaten zich omkeerde en hem wenkte. In een vreemde taal vroeg hij iets aan Kwame en tot zijn verwondering hoorde Kobina, dat zijn neefje in de taal der blanken antwoord gaf. Er werd heen en weer gepraat, de soldaat wees op een paar manden met bananen en Kwame knikte. Kobina werd erbij gehaald en Kwame zei: „Die dikzak wil, dat wij die bananen naar het fort brengen. Neem jij ook een mand.”

Kobina tilde een der manden op zijn kroeskop en liep met

* Eetbare wortelknol; soort grote aardappel.

zijn neef voor de soldaten uit. Onderweg zei Kwame: „Ik heb dat dikke nijlpaard laten beloven, dat we een fooi krijgen voor dit vrachtje. Voor niets gaat de zon op en de blanken kunnen best iets missen.”

„Wat zouden we dan wel krijgen?” vroeg Kobina.

„Geld of een spiegeltje of zo”, zei z'n neef.

Kobina maakte met zich zelf uit dat hij liever een spiegel had, omdat hij daarmee kon pronken thuis bij zijn vriendjes.

De hoge muren van het fort leken de jongen ontzagwekkend toe. Die blanken waren toch niet mis! Hij vroeg Kwame, wat die zwarte, holle boomstammen boven op de borstwering betekenden. Deze legde hem lachend uit, dat het geen boomstammen waren maar kanonnen, net zoiets als de vader van het geweer. Met één schot van zo'n groot geweer kon je wel vijftig mensen tegelijk doodschieten. Vijftig mensen tegelijk? Kobina keek zijn neef ongelovig aan. Zijn hoofd zat vol vraagtekens! Intussen waren zij bij een reusachtige poort gekomen en Kwame liet enkele malen de zware klopper vallen.

Boven zijn hoofd ging een luikje open, één der soldaten riep de schildwacht iets toe en de poort zwaaide open. Kobina keek met ontzag naar de hoge gebouwen, die rondom een binnenplein lagen, maar Kwame duwde hem een trap op en bleef voor een open deur staan. Verder mochten ze niet komen. De dikke soldaat gaf een schreeuw door de deur en een grote neger kwam naar buiten om de manden over te nemen. Kobina fluisterde zijn neef toe: „Denk aan de fooi; voor mij een spiegeltje!” Kwame knikte en sprak de soldaten aan. Deze wisselden een paar onverstaanbare woorden en begonnen te lachen. De dikke knikte alsmaar van ja, waarop de beide jongens hun hand uitstaken. Nu komt het, dacht Kobina. Maar voordat hij wist, wat hem overkwam, kreeg hij een harde trap in zijn zitvlak en schoot hals over kop de trap af. Met een smak kwam hij op de onderste tree terecht. Kwame had het gevaar zien aankomen en nam drie trappen tegelijk om buiten het bereik van de soldaten te komen.

Kobina stond langzaam op en keek naar boven. Zijn gezicht

was een en al verbazing. Ineens dacht de jongen aan wat zijn vader over de blanken had gezegd en hij werd zo kwaad, dat hij alles om zich heen vergat. Scheldend raapte hij een stuk hout op en slingerde het naar de soldaten. Kwame riep hem nog een waarschuwing toe, maar het was te laat. Een der soldaten liep in een paar sprongen de trap af, legde de zich fel verwerende Kobina over de knie en diende hem een hardhandig pak slaag toe. De jongen schreeuwde het uit van angst en woede tegelijk, maar een paar stevige armen pakten hem beet en smeten hem naar buiten door de openstaande poort, die daarop met een smak dichtviel. Huilend van drift bleef Kobina liggen: Die gemene borofo! Die laffe honden! Zijn vader had wel gelijk gehad. En hij zelf had hen aangezien voor een soort wondermensen. Bah!

Hij kwam snikkend overeind en spuwde verachtelijk in de richting van het fort. Vernederd en teleurgesteld volgde hij Kwame naar het huis van zijn oom.

's Avonds toen beide jongens op hun slaapmat lagen, kroop Kwame dicht bij hem en zei fluisterend: „Ik ga je iets vertellen, maar je mag het aan niemand zeggen. Jij meent nu, dat alle blanken slecht zijn, is het niet?”

„Dat zijn ze ook”, zei Kobina heftig. „Het zijn vuile bedriegers en gemene leugenaars.”

„Luister dan”, hernam Kwame, „niet alle blanken zijn gemeen. Er zijn ook wel blanken, die niet liegen en die het goed menen met ons, zwarten.”

„Zeker wanneer ze iets aan ons kunnen verdienen, hè?”

„Toch niet, Kobina. Er zijn inderdaad blanken, die op ons neerkijken en ons verachten. Dat weet ik. Maar er zijn er ook”, en hier daalde de stem van Kwame tot een gefluister, „die dat niet doen en die niet hier gekomen zijn om zich rijk te maken ten koste van het zwarte volk. Ik ken mannen, die arm uit het land der bleekgezichten zijn gekomen en hier als armen leven om ons te helpen en te verdedigen.”

Kobina schudde het hoofd en zei schamper: „Dan zou ik die mannen wel eens willen zien.”

„Goed, ik zal je bij hen brengen.”

De zoon van Kweku keek verrast op.

„Ja, ze wonen hier in de stad”, zei Kwame en hij vertelde, dat enige tijd geleden twee blanke mannen aan land waren gekomen in de baai van Elmina. Het waren mannen in een lang, wit kleed gehuld en met een grote baard. Hoewel alle tovenaars uit de buurt er tegen waren, vestigden de blanken zich in een klein huis midden in de stad. „Ook nu nog hebben onze medicijnmannen weinig met hen op”, zei de jongen. „Geen wonder, want de blanken prediken een ons onbekende God. Ze zeggen, dat onze afgoden machteloos zijn en dat de tovenaars ons bedriegen met hun amuletten. Ze geloven ook niet in onze geesten.”

Kobina vond zoiets toch wel erg kras.

„Hoe kunnen zij, die onze fetish verachten, goede mensen zijn? Je zei toch”

„Toch zijn deze blanken goed en eerlijk”, antwoordde Kwame. „Ze verzorgen onze zieken en lopen desnoods een hele dag om een stervende bij te staan. Daarbij leren ze de kinderen lezen en schrijven en behandelen de zwarten niet als beesten. Ook weet ik, dat ze een grote afkeer van de slavenhandel hebben.”

„Is dat werkelijk zo?” vroeg Kobina.

„Ga morgen maar eens mee. Dan kun je zelf zien wat voor mensen het zijn. Ik kom er vaak, maar vader en moeder mogen het niet weten. Ze zouden het me verbieden.”

„Ik wil ze toch wel eens zien”, zei Kobina peinzend.

En daar bleef het die avond bij.

10. DE STERVENDE BLANKE

Op weg naar de twee blanken, vroeg Kobina aan zijn neef: „Hoe komt het toch, dat de hutten hier heel anders zijn dan bij ons?”

„O, dat is iets van de borofo”, zei Kwame. „Vóór de blanken, die nu op het fort zijn en die van een groot eiland komen ver weg, woonden er blanken van een andere stam. Ik heb horen zeggen, dat ze uit een land afkomstig waren, hoog in het Noorden, waar het regenseizoen negen maanden duurt. Ik meen, dat ze het Olanda noemen. Het zijn de blanken van Olanda die onze mannen hebben geleerd betere hutten te bouwen en de grote netten te maken, waarmee nu nog gevist wordt.”

„Dus die blanken waren beter dan deze?” vroeg Kobina naar het fort wijzend.

„Och”, zei Kwame, „ze waren niet veel beter en niet veel slechter. Ik heb ze niet meer gekend, maar wel heb ik horen zeggen, dat ze heel veel zwarten als slaven hebben weggevoerd naar verre landen.”

„Dan waren het vast en zeker slechte mensen”, zei Kobina strak.

„Hier zijn we er”, zei Kwame. „De twee blanken wonen in die hut daar.” Kobina zag een klein wit huisje, waarvan de deur openstond.

„Ga jij maar voor”, zei hij achterdochtig.

Kwame klapte in de handen en een zwakke stem antwoordde: „Binnen!” Ze traden een kleine kamer binnen en wat Kobina daar zag deed opeens zijn achterdocht verdwijnen. Op een mat lag een zieke man, een blanke. Zijn gezicht was vergeeld en ingevallen; zijn verwarde baard stak boven de dekens uit. Toen de zieke Kwame zag, gleed een trek van herkenning over zijn gezicht: „Dag jongen. Kom je de Fada opzoeken? En wie breng je daar mee?”

Maar Kwame keek verschrikt naar de blanke en vroeg op zijn beurt: „Is de Fada ziek?”

De blanke dronk uit een stenen kruik, die naast hem op de

vloer stond en zei: „Ja, Kwame, de koorts heeft me te pakken. Fada Jozef is naar het fort om de dokter te halen.”

Kobina zag, dat de lippen van de zieke zwart en gespleten waren van de koorts. Maar wat de grootste indruk op hem maakte, dat waren de ogen van de blanke: heldere ogen, waarin hij goedheid las en geduld.

„Wie heb je daar meegebracht?” vroeg de zieke weer.

„Dat is mijn neef, Fada: hij is uit het Noorden, uit de stam der Ashanti's.”

„Kom eens hier, Kobina, en geef de Fada een hand!”

Kobina boog zich over de zieke. De hand voelde dor en heet aan. De Fada sloot een ogenblik de ogen: „Indien de Grote Geest mij weer gezond maakt, hoop ik eens naar het Noorden te kunnen gaan. Misschien zie ik je dan terug. Zou je dat willen?”

Kobina knikte heftig.

„Mijn neef”, zei Kwame, „wil niet geloven, dat er ook goede blanken zijn. Hij kent alleen maar de blanken van het fort en daarom heb ik hem hierheen gebracht.”

De Fada glimlachte en zei: „Ja, jongen, er zijn gelukkig ook nog goede blanken. In mijn land leven veel mensen, die een grote liefde hebben voor de zwarten. Ze geven alles weg om hen te kunnen helpen. Zij zijn het, die ons hierheen hebben gezonden.”

Buiten naderden voetstappen. Fada Jozef trad binnen met de dokter van het fort. De jongens verlieten het vertrek en gingen buiten op de stoep zitten. Ze stonden op, toen een tijdje later Fada Jozef aan de deur verscheen om de dokter uit te laten. Het gezicht van de blanke priester stond ernstig.

Kwame gaf hem een hand en vroeg: „Is Fada Bernard erg ziek?”

„Ja, jongen, het is heel erg met hem gesteld. De dokter zegt, dat hij niet meer lang zal leven.” De Fada zuchtte. Kobina zag dat hij ouder was dan Fada Bernard, maar hij had dezelfde goedige ogen. Wat keek de blanke priester treurig.

Ze mochten nog even mee naar binnen om de zieke een hand te geven. Heel de weg terug zei Kobina geen woord. Hij dacht na over hetgeen hij had gezien. Vooral de ogen van de twee

blanken kon hij niet vergeten. 's Avonds vroeg hij aan Kwame:
„Gaan we morgen weer terug?”
Kwame knikte en zei met een geeuw: „Als je dat wilt.”

Het zachte gemurmel van de biddende gelovigen verstoorde nauwelijks de stilte van de ziekenkamer. Op een kist stonden twee brandende kaarsen met er tussen in een kruisbeeld. De jongens knielden onhandig neer. Ze konden de zieke zien liggen: zijn gezicht was als een doodshoofd; op de smalle handen stonden de aderen als zwarte lijnen afgetekend.

„Pax huic domui” Pater Jozef kwam binnen met het Allerheiligste. Het bidden hield op. De stilte werd voelbaar. Er gaat iets bijzonders, iets plechtigs gebeuren, dacht Kobina.

„Asperges me hyssopo” De priester zegende de zieke en alle aanwezigen. De jongen zag dat Fada Bernard de ogen opende en strak op de ciborie richtte. Toen Fada Jozef de blanke hostie ophief, straalde het gezicht van de stervende.

„Ecce Agnus Dei”

Er kwam een ontroering over Kobina, zoals hij die nog nooit had gekend. Hij begreep niet veel van wat hier plaats vond, maar in hem werd de zekerheid geboren dat dit alles ver, oneindig ver uitging boven de fetish van zijn volk. De plechtigheid was teneinde. De Fada bracht het Allerheiligste terug. Toen hij weerkwam, sloeg de stervende zijn ogen op en zei met zwakke stem een paar woorden in de taal der blanken. Pater Jozef boog zich over hem heen en moeizaam fluisterde de zieke hem iets in het oor. De priester knikte herhaaldelijk en toen hij overeind kwam, zag Kobina, dat de tranen hem over de wangen rolden tot in zijn baard. Met een van ontroering weifelende stem begon hij te bidden en het zachte murmelen van de christenen vulde weer de kamer. Nog éénmaal sloeg de stervende de ogen op. Ze dwaalden over de aanwezigen, alsof ze iemand zochten. Een ondeelbaar ogenblik bleven ze rusten op Kobina, die hevig ontstelde. Toen sloten ze zich voor altijd. Een lichte kramp trok over het ingevallen gezicht en alles was voorbij.

Fada Jozef hield op met bidden. Zijn schouders schokten.

Het maakte een verpletterende indruk op Kobina de grote, blanke man te zien wenen. In de ademloze stilte, die volgde, hoorde men alleen het onderdrukte snikken van de Fada.

Deze vermande zich echter. Hij stond op en besprenkelde de dode met wijwater. Toen keerde hij zich naar de aanwezigen en sprak hen toe:

„Fada Bernard is naar de hemel gegaan, waarover ik jullie zo vaak heb verteld. Voordat hij stierf, heeft hij mij nog iets in het oor gefluisterd. Hij heeft mij gevraagd zijn vader en moeder in zijn land ver hier vandaan te willen groeten. Ook heeft hij mij verzocht jullie te zeggen, dat hij zijn leven en sterven heeft opgedragen aan de Grote Geest, opdat alle zwarten goede mensen mogen worden en trouwe dienaars van Zijn Zoon Jezus Christus.”

In zichzelf sprekend vervolgde hij:

„Fada Bernard is dood. Hij is de eerste van ons, die voor dit land zijn leven heeft gegeven. Ik zal echter niet lang alleen blijven, want spoedig zullen er meer blanke priesters komen. Velen van hen zullen hier eveneens sterven, maar weer anderen zullen hun plaats innemen, zo lang, totdat alle zwarten van dit land de Grote Geest kennen en aanbidden.”

Nog diezelfde avond werd Fada Bernard begraven. Na de plechtigheid liepen de jongens even met Fada Jozef mee. Kobina zag op een kist in de kamer enkele eigenaardige voorwerpen liggen, die hij nog nooit had gezien: Een glimmend boek, een lange snoer van zwarte koralen, een blinkend doosje, dat geheimzinnig tikte en verschillende andere onbegrijpelijke dingen.

Fada Jozef volgde zijn blik en zei: „Dit behoort aan Fada Bernard. Het is de gewoonte, dat we die gedachtenissen aan de ouders opsturen.” Zich plotseling bedenkend nam hij een kruisje, dat op de kist lag en gaf het aan Kobina.

„Neem dit mee naar je land en bewaar het goed, want er zal een tijd komen, dat de blanke priesters ook jouw stam zullen bezoeken. En moge de God der blanken je beschermen.”

Op de terugweg naar huis zei Kwame: „Ik heb ook zo'n kruis

van de Fada gekregen, maar ik durf het niet aan vader en moeder te laten zien. Als je vader het ziet, ben je het kwijt."

„Is dit soms een fetich van de blanke man?" vroeg Kobina.

„Nee", zei Kwame lachend, „de blanken hebben geen fetich, zoals wij."

In het kort legde hij de betekenis van het kruisje uit erbij voegend: „Vraag morgen zelf maar aan Fada Jozef. Die kan je dat beter uitleggen."

Kobina kreeg echter die kans niet meer, want bij het avondeten zei zijn vader: „Morgen heel vroeg gaan we weer terug naar Shama. Zorg dat je klaar bent, wanneer de morgenvogel begint te zingen."

's Avonds bevestigde de jongen het kruisje stevig aan de binnenkant van zijn gordel.

11. HET SLAVENSCHIP

Toen Kweku te Shama aankwam, was er nog geen schip te bespeuren, maar volgens de laatste berichten kon het ieder ogenblik verwacht worden.

Er was een boodschapper aangekomen met berichten uit Manso. Kweku liet de man bij zich komen en vernam, dat er oorlog was uitgebroken tussen hun stam en die der Sefwi's, waartoe ook het dorp behoorde, dat door zijn mannen in brand was gestoken. Het Opperhoofd van Manso drong er bij Kweku op aan zoveel mogelijk wapens en kruit te bedingen als betaling voor de slaven en verzocht hem tevens de uiterste voorzichtigheid in acht te nemen bij zijn terugkeer naar het Noorden.

Kweku riep zijn mannen bijeen om na te gaan hoeveel kruit, musketten en kogels ze konden vervoeren en welke de veiligste weg naar huis was.

Kobina ging intussen met zijn vriend Yaw vissen. Terwijl ze langs het strand liepen, vroeg hij: „Hoe groot is zo'n schip van de blanken wel? Veel groter dan de grootste kano hier?”

Yaw schaterde van het lachen: „Maar man, er kunnen wel honderd van onze kano's in zo'n schip en dan hou je nog ruimte over. Hoe zouden ze anders zoveel slaven kunnen vervoeren?”

Kobina zweeg een tijdje en vroeg toen plotseling: „Vind jij het niet erg, dat die mensen daar”, — hij wees naar de gebouwen, waarin de slaven ondergebracht waren — „niet eens weten, waar ze terecht komen? Ze zien hun land nooit meer terug.”

„Dat is het ergste niet”, zei Yaw. „Je moest eens weten hoe de blanken met hen omspringen. Dat is meer dan erg. Maar dat zul je morgen of overmorgen wel zien. Hier, hou dat net eens even vast”

Boem! Een geweldige dreun deed de hut trillen. De echo rolde rommelend over de bossen. Kobina zat overeind en vroeg zich af, wat er gaande was. Buiten hoorde hij verwarde uitroepen. Toen hij ging kijken, zag hij de oorzaak van het lawaai:

.....en direct ontspon zich een levendig gesprek.

buiten de branding lag in de eerste stralen van de opkomende zon het verwachte schip voor anker.

De jongen kon een kreet van verrassing niet onderdrukken. Ay, ay wat een prachtig schip! Een schip met drie hemelhoge masten!

Snel rende hij naar het strand, waar zich reeds veel mannen hadden verzameld.

Ten teken dat alles veilig was liet Kweku een vuur aanleggen.

Spoedig werd vanaf het schip een sloep neergelaten, die even later recht op de kust afkwam. De blanke zeelui kenden de branding uitstekend, want ze lieten zich door een grote golf opnemen, die de boot tot ver op het strand bracht. Toen sprongen ze vlug over boord en trokken de sloep buiten het bereik van de zee.

Het waren allen stevige, lange kerels met een ruige baard en ringetjes in de oren. Het troepje boezemde Kobina echter geen vertrouwen in en hij hield zich op een afstand. Van Yaw vernam hij, dat het Hollanders waren. Zijn vader kwam naar voren met een tolk en direct ontspon zich een levendig gesprek. Daarop begaf een gedeelte van de troep zich naar de slavenverblijven, terwijl de rest bij de sloep achterbleef.

Nadat de slaven één voor één gekeurd waren door de scheepsdokter, begonnen eindeloze onderhandelingen die tot in de namiddag duurden. Kweku wist een hoge prijs te bedingen, want zijn slaven waren in een goede conditie en men kwam overeen, dat de volgende dag de inscheping zou plaats vinden.

Kobina zag dit alles aan met een lusteloos oog en was blij, toen Yaw hem voorstelde met een paar andere jongens in een kano het schip te gaan bekijken.

Met moeite worstelden zij zich door de branding heen en bereikten het schip. De jongen was een en al verbazing, toen hij de hoge scheepsrump en de kaarsrechte masten van dichtbij zag. Hij wilde beslist het schip met zijn handen aanraken. Dat was nog eens iets om later aan de jongens van zijn dorp te vertellen. Lachend voldeed Yaw aan zijn verlangen. Maar toen de kano langszij van het schip kwam, vertoonden zich een paar grinnikende

gezichten over de verschansing en een ton met afval werd over het troepje uitgegoten. Kobina kreeg de volle laag. Het koffiedik droop over zijn gezicht. De jongen werd zo woedend, dat hij rechtop in de kano ging staan en een vuurwerk van scheldwoorden naar boven zond.

Iemand van de bemanning richtte schertsend zijn musket op de verontwaardigde knaap en deze schrok zo geweldig, dat hij achterover in zee viel. Proestend en razend klom hij weer in de kano. Hij bleef maar schelden en mopperen op de blanken, op Yaw en op de andere jongens, die stiekem zaten te lachen. Zijn lust om nog verder naar het schip te kijken was weg en toen de kano op het strand schoof, ging hij verdrietig naar huis.

Reeds vroeg in de morgen kwam de eerste sloep van het Hollandse schip door de branding. Nauwgezet onderzocht Kweku de meegebrachte ruilwaar: vaatjes kruit en kisten met ouderwetse geweren. Nadat het onderzoek bevredigend was uitgevallen, werd een aantal slaven uit de verblijven gehaald en met veel lawaai naar de sloep gedreven.

Boot na boot legde aan en vertrok weer volgepropt met slaven. De mannen werden het eerst naar het schip gebracht, daarna de vrouwen en de kinderen.

Kobina had van zijn vader opdracht gekregen om in de buurt te blijven en van dichtbij toe te zien, hoe alles in zijn werk ging, teneinde het vak te leren.

„Van de wind kan niemand leven”, zei hij. „Het moet maar eens uit zijn met je kinderachtige manieren!”

Weerspannig en met de handen op de rug stond de jongen werkeloos toe te zien hoe de willoze en afgestompte slaven zich naar de boten lieten voeren. Wanneer het instappen niet vlug genoeg ging, striemden de karwatsen over de naakte ruggen. Kobina werd er onpasselijk van en had alle moeite om zich in bedwang te houden.

Weer was een boot afgeladen vol. De laatste, die instapte, was een jongetje. Voor zijn moeder was echter geen plaats meer. Toen de vrouw zag, dat ze van haar kind werd gescheiden,

rukte zij zich los om in de vertrekkende sloep te klimmen. Maar één van de blanken liep op haar toe en sloeg haar met de vuist op het hoofd, zodat ze kermend ineens zakte. Kobina zag het gebeuren. Een rode nevel kwam voor zijn ogen en snel als een jonge panter wierp hij zich op de onverlaat, die door deze onverwachte aanval zijn evenwicht verloor. Als een bezetene sloeg hij er op los in niets ontziende drift. Zijn vader, die juist in de buurt was, uitte een schorre kreet en sprong toe om de blanke te ontzetten. Hij rukte met geweld de jongen los en wierp hem ver van zich af. Voordat Kobina overeind kon komen, flitste de zweep door de lucht en trok een scherpe lijn over zijn rug. De jongen brulde van pijn, maar onbarmhartig de zweep hanterend joeg zijn vader hem in een hut, waar Kobina als een gewond dier huilend en kermend bleef liggen.

Terwijl buiten de karwatsen bleven knallen en de blanke mannen schreeuwend en tierend hun werk voltooiden, lag Kobina zacht in zichzelf te jammeren.

De tijd verstreek. Geleidelijk werd het stil. In het donker bleef hij voor zich uitstaren, totdat zijn oogleden zwaar werden. Toen was het, alsof een zachte blanke hand zich op zijn voorhoofd legde. Vaag zag hij het goedig lachende gezicht van Fada Jozef voor zich.

„Fada”, murmelde hij en een weldoende rust kwam over hem.

Kobina knipperde met zijn ogen tegen het felle morgenlicht. In de geopende deur, scherp tegen het licht afgetekend, stond de donkere gestalte van zijn vader. Somber keek Kweku zijn jongen aan. „Sta op”, snauwde hij. En toen, een paar passen nader tredend: „Laat dit je eens en voor altijd gezegd zijn: wanneer je nog één keer tussenbeide durft te komen om de slaven te helpen, dan zal ik je een lesje geven, dat je nooit meer zult vergeten. Ik kan niet dulden dat je mij benadeelt omwille van een of andere slaaf. En nu er uit! Er moeten voorbereidselen worden getroffen voor de reis.”

Zwijgend verliet Kobina de hut. Hij zocht de mannen op, die druk in de weer waren om de ruilwaren bijeen te binden tot

draagbare pakken. Om de vaatjes buskruit werden palmtakken gevlochten, zodat ze niet opvielen.

Verbeten begon hij te werken en deed alsof hij de spottende blikken van de mannen niet zag. Hij keek alleen even op, toen Yaw zich bij hem voegde en met zachte stem zei: „Ik heb het gezien, gisteren. Heb je nog veel pijn? Die valse blanken ook!” Kobina keek zijn vriend dankbaar aan, maar zei geen woord.

In de namiddag verzamelde Kweku zijn mannen. Voor zover nodig legde hij hun het gebruik van de vuurwapens uit en gaf enkele aanwijzingen voor de terugreis, die de volgende morgen zou aanvangen.

12. GEVAAR

De rauwe stem van Kweku schreeuwde een bevel en de dragers namen hun zware lasten op. Haastig nam Kobina afscheid van zijn vriend Yaw en spoedig was de laatste man van de karavaan in het kreupelhout verdwenen. De jongen vond het fijn, dat zijn vriend nog even was gekomen om afscheid te nemen. Yaw was een goede jongen, dat had hij gisteren wel gemerkt, toen hij zich zo verschrikkelijk ellendig had gevoeld. Het gebeurde van de vorige dag leek nu al weer zo ver weg, zo lang geleden. Zijn rug deed nog pijn, maar zijn sombere herinneringen waren verwaagd. De gedachte aan de mogelijke avonturen van de lange reis verzachtte de pijn van de vernedering, die hij had ondergaan.

Gedurende de eerste dagen was er nog geen gevaar te duchten en men vorderde snel. Dit werd echter anders, toen men de grens van het vijandelijk gebied naderde. Geregeld zond Kweku spionnen uit om de weg te verkennen en hij ging uiterst omzichtig te werk bij het kiezen van de juiste route. De dorpen werden vermeden en 's nachts werd in de open lucht gekampeerd, waarbij de mannen om beurten de wacht hielden.

Op een middag, toen men reeds het eigen grondgebied naderde, meldden de spionnen, dat zij in het voor hen liggende gebied vijandelijke krijgers hadden waargenomen. Kweku zond hen opnieuw vooruit om meer gegevens te verzamelen en voorzichtig trok de karavaan verder. Bij een tweesprong liet hij halt houden om op nadere berichten te wachten. De uren verstreken, maar de spionnen kwamen niet opdagen. Na enig overleg werd besloten linksaf te slaan om een pad te volgen dat over de rand van een rotsachtig plateau liep. De dragers tilden hun pakken weer op het hoofd en vervolgden hun weg. De kolonne was nauwelijks achter de kromming van het pad verdwenen, toen enkele gestalten zich geruisloos uit de bomen lieten vallen en snel het andere pad insloegen.

Kweku vroeg zich verwonderd af, waarom zijn verspieders niet terugkeerden. Waren ze in een hinderlaag gevallen? Niet onmogelijk. Als bij instinct voelde hij een dreigend gevaar en

voortdurend keek hij om zich heen. Hij kon de gedachte niet van zich afzetten, dat onzichtbare ogen hem begluurden. Hij besloot in geen geval de nacht door te brengen op een moeilijk te verdedigen plaats.

Toen de karavaan op de top van een heuvel een open ruimte in het bos bereikte, gaf hij zijn mannen bevel te wachten, terwijl hij de omgeving verkende. Aan één zijde liep de heuvel glooiend af naar een ondiep ravijn, waar slechts hier en daar een magere struik groeide. Aan alle kanten werd de open plek ingesloten door het dichte bos.

Kweku zag, dat de omtrek bezaaid lag met rotsblokken. Hij knikte nadrukkelijk. Dit was een geschikte plaats om stand te houden tegen een overmacht. Gebruik makend van het laatste daglicht liet hij een versterkt kamp inrichten. Rotsblokken werden in een grote kring tot op borsthoogte opgestapeld en alle bomen en struiken tot aan de rand van het bos werden omgekapt. Toen de voorraden in het kleine fort waren gebracht en de kruivaatjes veilig lagen opgeborgen onder een laag aarde en stenen, overzag Kweku het terrein. Hier waren ze veilig. In de rug werden ze gedekt door het ravijn, aan de andere zijde werd de versterking omgeven door een grote open ruimte, zodat een verrassende overval was uitgesloten. Hij wees iedere man zijn plaats aan en zette verschillende wachten uit. Kobina kreeg opdracht om bij een mogelijke strijd de reserve-geweren te laden. Het was intussen tijd geworden voor het avondeten en kleine vuurtjes vlamden op tussen de rotsen. Kweku gaf orders te zorgen voor extra porties. Mogelijk stond hun een zware strijd te wachten.

De duisternis viel snel en reeds hurkten de mannen om de potten, toen een der schildwachten een waarschuwend kreet liet horen. Onmiddellijk greep iedereen naar zijn geweer en tuurde over de borstwering.

Uit het pad, dat zij gevolgd hadden, kwam een man te voorschijn. Hij zwaaide met een tak en strompelde moeizaam op de schans af. Een der krijgers legde aan, maar Kweku sloeg het musket neer: „Niet schieten!” bromde hij. „Het is een van onze spionnen.” De verspieder klom over de borstwering, waar de

mannen hem omringden. Het zweet liep in stralen over zijn stoffige huid en aan zijn linkerarm kleefde geronnen bloed. Hijgend vertelde de man, dat ze in de val waren gelopen. Hij had echter kans gezien te ontsnappen. Bij de achtervolging was een pijl door zijn arm gedrongen en hij had veel bloed verloren. Maar Kweku onderbrak hem en vroeg: „Heb je nog nieuws over de bewegingen van de vijand?” De spion antwoordde: „De Sefwi's weten, waar we zijn en beramen plannen om ons in te sluiten. In de wijde omgeving wemelt het van krijgers, maar ze beschikken slechts over enkele geweren.”

Dit laatste betekende een opluchting voor Kweku en hij zei opgewekt: „We zullen onze vijanden warm ontvangen.”

Nadat alle mannen de soep met apenvlees hadden verorberd, liet Kweku de vuren afdekken en zond twee verspieters uit, die geluidloos in het bos verdwenen. Toen zette hij zich neer op een rotsblok met het geweer tussen de knieën. Iedereen begaf zich ter ruste en het werd stil in het kamp. Kobina lag op zijn rug naast een stapel geweren en staarde naar de geheimzinnige sterrenwereld. Hij voelde geen vrees, hoewel hij met spanning de komende strijd tegemoet zag. Eén ding was zeker: zijn vader mocht al eens hard en wreed zijn, laf was hij zeker niet en hij wist wat vechten was.

13. INGESLOTEN

Tom tom! tom tom! Kobina schrok wakker en ging overeind zitten.

De tam-tam! De oorlogstrom! Hij zag, dat zijn vader op de borstwering stond om de omgeving te overzien. Met enkele mannen klom de jongen tegen de rotsblokken op en voegde zich bij hem. Zwijgend staarde het groepje in de nacht. Hier en daar zagen zij de gloed van een vuur en uit alle richtingen klonk het sombere, dreigende geluid van de oorlogstrom.

„We zijn ingesloten”, zei Kweku met gedempte stem. „Bij het eerste morgengloren kunnen we een aanval verwachten. We hebben nog enkele uren. Ga slapen, ik zal jullie tijdig wakken.”

Nauwelijks had Kobina zich neergelegd, toen hij in de verte de eigenaardige schreeuw van een boombeer * hoorde. Hij zag, dat zijn vader opstond en het signaal beantwoordde. Even later gleed een der bespieders als een schaduw over de borstwering. Een kort overleg met Kweku en de man verdween zoals hij gekomen was. Kobina's oegleden werden zwaar

In de vaalgrijze morgen geleken de mannen op schimmen, die aan Kobina voorbijleden. De spionnen, die zich in het kamp hadden teruggetrokken, onderhielden zich met zijn vader. Zij brachten het bericht mee, dat de vijand hen nauwer insloot en dat het gevecht ieder ogenblik kon aanvallen.

De jongen nam het dek van boomschors weg, dat de geweren beschermde tegen het vocht en legde kruut en kogels onder zijn bereik. Nu wordt het menens! dacht hij plotseling. Zijn hart begon heftig te kloppen en de hand, die de laadstok vasthield, beefde. Maar toen hij zijn vader zag, die bedaard van de ene man naar de andere kroop, bedwong hij met geweld de in hem opkomende angst.

Men was gereed voor de strijd. Geen geluid verbrak de stilte en in het groeiend licht lag het kamp daar in volslagen rust. De

* Klein beertje, dat in het oerwoud leeft en 's avonds de aandacht trekt door een eigenaardige schreeuw.

spanning steeg. Aan de rand van het bos bewoog een struik, een takje knapte af en het zwakke geluid klonk Kobina als een gewerschot in de oren.

Een onheilspellende stilte volgde weer. Even maar. Toen brak een oorverdovend gehuil los en van drie kanten tegelijk stormde een bende bont beschilderde krijgers op het kamp af. Een regen van pijlen sloeg te pletter tegen de rotsen. Kweku loerde door een spleet. „Nog niet schieten”, beval hij, „nog even wachten!” Maar de zenuwen van de belegerden waren zo gespannen, dat een der krijgers het hoofd verloor en de trekker overhaalde, voordat het bevel tot vuren was gegeven. Het daverende schot overstemde een ogenblik het krijgsgeschreeuw van de vijand. Een wilde schietpartij volgde. Het vuren was slecht gericht, maar bracht een onbeschrijflijke verwarring teweeg onder de vijandelijke krijgers, die een dergelijk onthaal niet hadden verwacht. Het gehuil verstomde ineens en toen de kruitdamp was opgetrokken, zagen de verdedigers, dat de vijand in wanordelijke vlucht een goed heenkomen zocht tussen de bomen. Juichend stonden zij overeind en zonden hun nog enkele kogels na. Maar Kweku ging tekeer als een razende: „Stomkoppen, dat jullie zijn, om er zo maar op los te schieten. Ik had jullie nog zo gezegd”

Uit een der bomen klonk een schot en een kogel floot over hen heen. Haastig doken de mannen weg achter de verschansing. Weer een schot uit een andere hoek. Nauwlettend speurde Kweku de bomen af, maar de schutters waren niet te ontdekken.

Een nieuwe aanval bleef die dag achterwege, maar zodra iemand het hoofd boven de borstwering uitstak, werd er van verschillende kanten geschoten.

Zo verstreek de tijd in nietsdoen en afwachten. De mannen voelden zich onbehaaglijk en verveelden zich. In de namiddag vielen er verschillende gewonden onder de krijgers en Kweku begon te beseffen, dat zij als ratten in de val zaten. Zo kon het niet langer doorgaan. Het was duidelijk, dat de Sefwi's hen wilden verzwakken en uithongeren.

Tegen de avond verzamelde hij enkele mannen om zich heen en hield krijgsraad. Een van zijn krijgers stelde voor om in de

nacht een uitval te doen en een doorbraakpoging te wagen. Maar Kweku zei: „Dat is onmogelijk. We zouden teveel verliezen lijden en onze voorraden in de steek moeten laten en dat wil ik in geen geval. Misschien is er een andere oplossing. We zijn niet zo heel ver meer van ons stamgebied af, hoogstens twee dagreizen. Er moet hulp gehaald worden. Wanneer we niet worden ontzet, zullen de Sefwi's ons uithongeren tot de laatste man.”

Kobina zat in de buurt en luisterde aandachtig. Terwijl de mannen overlegden, kwam er een plan in hem op, dat steeds vaster vorm aannam. Waarom zou hijzelf niet proberen zijn dorp te bereiken? Hoogstwaarschijnlijk zou zijn vader hem uitlachen, wanneer hij ermee voor de dag kwam, maar dat kon hem niet schelen. Indien hij maar de kans kreeg om door te spreken! Hij kroop op de groep mannen toe en wendde zich tot zijn vader:

„Vader, mag ik iets zeggen?”

„Dat mijn zoon spreke”, zei Kweku stroef.

„Vader, ik heb u horen zeggen, dat onze toestand moeilijk wordt en dat iemand van ons hulp moet gaan halen. Laat mij gaan, vader! Ik ben klein en de Sefwi's zullen mij niet zien in de nacht. Ik kruip overal tussen door. Indien u een van uw krijgers stuurt, bent u een man kwijt en mij zult u niet missen.”

Kobina sprak haastig en stotterend uit angst, dat zijn vader hem zou onderbreken. Toen hij was uitgesproken, zei Kweku achteloos: „Hoe wil jij door de kring heenbreken? Onze vijanden staan van boom tot boom. Je bereikt niet eens de voet van de heuvel.”

„Maar dan zal een volwassene er zeker niet in slagen, vader. En daarbij, indien we de aandacht van de vijand naar één punt trekken, dan zie ik best kans om op een andere plaats door de Sefwi's heen te sluipen. Zo zal bijvoorbeeld een schijnuitval aan de kant van het ravijn de vijand daarheen lokken.”

Eerst werd het plan van Kobina met veel terughouding ontvangen. Maar hoe meer het werd besproken, hoe eenvoudiger het leek. Na een langdurig overleg werd besloten Kobina te laten vertrekken en men stelde een nauwkeurig plan op om hem een zo groot mogelijke kans op ontsnapping te geven.

Toen de duisternis was ingevallen staakten de onzichtbare schutters het vuren. In het kamp kon men zich nu wat vrijer bewegen. Kweku liet een vaatje buskruit te voorschijn halen en boorde er een gat in met behulp van een speer. Daarna bevestigde hij een lont zó, dat een afgemeten eind naar buiten stak.

Intussen maakte Kobina zich gereed. Behalve een jachtmes droeg hij geen enkel wapen om niet in zijn bewegingen te worden gehinderd. Als mondvoorraad nam hij een stuk gedroogd apenvlees mee. Naarmate het grote moment naderde, begon zijn hart wilder te kloppen, maar hij hield zich rustig en wachtte op het bevel om te vertrekken.

Zijn vader kwam bij hem en gaf de nodige inlichtingen over de te volgen weg. Hij sprak vriendelijk en klopte zijn zoon herhaaldelijk op de schouder. Toen gaf hij een kort bevel. Iemand tilde het buskruit over de borstwering aan de kant van het ravijn en stak de lont aan. Een ogenblik later rolde het vaatje in steeds sneller wordende vaart de helling af en allen zochten dekking achter de verschansing. Vol spanning hield Kobina de adem in. Even duurde het. Een felle lichtflits, een reusachtige steekvlam steeg tot boven de bomen uit, gevolgd door een oorverdovende ontploffing.

Als een rollende donderslag plantte het geluid zich voort over de heuvels. Stenen en gruis kletterden tegen de borstwering. Een ogenblik werd het doodstil en snel verlieten enkele krijgers het kamp, liepen tot halverwege de helling en begonnen in het wilde weg te schieten.

Het ogenblik was daar. Een kort ja! van zijn vader, Kobina klauterde over de rotsblokken heen en liep in gebogen houding door het lange gras in de richting van het oerwoud.

14. HULP IN DE NOOD

De jongen bereikte de eerste struiken en stond even stil. Achter hem ging het schieten door en werd steeds heviger, terwijl in het bos gedempte uitroepen klonken en vage gestalten dicht langs hem heen renden. Even later leek het bos vóór hem verlaten.

Dit wees erop, dat de list gelukte. Voorzichtig sloop Kobina van boom tot boom, glipte onder de struiken door en wierp zich bij het minste gerucht op de grond. Hij vorderde slechts langzaam. Voor zich uit zag hij een vuurschijnsel en liep er in een wijde boog omheen. Eindelijk bereikte hij een pad aan de voet van de heuvel en volgde dit. Zijn ogen waren gewend aan de duisternis en scherp luisterend begon hij sneller te lopen. Plotseling hoorde hij een zacht geluid, dat naderbij kwam. Snel liet hij zich naast het pad op de grond vallen. Haastige voetstappen kwamen nader en rakelings liepen enkele mannen hem voorbij.

Na enig wachten vervolgde Kobina zijn weg en was weldra zover gevorderd, dat het schieten op de top van de heuvel nog maar zwak tot hem doordrong. Hij bereikte een rivier en onder een boom zag hij vaag de omtrekken van een kano. Op de tast vond hij de liaan, waarmee het bootje was gemeerd. Geruisloos haalde hij de kano naar zich toe en wilde instappen, toen vanuit de duisternis een hand op zijn schouder werd gelegd en een zware stem zei: „Halt, dat gaat zo maar niet!” De reactie van Kobina was bliksemsnel. Als een kwaadaardige ezel trapte hij achteruit, de hand liet los en ogenblikkelijk dook de jongen met een sprong in de rivier.

Onder water zwemmend volgde hij de stroom en kwam even later hijgend boven. Hij hoorde iets roepen en zag dat er beweging in de kano kwam. Weer dook hij onder en wist de overkant van de rivier te bereiken; hij hield zich vast aan een boomwortel en gluurde over het water. Daar kwam de kano aandrijven! Er zaten twee mannen in, die langzaam pagaaiden, niet wetend, welke richting te nemen. Langzaam dreef het bootje aan hem voorbij. De jongen kroop tegen de oever op en sloop door het dichte struik-

gewas stroomopwaarts, totdat hij een pad vond. Zo snel mogelijk verwijderde hij zich van de rivier.

Onderwijl begonnen de sterren te verbleken, maar in het oerwoud bleef het schemerig, ook nadat de zon was opgekomen. Na enige uren lopen overviel hem een dodelijke vermoeidheid; de afmatting van de nachtelijke tocht deed zich gelden. Toen hij een smalle rivier bereikte, waarvan de uitgedroogde bedding met stenen bezaaid lag, zocht hij een veilige plaats onder een uitgesleten rots en was weldra in een diepe slaap verzonken.

De jongen werd in de namiddag wakker en nadat hij zijn honger met kleine reepjes apenvlees had gestild, begaf hij zich weer op weg. Door de slaap verkwikt en met de gedachte dat het grootste gevaar nu voorbij was, wist hij een flinke afstand af te leggen voordat de zon onderging. Hij ontmoette niemand en de wereld leek uitgestorven. Hoewel hij het zichzelf niet wilde bekennen, ging de jongen met angst en vrees de nacht in. Naast de mensen, die hij moest ontwijken, waren er ook nog de geesten. De laatsten waren eigenlijk nog de gevaarlijksten, omdat ze niet gebonden waren aan paden, noch aan rivieren. Wel had de Fada gezegd, dat er geen bosgeesten bestonden en de Fada was een geleerde blanke, maar ook hij kon zich vergissen. Veronderstel dat de Sasabonsam * hem met zijn lange poten oppikte, dan werd hij met huid en haar opgegeten. Kobina rilde.

Het was echter niet de monsterachtige Sasabonsam, die in de nanacht op hem toekwam, maar een witte, kruipende gedaante.

De jongen gilte het uit van angst en wilde haastig op de vlucht gaan, toen hij een mekkerend geluid vernam. Hij schoot in een lach. Een schaap! Meteen bedacht hij dat dit op de nabijheid van een dorp duidde. Inderdaad zag hij spoedig de omheining van een nederzetting. Hij naderde omzichtig en in het donker vond hij de opening, die met balken was afgesloten.

Kobina voelde er niets voor in een boog om het dorp heen te gaan en door het kreupelhout te breken, dus beklom hij de palis-

* Denkbeeldig, monsterachtig wezen, dat in het oerwoud huist.

sade. ** Hij kwam terecht in een smalle doorgang tussen twee muren en wilde die volgen, toen zonder de minste waarschuwing twee mannen uit de schaduw naar voren traden. In een oogwenk was hij overmeesterd. De beide mannen droegen hem een hut binnen, waar bij het licht van een walmende toorts verschillende krijgers bijezaten, met hun wapens onder hun onmiddellijk bereik. Zij keken verrast op toen Kobina werd binnengebracht.

Een der mannen, die geholpen had om de jongen gevangen te nemen, gaf een kort verslag en tot zijn grote verwondering hoorde Kobina zijn eigen stamtaal spreken. Toen hij naar de gezichten van de mannen keek, bemerkte hij, dat zij hetzelfde stamteken droegen al hijzelf.

Opgelucht vroeg hij spottend: „Sinds wanneer nemen de Ashanti's hun eigen stamgenoten gevangen? Zijn onze krijgers dan blind?”

De hoofdman stond op, bekeek de tatouering op het gezicht van de jongen en zich tot de anderen wendend, zei hij: „Deze knaap behoort inderdaad tot onze stam.”

Hij vroeg aan de jongen, wie hij was en waar hij vandaan kwam. In het kort verhaalde Kobina wat zijn vader was overkomen en hoe hij zelf erin geslaagd was weg te sluipen.

„De Sefwi's roeren de oorlogstrom en mijn vader heeft mij opgedragen het Opperhoofd van Manso te waarschuwen, opdat hij krijgers zende om de vijanden te verslaan en de karavaan te ontzetten.”

Toen de jongen uitgesproken was, sprak de hoofdman: „Het is ons bekend, dat de Sefwi's op het oorlogspad zijn en daarom bewaken wij ons dorp. Maar kan de zoon van Kweku aantonen, dat hij de waarheid spreekt?”

„Indien enkele van uw krijgers mij naar Manso willen geleiden, zullen ze ongetwijfeld te weten komen, dat ik niet lieg.”

De mannen overlegden onder elkander. Uit hun gesprek vernam Kobina, dat Manso nog geen halve dagreis verwijderd lag.

** Om de roofdieren buiten te houden zijn veel Afrikaanse dorpen omgeven door een lemen muur of een houten omheining.

Men besloot aan het verzoek van de jongen te voldoen en nadat hij van voedsel was voorzien werd de reis aanvaard.

De krijgers liepen zo snel, dat de knaap hen nauwelijks kon bijhouden, maar in zijn hart was hij blij, omdat hij weldra zijn moeder en zijn dorp zou weerzien. Manso werd nog voor de middag bereikt en omstuwd door een troepje nieuwsgierige dorpingen begaf men zich ogenblikkelijk naar de hut van het Opperhoofd.

Spoedig begonnen de oorlogstrommen te spreken en voordat de avond inviel, hadden vele mannen zich in het dorp verzameld.

Dadelijk na het onderhoud met de Ohene ging Kobina zijn moeder en zijn zusjes opzoeken. Het werd een blij weerzien, hoewel de vrouw zich zeer ongerust toonde over het lot van haar man. De jongen stelde haar evenwel gerust: „Moeder moet zich niet ongerust maken. Vader heeft zich met zijn mannen goed verschanst; zij beschikken over veel vuurwapens en ongetwijfeld zullen zij het uithouden, totdat onze krijgers de Sefwi's op de vlucht hebben gejaagd.”

Zijn moeder drong er bij hem op aan, dat hij in het dorp zou blijven, maar de jongen zei lachend: „Maar Moeder toch! Wie zal onze krijgers de kortste weg wijzen? We kunnen vader toch niet laten wachten.”

En zo vertrok Kobina aan de spits van een klein legertje.

15. HET ONTZET

Veilig weggedoken besprak Kweku met de oudsten van zijn krijgers de hachelijke toestand, waarin zij zich bevonden. Na het vertrek van Kobina was de zon vijfmaal opgegaan en nog steeds daagde geen hulp op. Was de jongen gevangen genomen? Niet onwaarschijnlijk, gezien zijn onervarenheid! In zijn hart verweet Kweku zichzelf, dat hij zijn zoon had laten gaan, maar aan de mannen liet hij niets blijken. Tot nu toe waren alle aanvallen van de Sefwi's afgeslagen, maar de voedselvoorraden raakten op en wat nog erger was: de huiden met water waren bijna leeg. En dat, terwijl een brandende zon dag in dag uit alle vocht uit hun lichaam zoog en de nacht weinig verkoeling bracht. Dit alles overwoog hij, terwijl hij met zijn mannen sprak.

Na veel heen en weer praten werd besloten de komende nacht en de daarop volgende dag af te wachten. Indien de verwachte hulp dan nog uitbleef, zou men trachten uit te breken met achterlating van alle voorraden.

Weer ging men de nacht in en de belegerden lagen dorstig en met pijnlijk gezwollen ogen achter de barricade. Evenals in de vorige nachten probeerde de vijand ongezien het kamp te naderen, maar bij het minste gerucht werden brandende bossen droog gras buiten de borstwering geworpen, zodat men de omgeving kon overzien. Dan knalden de geweren en de aanvallers sloegen op de vlucht. Maar de Sefwi's bleven aanvallen tot na middernacht. Toen werd het rustiger en kregen de mannen gelegenheid om te slapen.

Kweku zat knikkend en slaapdronken op een steen. Zou hij dan toch nog zijn voorraden moeten verliezen en was zijn tocht naar de kust toch tevergeefs geweest? Waar was Kobina en waar bleven de mannen van Manso? Hij kon zijn gedachten niet meer volgen, ze waren te verward door de slaap. Zijn hoofd zonk dieper en dieper op zijn borst.....

Wat was dat? Hij stond op en keek opeens klaar wakker om zich heen. De dag brak aan. Speurend ging zijn oog langs de zoom van het woud, maar er was geen teken van leven te ont-

dekken. Daar was het weer! Ver in het Noorden vernam hij het zwakke geluid van knetterende geweren.

De schildwachten keken hem vragend aan, maar hij haalde de schouders op.

Toen het geluid zich echter weer deed horen, nu duidelijk en onmiskenbaar, wekte hij zijn mannen om op alles voorbereid te zijn.

Nieuw leven kwam in het kamp, nieuwe hoop. Het schieten kwam steeds dichterbij. Toen de zon de bosrand bescheen, kon men duidelijk gestalten onderscheiden, die zich in Zuidelijke richting bewogen. Er was geen twijfel meer mogelijk, de Ashanti's waren op komst en de vijand trok langzaam terug.

Met de musketten in de aanslag wachtten de belegerden op de kans om in te grijpen.

Er ontstond meer beweging in het bos. Een verward gedruis van schreeuwende en vechtende mannen was duidelijk te vernemen. Kweku vermoedde, dat de bevrijders de voet van de kleine heuvel naderden, waarop het kamp was gelegen. In spanning wachtte hij het verloop van de strijd af.

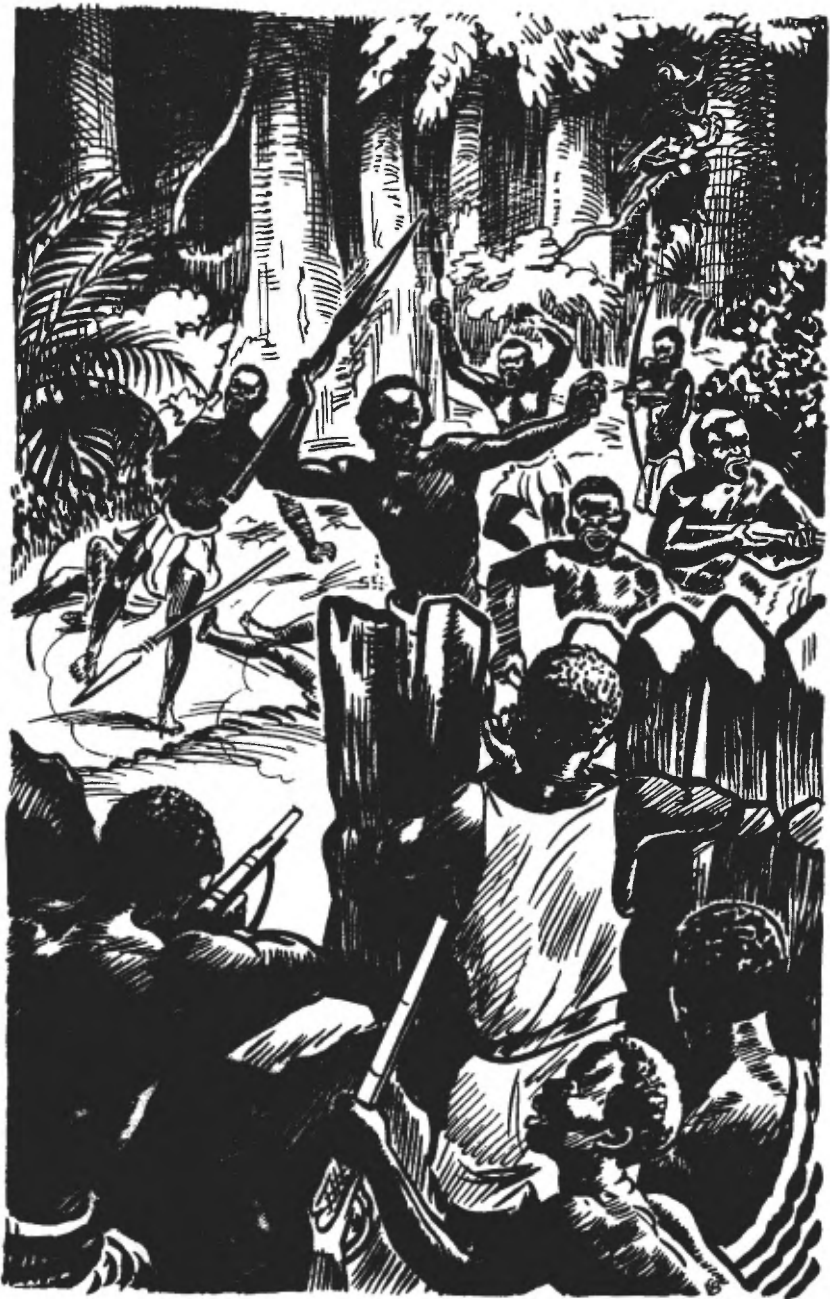
Op onverklaarbare wijze trad echter plotseling een gevechtspauze in. Het schieten werd minder en het schreeuwen hield op.

In het kamp werd de stilte met bezorgdheid waargenomen. Was de aanval afgeslagen? Dan was hun lot bezegeld.

Hoofdschuddend vroeg Kweku zich af, wat er gaande was. Hij begreep er niets meer van. Een kwartier verstreek, een half uur. Hier en daar een gewerschot. Vijanden, die als schaduwen door het bos slopen. Stilte.

En dan plotseling barstte een geluid los, dat horen en zien verging. Trommen! Oorlogstrommen van hun eigen stam! Toen begonnen ook de geweren mee te spreken. Gestalten renden zigzag lopend door het bos. Aan de richting, die zij namen, maakte Kweku op, dat de heuvel werd bestormd. Dit bleek ook uit de verwarring, die met de minuut toenam.

Vijandelijke krijgers liepen dwars over de open ruimte, zonder dekking te zoeken.

Een kort commando weerklonk.....

Dit was voor de belegerden de verwachte kans. Een kort commando van Kweku en een moordend vuur volgde. In paniek holden de vluchtelingen als angstig wild heen en weer. Sommigen van hen wisten de veilige dekking van het bos te bereiken, maar de meesten vielen struikelend neer en bleven liggen.

Met een wrede glimlach gluurde Kweku tussen de rotsblokken door. De stroom van vluchtende vijanden werd minder om tussloten geheel op te houden.

De redding was nabij en hij gebod zijn mannen geen schot meer te lossen zonder zijn bevel, uit vrees, dat zij hun eigen stamgenoten zouden doden.

Daar verschenen reeds enkele mannen, die met takken zwaaiden en hun geweren in de lucht staken. Kweku klom op een rotsblok en zwaaide heftig terug. Terwijl het gros van de Ashanti-krijgers de vluchtende vijand achtervolgde, rende een groep op de versterking toe, waar zij met gejuich werden binnengehaald. De spanning van de laatste dagen vond een uitweg in een lawaaiig gepraat en gelach. De mannen bleven elkaar verrukt op de schouder kloppen en toen naderhand grote kalebassen met palmwijn werden aangedragen, raakten allen in een uitgelaten stemming.

Terwijl hij gretig stond te drinken, ontwaarde Kweku plotse-ling zijn zoon, juist toen deze vergezeld van enkele jonge krijgers over de borstwering klom. Hij trok de jongen naar zich toe en zei opgewekt: „Dat heb je prachtig gedaan, jongen. Mooi zo! Mooi zo!” De anderen keken lachend naar vader en zoon, maar Kobina trok zich bescheiden en verlegen terug.

De jongen zag er ontdaan en gebroken uit. Hij voelde zich leeg en lusteloos, nu het gevaar voorbij was en de spanning verdwenen. Huiverend dacht hij terug aan de afschuwelijke tonelen, die hij gezien had gedurende de gevechten. De luidruchtige stemmen van de drinkende mannen vervaagden en weer klonken de angstig rauwe kreten van jonge mensen, wanneer een speer of een kogel doel had getroffen. Beelden doken op van krampachtig stuiptrekkende ledematen. Schuw keek hij naar de roerloze

gedaanten, die buiten het fort in het gras verspreid lagen. Bloed, dood en verwording. Waarom toch?

Zijn ogen gleden weg van de verschrikking en staarden in de ruimte. Ongewild dwaalde zijn geest naar een klein wit huisje aan de kust: Elmina! De twee blanken! Hij keek in de brekende ogen van de rustig stervende Fada Bernard en opeens begon hij hevig te schreien.

16. KOBINA DE DAPPERE

De gehele nederzetting liep uit, toen het kleine leger van de korte veldtocht terugkeerde. Omgeven door een zwerm woelzieke en stoeiende kinderen stonden vrouwen en meisjes langs de weg, waar ook de mannen zich rondom het Opperhoofd hadden verzameld.

Toen Kweku met zijn zoon verscheen, ging er een luidruchtig gejuich op. Lachend stak Kweku zijn geweer op en wees vol trots naar de dragers, die met de behouden voorraden volgden. De tolk van de Ohene baande zich een weg door het stormachtig opdringende volk en leidde het tweetal tot voor het Opperhoofd. Ten aanhore van de zich verdringende menigte wenste deze Kweku geluk met het welslagen van de tocht en prees Kobina, die door zijn onverschrokkenheid dit welslagen had mogelijk gemaakt.

Aller ogen richtten zich op de jongen, die verlegen glimlachend voor de Koning stond. Dit was het moment, waarvan hij zo vaak had gedroomd gedurende de dagen en weken, dat hij van huis was geweest. Hij voelde zich gelukkig en blij. Maar door de woorden van het Opperhoofd werden zijn gedachten ongemerkt teruggeleid naar de top van een met gras begroeide heuvel. Zijn glimlach verdween en het blijde gevoel van trots, dat hem bevangen had bij het zien van de juichende mensmassa, maakte plaats voor het steeds terugkerende schrikbeeld van de stille gedaanten, die in een angstaanjagende starheid waren achtergebleven.

Eindelijk kwam er een einde aan de toespraak en Kobina was er blij om. Onmiddellijk werd hij omringd door de jongens van het dorp, die hem overstelpten met allerlei vragen. Alleen Kofi, de zoon van de Ohene, bleef onverschillig op een afstand. Lachend maakte Kobina zich los uit de kring van bewonderaars en liep snel op zijn moeder toe, die met twee van zijn zusjes op hem stond te wachten. Wild pakte hij de jongste beet en knuffelde het kraaiende kind in zijn armen. Zijn moeder trok hem naar zich toe en streelde hem over zijn krullebol; maar de

jongen schaamde zich voor zijn toekijkende kameraden en maakte zich van haar los.

Begeleid door een groep babbelende vrouwen begaven zij zich naar huis. Zijn oudste zusje, Araba, was druk in de weer met het avondeten en vertelde hem heimelijk, dat er ter zijner eer een kip zou zijn bij de fu-fu. Grootmoedig opende Kobina zijn kist en deelde prachtig gekleurde schelpen en korallen uit aan zijn verrukte zusjes.

Met open mond keken de meisjes naar de geheimzinnige dingen, die de jongen als een goochelaar uit de kist te voorschijn bracht en op de vloer uitstalde.

Kweku was buitengewoon in zijn schik, toen hij thuis kwam na zijn verslag aan het Opperhoofd en de Raad. Lachend toonde hij het nieuwe geweer, dat de Ohene hem had geschonken. Iedereen tot de kleine Amba toe wilde het geschenk van dichtbij bewonderen.

„Dat is nog niet alles”, zei Kweku tot zijn vrouw, „onze zoon staat ook nog iets te wachten. De Ohene heeft bepaald, dat hij in de stam zal worden opgenomen. De jongen is eindelijk op weg een dapper man te worden.”

Dankbaar keek Kobina zijn vader aan en toen deze onder de maaltijd het lekkerste van de kip, de ingewanden *, met hem deelde, kwam er een grote blijdschap in hem op. Zou zijn vader toch nog van hem houden?

De volgende dag werd hij bij de Ohene ontboden. Uiterlijk kalm, maar met kloppend hart, begaf hij zich op weg. De binnenplaats was reeds gevuld met krijgers en ook zijn vader was aanwezig. Toen het Opperhoofd zijn plaats had ingenomen, verhief zich de tolk, die als teken van zijn waardigheid een mooi bewerkte staf van ebbenhout en ivoor in zijn hand hield. Het gegons van stemmen hield ogenblikkelijk op.

De tolk boog voor het Opperhoofd, liet zijn blik over de verzamelde mannen glijden en sprak: „Het heeft onze geëerde Ohene behaagd Kweku te belonen voor de koelbloedigheid en het wijze

* De negers beschouwen de ingewanden van de kip als een lekkernij.

inzicht, waarmee hij de hem opgedragen taak heeft volbracht. Voortaan zal hij deel uitmaken van de Raad van Ouderen, die de Ohene bijstaat in het bestuur van ons dorp en van onze stam.

Tevens werd besloten Kobina, de zoon van Kweku, als man in de stam op te nemen. Wel heeft hij de vereiste leeftijd nog niet bereikt, maar de Ohene is van mening dat de dapperheid, die de jongen heeft betoond, dit tekort aanvult. Aldus luidt de uitspraak van onze geëerde Ohene.”

De tolk ging zitten en het oudste raadslid riep met krassende stem: „De Ohene heeft goed geoordeeld. Zijn uitspraak is die van een wijs man!”

Terwijl op een wenk van het opperhoofd Kweku zijn plaats innam tussen de raadsleden, ontving Kobina een jachtmes in een schede van gekleurd leer. Vol trots bekeek de jongen het geschenk, maar zijn glimlach verstarde, toen hij achter het Opperhoofd diens zoon Kofi ontdekte. Twee koude, jaloerse ogen keken hem aan. Onbewogen beantwoordde Kobina die blik vol haat, totdat Kofi zich plotseling omkeerde en de binnenplaats verliet. Niemand bemerkte er iets van, vooral ook niet omdat men slechts ogen had voor de enorme kalebassen met drank, die door de vrouwen werden aangedragen.

Leunend tegen de enorme stam van de dorpsboom zat Kobina temidden van zijn nieuwsgierige vrienden. Met gespannen aandacht luisterden zij naar zijn verhalen en de meegebrachte schelpen en kostbaarheden gingen van hand tot hand. Een der jongens vroeg, of hij ook blanken had gezien. Kobina knikte onverschillig; hij had veel blanken gezien, onder andere ook blanke mannen uit Olanda, een land waar geen zon was en geen warmte. Maar ze waren hem tegengevallen en hij vertelde wat hem op het fort te Elmina was overkomen. Zijn vrienden waren verontwaardigd en aan hun uitroepen kwam geen einde. Waren die bleekgezichten dan zo gemeen? De schavuiten! Wie zou dat gedacht hebben? Men had die borfofo nooit in het land moeten toelaten. Nu lachten ze de zwarten uit, maar er zou nog wel eens een tijd komen, dat ze uit de Goudkust verjaagd

zouden worden. Wacht maar! Niet één mocht er over blijven!

Kobina kon niet nalaten te zeggen: „Toch zijn er ook nog eerlijke bleekgezichten. Ik heb er zelf een paar ontmoet en die mannen verachten ons niet zoals de andere blanken dat doen. Ze genezen veel zieken en leren aan de kinderen de vreemde tekens uit hun boeken.”

„Dat is niets anders dan een middel om ons te lokken”, zei een jongen schamper. „Naderhand maken ze ons dood. Het zijn geslepen rakkers.”

Maar Kobina voelde verzet in zich rijzen. Hij wist, dat hij onvoorzichtig was, toen hij antwoordde: „De twee mannen, die ik heb gezien zijn geen geslepen rakkers. Ze jagen niet op goud en ivoor, maar zijn het Grote Meer overgestoken enkel en alleen om ons te vertellen van de God der blanken. Die mannen zeggen, dat hun God hen naar ons land heeft gezonden om ons te helpen.”

„Zijn hun goden dan anders dan de onze?” vroeg Kodjo, Kobina's beste vriend.

„Volgens wat zij zeggen is er maar één God, die alles heeft gemaakt. Hij is goed voor alle mensen en niet als onze Tigari, die mensenoffers verlangt en daardoor iedereen angst aanjaagt.”

Er viel een onbehaaglijke beklemming over het groepje. Kobina kon aanvoelen, dat hij te veel had gezegd.

Een smalende stem verbrak plotseling de diepe stilte: „Die handige borofo hebben je heel wat voorgelogen, jongetje!” Kofi had zich bij het groepje gevoegd en keek Kobina uitdagend aan.

Deze zette zich meteen schrap; toen een paar jongens de zoon van het Opperhoofd bijvielen, steeg de drift hem naar het hoofd.

„Die bleekgezichten liegen niet. Het zijn geen bedriegers zoals jij.”

„Kofi deed dreigend een stap naar voren en siste: „Jij onnozele hals! Je hebt je wat wijs laten maken! Of houd jij het soms met die honden van blanken tegen onze geëerbiedigde Tigari. Dan hoor je niet thuis onder de mannen van onze stam. Mijn vader had je koralen moeten geven in plaats van een jachtmes. Kobina de Dappere, het zou wat!”

De zoon van Kweku veerde overeind. Hij hoorde Kodjo niet meer, die hem toefluisterde: „Wees voorzichtig, hij wil je er in laten lopen”. De laatste woorden van Kofi maakten hem razend. Woest stootte hij op hem af en in een oogwenk rolden de beide jongens als vechtende honden over elkaar. De andere knapen vormden een belangstellende kring om hen heen, maar niemand durfde een van de vechtenden aan te moedigen.

Kobina had geen aanmoediging nodig. Hij zou die gemene, jaloerse Kofi een aframmeling geven, die hem dagenlang zou bijblijven. Maar de zoon van het Opperhoofd was een stevige knaap en weerde zich heftig. Hij wist zijn knieën op te trekken en gaf zijn tegenstander een onverwachte stoot in de lendenen, die Kobina bijna de adem ontnam. Even verminderde deze aanval de kracht van zijn greep, waarop een vuist hem in het gezicht trof. Dit maakte hem wild en met beide vuisten sloeg hij naar Kofi, die zich intussen had opgericht. De zoon van de Ohene viel achterover en ogenblikkelijk omklemde Kobina hem met zijn knieën. Hij gromde als een wild dier, terwijl zijn vuist telkens uitschoot.

Toen voelde hij, dat de hand van Kofi naar zijn heup gleden en het heft van zijn jachtmes omklemde. Dit ontnam hem alle bezinning. Die lufbek wilde hem met zijn eigen mes te lijf! Wild sloeg hij de hand weg en hamerde onbarmhartig op het gezicht van zijn tegenstander, totdat de armen van Kofi slap neervielen.

Hijgend stond hij op en keek om zich heen. Maar niemand durfde hem te prijzen uit vrees voor het Opperhoofd. Kobina's woede verdween plotseling, hij draaide zich om en verliet zwijgend de kring. Toen hij thuis kwam, zat zijn vader buiten op een boomstam een mand te vlechten. Ongezien wist Kobina de ingang van de hut te bereiken en ging met opgetrokken knieën tussen een paar grote kalebassen zitten. Zijn gedachten liepen verward dooreen. Wat zou de Ohene doen, wanneer Kofi werd thuis gebracht? En als vader het te weten kwam, wat dan? Het kon hem ook eigenlijk niets schelen.

Als in een droom hoorde hij de stem van iemand, die Kweku

bij het Opperhoofd ontbood. Hij wist nu wat hem te wachten stond en dacht aan vluchten. Maar waarheen? Och, waarom zou hij ook? Hij bleef zitten.

De tijd verstreek, het werd donker. Daar hoorde hij voetstappen naderen. Aan de ingang verscheen zijn vader met een olielampje in de ene hand, een karwats in de andere. Zijn gezicht stond strak; ongenadig en afgebeten klonk het: „Sta op en kom naar buiten!”

Langzaam kwam Kobina overeind en verliet de hut.

Kweku zette het lampje onder het afdak neer en duwde de jongen ruw voor zich uit. Zwijgend begaven zij zich naar de hut van het Opperhoofd en traden er binnen.

De Ohene zat gehurkt op een panterhuid en keek niet op. Langa de wand lag Kofi op een mat. Zijn gezicht was gezwollen, geronnen bloed kleefde aan zijn neus en lippen en zijn rechteroog was met een groezelige lap bedekt.

Niemand sprak een woord. Kobina werd met de handen op de rug aan een der stijlen vastgebonden. Zijn vader trad langzaam op hem toe en haalde uit voor de eerste slag. De jongen hoorde het suizen van de karwats en sloot de ogen. Een felle, hete pijn doortrok zijn lichaam. Onwillekeurig spande zijn mond zich tot een pijnlijke gil, toen zijn oog op Kofi viel. Deze scheen tot leven te zijn gekomen bij het geluid van de striemende karwats. Langzaam ging zijn ene oog open en staarde Kobina onafgebroken en triomfantelijk aan. Verbeten hield deze de kreet van pijn in. Met opeengeklemden tanden zette hij zich schrap onder de opeenvolgende slagen. Zijn gezicht vertrok bij iedere striem, die als een witgloeiend ijzer zijn huid schroeide. Geen zucht, geen geluid kwam over zijn lippen.

Door de mist van pijn hield hij zijn blik strak gericht op het boosaardig sturende oog van Kofi, totdat alles om hem heen donker werd en zwart.

17. DE KLEINE SLAAF

Een zwoele, verlamrende hitte lag drukkend op mens en dier. Het regenseizoen was op komst, een tornado * kondigde zich aan. Donkere wolken staken hun grillig gevormde koppen boven de horizon uit en groeiden allengs uit tot een inktzwart gordijn, dat geruisloos en dreigend voor de zon werd geschoven. Een onheilspellende stilte viel over de ganse natuur, totdat plotseling een flitsende bliksemschicht, gevolgd door een krakende donderslag, het wolkende openscheurde. Toen kreeg de wind vrij spel en rende over de bossen heen naar het dorp met het angstwekkende geluid van een naderende wervelstorm. In zijn onstuimige vaart rukte hij de takken van de woudreuzen en sleurde daken mee om ze ver buiten het dorp neer te smakken.

De mensen zaten roerloos weggedoken in hun hutten, op alles voorbereid, angstig bukkend bij iedere knetterende donderslag, die de aarde deed beven. Dit was het machtige voorspel van wat zij wisten wat komen moest, de regen, de lang verwachte, de bevrijdende, de gezegende regen. Als een gordijn omsloot hij de hutten en de bomen, viel kletterend neer op de daken en op de verschroeiide, gespleten aarde. Maar de uitgedroogde, gretige grond kon deze wolkbreuk niet ineens opnemen. Het werd te veel en in de straatjes vormden zich rivieren, die stof en hout en stenen meesleurden in haar modderige stroom.

Eén uur, twee uur lang bleven de sluizen open. Dan schoof het zwarte zwerk voorbij en de zon kwam ongeduldig te voorschijn. Terwijl in de verte de donder dof narommelde, haastte iedereen zich naar buiten om de vochtige, vruchtbare lucht in te ademen. De kinderen rolden uitgelaten en joelend in de modderige plassen, de ouderen haalden opgelucht hun daba ** te voorschijn, want de tijd om de grond te bewerken en te planten was gekomen.

* Hevig onweer.

** Soort hak, waarmee de negers het land bewerken.

Wekenlang had Kobina zich niet meer in het dorp laten zien. Hij ontweek zijn vrienden en bleef zijn vader uit de weg.

Na de eerste regens verliet hij in alle vroegte de hut om met zijn moeder en zijn oudste zusje het hun toegewezen stuk land te bewerken.

De eerste keer dat zij met kapmes en daba waren uitgetrokken, was zijn vader meegegaan. Op een stapeltje stenen had hij een kalebas vol palmwijn uitgegoten en een kip geslacht om de geesten van de aarde gunstig te stemmen. Daarna liet hij zich niet meer zien en Kobina was er blij om. In het begin had hij met veel moeite zijn pijnlijk gestriemde rug over de daba gekromd, maar de wonden in zijn lichaam genazen spoedig.

Achtereenvolgens werd de mais, de casava en de jamwortel geplant en overgelaten aan zon en regen. Daarmee was voorlopig het werk afgelopen en wekenlang lag de nederzetting ingeslapen onder een druilerige hemel.

Op de duur moest de zon het gevecht winnen, het hemelwater begon onregelmatiger te vallen om tenslotte geheel uit te blijven.

Het grote regenseizoen was voorbij.

Toen het zover was, merkte Kobina, dat er weer iets bijzonders ging gebeuren. Zijn vader werd vaak bij het Opperhoofd ontboden en de mannen maakten hun wapens klaar. Op een zwoele morgen vertrok een grote groep krijgers onder leiding van Kweku op de slavenjacht.

Zonder een zweem van spijt zag de jongen zijn vader vertrekken. Sinds die avond in de hut van het Opperhoofd was de oude wrok weer levendig geworden. Gedurende de dagen van rusteloze inspanning en de daarop volgende tijd van eindeloze verveling had hij veel nagedacht en het beeld van de blanke Fada's stond vaak voor zijn geest. Hij vroeg zich af, wat Fada Jozef wel zou denken van zijn gevoelens ten opzichte van zijn vader. Hij wist het niet. Wel was het zo goed als zeker, dat de Fada zijn drift en afkeer van Kofi niet zou goedkeuren. Toch kon hij niet anders dan Kofi haten. Zelfs Fada Jozef zou moeten toegeven, dat die jongen niet deugde en ook dat zijn vader een wrede slavendrijver was. Het leek allemaal zo moeilijk! Waar-

om kon hij niet zijn als de andere jongens, die zich geen zorgen maakten en lachend met stenen gooiden naar vrouwen en kinderen. Vaak kwam de gedachte bij hem op om weg te lopen.

De Fada zou hem zeker in zijn huis opnemen en dan waren alle moeilijkheden voorbij. Maar dan dacht hij weer aan zijn moeder en aan zijn zusjes en hij kon er niet toe besluiten hen te verlaten. Trouwens, hoe kon hij alleen en zonder hulp de kust bereiken? Beter was het om te wachten, totdat hij met een volgend slaventransport naar de kust zou gaan, dan kon hij heimelijk achterblijven.

De mais stond al bijna op manshoogte, toen het verhaal de ronde deed, dat Kweku weer een rijke buit aan slaven had bemachtigd. Het gerucht bleek op waarheid te berusten, want enkele dagen later bracht een verspieder het bericht, dat een groot transport slaven diezelfde avond het dorp zou bereiken. Onmiddellijk ontwaakte Manso uit de lange dommel. Er viel weer iets te beleven, er zou weer gedanst en gedronken worden.

Kobina vernam het nieuws van een zijner vrienden en wist meteen, dat voor hem het leven er niet gemakkelijker op zou worden. Zijn vader kwam weer thuis en wanneer ook maar het geringste voorviel met de slaven, dan was een uitbarsting niet te vermijden.

Sinds zijn gesprekken met Kwame en de beide Fada's voelde hij meer dan ooit tevoren het verkeerde van de slavenhandel aan.

Indien het waar was, dat de God van de blanken bestond, en hij kon er haast niet meer aan twifelen, en dat voor die God alle mensen gelijk waren, dan kon het toch niet goed zijn, wanneer de ene mens de andere verkocht, ook al verdiende hij er grof aan.

Ongetwijfeld deed hij er goed aan niet te gaan kijken, wanneer de slaven werden binnengebracht. Hij sloeg zijn werpnet over de arm en ging vissen. Toen hij echter even voor zonsondergang terugkeerde, liep hij vast in het wachtende volk, juist toen de kolonne in aantocht was. Terwijl zijn kameraden uitgelaten te keer gingen, stond Kobina met een nors gezicht toe te kijken naar de binnenkomende slaven.

Zoals steeds was het een eindeloze slang van aaneengekoppelde, doodvermoeide wezens. Versuft en verwezen sleepten zij zich voort, zonder de minste aandacht te schenken aan het tierende volk.

Als laatste kwam een jongen van Kobina's eigen leeftijd. Het was duidelijk, dat hij aan het einde van zijn krachten was. Slaapdrongen strompelde hij voort en bleef steeds meer achter. Vlak achter hem volgde Kweku, die met ongeduldige vuist de knaap voor zich uit stompte.

Tegenover de plaats waar Kobina stond begon het slaafje te wankelen. Hij zwaaide heen en weer en richtte hulpeloos zijn grote, donkere ogen op de toekijkende jongen. Langzaam zonk hij door de knieën en viel voorover op de grond. Kweku hief zijn zweep op, maar Kobina liep op de knaap toe en zei smekend: „Vader, niet doen!” Ruw scheldend liet zijn vader de zweep zakken en trapte onverschillig naar de kleine slaaf, die vergeefse pogingen deed om op te staan.

„Zal ik hem naar het slavenverblijf brengen, vader? Alleen kan hij het niet meer halen.”

Kweku mopperde grommend, maar hij liet zijn zoon begaan, toen deze zich over de knaap boog. Met zijn sterke armen tilde Kobina hem op en ondersteunde hem. Hij deed, alsof hij de schampere opmerkingen van zijn vader niet hoorde en vermeed de spottende blikken van zijn kameraden. Met moeite bereikten zij de verblijven, waar de anderen reeds naar binnen waren gedreven. Bij de ingang keerde het slaafje zich naar Kobina en zei met vermoeide stem: „Kwesi dankt u zeer. Mogen de kwade geesten verre van u blijven.”

Toen nam een der krijgers hem van Kobina over, die zich verwijderde zonder iemand aan te zien.

Die nacht kon de jongen niet in slaap komen. Natuurlijk had zijn vader hem weer uitgescholden, omdat hij zich als een dwaas had aangesteld, maar het deerde de jongen niet. Hij wist, dat hij een goed werk had gedaan. Wat hem uit de slaap hield was niet het gezegde van zijn vader, maar de gedachte aan de jonge slaaf. Steeds weer zag hij die donkere, smekende ogen

en hoorde hij de slepende stem: „Kwesi dankt U.” Kon hij maar iets voor hem doen! Maar wat?

Waren zijn vader en moeder ook gevangen genomen? Kobina meende van niet, omdat de jongen helemaal alleen in de stoet had meegelopen. Niet één van de andere slaven had enige aandacht aan hem geschonken.

Allerlei plannen en gedachten kwamen in hem op. Zuchtend probeerde hij te slapen.

Er speelde maar één gedachte in het hoofd van de jongen, toen hij de volgende morgen naar het maisveld ging kijken: hij zou en moest iets doen voor Kwesi! Hij durfde bijna niet te denken aan het drieste plan, dat in hem was opgekomen. Toch kwam het steeds weer terug en nam hem stilaan geheel in beslag: waarom niet proberen het slaafje te bevrijden? Dan konden ze samen de vlucht nemen naar de kust en een veilig onderdak vinden bij de Fada. Het was een dol plan, maar wat weerhield hem eigenlijk? Hij was in ongenade gevallen bij het Opperhoofd en daardoor bij de meeste mensen. Veel van zijn kameraden gingen niet meer met hem om. Zijn eigen vader behandelde hem met minachtende onverschilligheid.

Natuurlijk waren er zijn moeder en zijn zusjes, vooral het jongste, waarvan hij zoveel hield.

Bij het maisveld gekomen ging hij op een steen zitten. Zijn gedachten lieten hem geen rust. Het ene moment verwierp hij het plan om dadelijk daarna er weer op in te gaan. Met zijn tweeën was de lange reis geen onoverkomelijk bezwaar. Het geschil met de Sefwi's was voorlopig bijgelegd en ze zouden in de dorpen kunnen overnachten. Maar zijn moeder dan ?

Toen Kobina omstreeks het middaguur in het dorp terugkeerde, was zijn besluit genomen.

18. HET ROEKELOZE PLAN

De zilverglanzende maansikkel vertoonde zich boven de toppen van de bomen, de avond viel snel. Kobina sloop naar de rand van het dorp. In een langwerpige bundel droeg hij een kapmes, twee korte speren en een voorraad maiskolven. Langs het bospad verborg hij het pak onder een struik en keerde naar huis terug.

In het dorp heerste een feeststemming: men trof voorbereidselen om de geslaagde strooptocht op de gebruikelijke wijze te vieren.

Na het avondeten zei Kobina met gemaakt onverschillige stem, dat hij naar het dansen ging kijken, en zijn vader, die sabbelend een been af kloof, bromde een onverstaanbaar antwoord. De jongen stond op en keek even naar zijn moeder, terwijl hij zijn zusje over de stugge krullebol streelde. Toen begaf hij zich naar het dorpsplein, waar juist de trommelaars rondom een vrolijk opvlammend dansvuur hun plaats innamen.

Uiterlijk opgewekt nam Kobina aan de dans deel en deed zo uitgelaten, dat zijn kameraden er zich over verwonderden. In weken hadden ze hem niet zo vrolijk gezien. Het werd een dolle dansavond met veel getier en veel drank; met heimelijk genoeg zag de jongen, dat de schildwachten rondom de slavenverblijven de nodige palmwijn verwerkten. Eerst laat in de nacht verliet de ene groep na de andere zingend en zwaaiend het plein om te gaan slapen. Ook Kobina ging naar huis, maar in plaats van zijn slaapmat op te zoeken, vlijde hij zich neer in een donkere hoek buiten de hut en wachtte.

Het schreeuwen en lallen in de verte verminderde geleidelijk, het trommelen werd gestaakt. Hier en daar klonk nog een luidruchtige stem. Toen werd het stiller en stiller, tenslotte hing alleen nog het gesjirp en gegons van krekels en insecten in de lucht. Het moment van handelen was gekomen. Kobina voelde zich heel rustig. Geruisloos kwam hij overeind, zijn ogen waren gewend aan de duisternis en zonder aarzelen liep hij in de richting van de slavenverblijven. Bij de hut van het Opperhoofd lag

een open ruimte; even stond hij stil en keek behoedzaam in alle richtingen. Alles was rustig. Hij sloop een nauw straatje in en struikelde over een boomstronk. Een hond begon venijnig te brommen. Kobina bewoog zich niet, het grommen hield op en voorzichtig liep hij verder.

Op de binnenplaats van de Ohene maakte zich een gestalte los uit de schaduw, gluurde over de omheining en volgde Kobina omzichtig.

Deze had intussen de achterkant van de grote, vierkante hut bereikt, waar de mannelijke gevangenen sliepen. In een donkere hoek staande overzag de jongen de omgeving van het gebouw. De schildwachten zaten ineengedoken tegen de muur te slapen. Scherp voor zich uit turend bereikte hij de ingang en nam voorzichtig de zware balken voor de deur weg.

Met kloppend hart trad hij binnen; een misselijke reuk kwam hem tegemoet, maar hij schonk er geen aandacht aan. Bij het zwakke maanlicht, dat door kieren en spleten scheen, zag hij tientallen gedaanten op de harde grond liggen. In een hoek klonk een luid gesnurk en dicht bij hem lispelde iemand onverstaanbare woorden.

Hoe moest hij het nu aanleggen om Kwesi te vinden?

Hij schrok plotseling toen naast hem een man overeind ging zitten en hem met glinsterende ogen aanstaarde. Maar de slaaf bleef zitten en Kobina boog zich over hem heen, terwijl hij fluisterend vroeg: „Waar is Kwesi?”

De man antwoordde niet en keek langs de jongen heen naar de deur, die langzaam open ging. Een hoofd verscheen in de opening en iemand loerde naar binnen. Kobina zag het niet en vroeg opnieuw iets luider: „Kunt u mij zeggen, waar Kwesi slaapt?” De slaaf mompelde in zichzelf en bleef naar de deur kijken. Intussen waren andere slaven wakker geworden en richtten zich op.

Kobina werd zich bewust van een dreigend gevaar en vertwijfeld richtte hij zich weer tot de man voor hem. Nog steeds staarde deze naar de deuropening, de jongen volgde zijn blik en ontdekte het hoofd, voordat het zich snel terugtrok. Op dat moment werd

hij van achteren aangegrepen. De slaaf tilde hem op en droeg hem enkele meters voor zich uit. Voordat Kobina er op verdacht was, werd hij met kracht tegen de deur gesmeten, die met geweld open vloog en hals over kop tuimelde hij een eind verder in het zand.

Er klonk een juichende schreeuw en toen hij zich pijnlijk oprichtte, zag hij de slaaf met opgeheven armen uit de hut rennen en in het bos verdwijnen. Ogenblikkelijk volgde een tweede en een derde.

Hijgend strompelde Kobina naar de deur, waardoor een stroom van slaven zich naar buiten stortte. De lucht was vol verwarde kreten. Er viel een schot. Verbeten wierp Kobina zich tegen de deur, toen hij plotseling van achteren werd aangevallen en op de grond geworpen. Hij hoorde zijn aanvaller roepen: „Hierheen! Hierheen!” en het werd hem koud om het hart. Kofi zijn doodsvijand! Woedend trapte hij van zich af, maar voordat hij overeind kon komen, werd hij door een der schildwachten overmeesterd.

Inmiddels was het dorp in rep en roer geraakt en van alle kanten stroomden de mannen toe. De schildwachten waren er in geslaagd de slavenhut te sluiten en verschillende slaven werden opgevangen, voordat zij het bos bereikten. De rest wist te ontsnappen en ogenblikkelijk werd een achtervolging ingezet.

Ook Kweku was op het toneel verschenen. Hij had enkele krijgers om zich verzameld en deed zijn orders uit, toen een schildwacht op hem toekwam en zonder een woord te zeggen Kobina voor zijn voeten legde. Verwonderd keek hij naar zijn zoon en vroeg: „Wat heeft dit te betekenen?” Kofi kwam te voorschijn en schreeuwde met schelle stem: „Hij heeft het gedaan! Ik heb zelf gezien, dat hij de deur opende om de slaven te laten ontsnappen.” Zwijgend keek Kweku de zoon van de Ohene aan. Toen, naar Kobina wijzend, snauwde hij de schildwacht toe: „Sluit hem op!”, en begaf zich met de krijgers naar het bos.

Terwijl Kobina werd opgesloten, vlamden rondom het dorp honderden toortsen op. De kloppacht was begonnen.

19. DE STRAF

Het binnenplein voor de hut van het Opperhoofd was tot berstens toe gevuld en men wachtte met ongeduld op de komst van de Ohene.

De leden van de Raad van Ouderen waren aanwezig met in hun midden de somber voor zich uitstarende Kweku.

De voorhang van de hut werd opzij geschoven en het Opperhoofd trad naar buiten. Het geroezemoes van het volk verstomde, toen de Ohene plaats nam op zijn zetel en een teken gaf aan de tolk. Deze deed een pas naar voren en zei met luide stem: „De rechtzaak tegen Kobina, de zoon van Kweku, kan beginnen. De beschuldigde worde voorgeleid.”

Aan de ingang van de naastbij gelegen hut verscheen Kobina tussen twee gewapende krijgers. Een gevoel van angst en ontzetting overviel de knaap, toen hij alle ogen op zich gericht zag; hij bleef schuw naar de grond kijken, toen hij voor de Ohene werd gebracht.

Vaag drong de stem van de tolk tot hem door: „Dat de getuigen naar voren komen.”

Vergezeld van enkele schildwachten nam Kofi terzijde plaats en keek uitdagend om zich heen. Zijn donkere ogen bleven een ogenblik rusten op Kobina, toen wendde hij het hoofd om naar een paar vrienden, die hem giechelend iets toefluisterden.

Weer nam de tolk het woord en richtte zich tot Kobina: „Kobina, zoon van Kweku, gij wordt er van beschuldigd tijdens de nacht de deur van een der slavenverblijven te hebben geopend met het doel de slaven te laten ontsnappen. Wat hebt ge hier op te zeggen?”

De jongen slikte een paar maal en zei met onvaste stem: „Het was mijn bedoeling niet alle slaven te laten ontvluchten. Ik wilde enkel het jongetje Kwesi vrijlaten.”

„Dat Kofi, de zoon van ons geëerbiedigd Opperhoofd spreke!” zei de tolk.

Kofi begon rad te spreken: „In de nacht, dat de slaven ontsnapten, werd ik wakker door het blaffen van een hond. Ik

.....toen hij voor de Ohene werd gebracht.

meende voetstappen te horen en ging naar buiten, waar ik Kobina door het straatje zag sluipen, dat uitkomt bij de slavengebouwen. Ik volgde hem en zag met eigen ogen, dat hij de deur van een der verblijven opende en naar binnen ging. Daar sprak hij met de slaven en even later heeft hij de deur wagenwijd opengezet met het gevolg, dat de gevangenen konden ontsnappen. Ik heb toen de hier aanwezige schildwachten gewaarschuwd en een van hen heeft Kobina onschadelijk gemaakt."

Kobina herstelde zich van zijn angst en schuwheid. Het bloed steeg hem naar het hoofd, terwijl Kofi zijn verklaring aflegde en toen deze zweeg kon hij zich niet meer inhouden. Hij gilte het uit: „Het is niet waar, wat je zegt, jij leugenaar, bedrieger!” Zijn stem sloeg over en opeens begon hij te huilen.

De tolk riep om stilte en gaf een teken aan de schildwachten. Eén voor één kwamen dezen naar voren en vulden het verhaal van Kofi aan, waarbij zij zorgvuldig vermeden te zeggen, dat ze die nacht hadden geslapen.

Toen de getuigen gehoord waren, wendde de aanklager zich tot Kobina:

„Gij hebt de getuigen gehoord. Hebt ge nog iets te zeggen?”

Van woede en verdriet kon de jongen eerst geen woord uitbrengen. Hij vermande zich echter en sprak heftig: „Kofi, de zoon van het Opperhoofd, heeft niet de waarheid gesproken en de schildwachten evenmin. Hoe kunnen zij weten, wat ik heb misdaan? Ze lagen die nacht te slapen. Kofi weet, dat ik de deur niet moedwillig heb opengezet om de gevangenen de vrijheid te geven. Eén van de slaven heeft mij tegen de deur gegooid, terwijl ik op zoek was naar Kwesi.”

„Waarom wilde de zoon van Kweku de jonge slaaf bevrijden? Hij weet toch, dat alleen de Ohene over de krijgsgevangenen kan beschikken.”

Kobina aarzelde en keek de aanklager weifelend aan; tenslotte kwam het hoge woord eruit: „Ik wilde met hem vluchten.” Er ging een gemompel op uit het volk, dat aandachtig luisterde. Zelfs Kweku keek even verrast op om daarna weer onbewogen voor zich uit te zien.

„Waarom wilde jij vluchten en waarheen?”

De onverbidde stem van de tolk maakten de jongen razend. Hij voelde zich onmachtig en wist dat hij verloren was.

Driftig, eerbiedigde hij nu niets en niemand meer en verklaarde, dat hij genoeg had van het dorp en van het Opperhoofd en van zijn eigen vader. Hij wilde naar de kust vluchten om zijn toevlucht te zoeken bij de blanke Fada's. Dat waren edele mensen. Niet zoals de mensen hier, die de dorpen overvielen en de kinderen mishandelden. Kobina sprak steeds haastiger en heftiger en eindigde met een snikkende schreeuw: „Jullie zijn wreed, jullie zijn wreed!”

Een luid rumoer ontstond tussen de omstanders, en het Opperhoofd wisselde enkele woorden met de naast hem zittende mannen.

De tolk gebood weer stilte.

„Waar hebt ge die blanke mannen ontmoet?”

„Toen ik met vader in Elmina was!”

Plotseling stond Kweku op, met vertrokken gezicht keerde hij zich naar zijn zoon: „Jij huichelaar! Heb jij je durven afgeven met die duivelse blanken, die spotten met onze verheven Tigari. Je hebt schande gebracht over je vader, je dorp en over de gehele stam. Ik erken je niet langer als mijn zoon. Voor mij ben je nog minder dan een vervloekte slaaf.”

Na deze uitbarsting ging hij zitten met het hoofd in de handen.

In de stilte, die volgde, klonk opeens de schrille stem van Kofi: „Kobina heeft met zijn vriendjes gesproken over die blanken en gezegd, dat de God van de blanken beter en machtiger is dan onze Tigari.”

Met een verachtelijke blik keek hij Kobina aan en siste: „Zeg eens, dat het niet waar is!”

Bij het horen van die gehate stem ging er een rilling door de jongen. Even keek hij zijn vijand met harde ogen aan. Toen boog hij het hoofd en weigerde verder halsstarrig te antwoorden op de vragen van de tolk.

Deze gaf het tenslotte op en richtte het woord tot het Opperhoofd: „Onze geëerde Ohene en zijn wijze mannen hebben het

gehoord: de zoon van Kweku heeft het oor geleend aan de inblazingen van de blanken en juist van die blanken, die onze Fetish verachten en ons het recht op overwonnen vijanden betwisten. Hieruit blijkt duidelijk, dat hij met opzet de deur van het slavenverblijf heeft geopend. Alvorens onze Ohene te zoeken het vonnis uit te spreken breng ik hierbij hulde aan Kweku, die een groot man is en die nu zo diep wordt getroffen in zijn eigen ontaarde zoon.”

De tolk ging zitten. Het Opperhoofd sprak fluisterend met zijn raadsleden, waarbij Kweku zich afzijdig hield. Na een korte beraadslaging wisselde de Ohene enkele woorden met Kweku, die zwigend knikte. Toen verhief hij zich van zijn zetel en een gespannen stilte viel over de aanwezigen.

„Mannen van Manso, omdat Kobina, zoon van Kweku, in de stam is opgenomen heeft hij het recht gehoord te worden om zich te kunnen verdedigen tegen een aanklacht. Dit recht is hem gegeven en hij is schuldig bevonden. Hij heeft met onze overwonnen vijanden geheuld en onze machtige Tigari gelasterd. Hiermee heeft hij de doodstraf verdiend. Terwille echter van zijn hooggeëerde vader en omwille van de dapperheid, die de jongen destijds heeft betoond, zal hij de hoogste straf niet ondergaan. Met instemming van de gehele raad veroordeel ik Kobina om in het slavenverblijf te worden opgesloten en als slaaf te worden verkocht.”

Voordat het oudste raadslid zich kon verheffen om de woorden van de Ohene te beamen, ontstond er plotseling een beweging tussen het volk.

Gillend en jammerend baande een vrouw zich een weg door de opgepakte menigte. Zonder om te zien wist Kobina, wie die vrouw was: zijn moeder!

Een wee gevoel overviel hem, zijn benen werden slap en een waas kwam voor zijn ogen. Ver weg en vaag hoorde hij zijn moeder bidden en smeken om tot haar zoon te worden toegelaten. Toen zonk hij door de knieën en viel bewusteloos neer.

20. FADA JOZEF NEEMT EEN BESLUIT

Bij het licht van een stallantaarn zat Pater Jozef met het hoofd in de handen aan een ruw getimmerde tafel. Motten, muskieten en vliegende mieren zwermden in grote wolken om hem heen. Een overmoedig brommende kever beschreef zwierige kringen in de kamer en botste tegen de witte gestalte op. Met een verstrooid gebaar sloeg de missionaris naar het snorrend ongedierte. Voor hem lag een briefje. Een neger uit Cape Coast had het die middag gebracht. Er stonden slechts enkele woorden op: Fada Victor overleden.

Hij zuchtte. Het was niet meer vol te houden. Drie van deze briefjes in één week. Drie van de vijf confraters, die nog maar nét waren aangekomen. En in Axim lag de vierde op sterven.

Wat een land, wat een land, die Goudkust! Malaria, gele koorts, zwartwaterkoorts, en wat al meer. Was het eigenlijk geen onbegonnen werk hier een missie te willen stichten? Hij kon ze nog goed voor zijn geest halen, die vijf mannen in de bloei van hun leven. Eigenlijk nog maar jongens. Ze hadden maar één gedachte: direct aanpakken! Opgewekt lachend waren ze aan land gekomen om de volgende dag reeds te vertrekken naar de posten, die hij hun had aangewezen. Als een grote inktvis had de Goudkust hen met haar vangarmen omvat en opgeslokt. De duivel, die dit land in zijn macht hield, moest wel schaterlachen.

Was dit geen nodeloos opofferen van jonge mensenlevens?

Dus maar opgeven en de negers aan hun lot overlaten? Dat nooit! De hand aan de ploeg slaan en steeds maar omkijken? Geen sprake van! De Goudkust moest en zou gewonnen worden voor het Geloof!

Dan maar weer een brief schrijven naar zijn Oversten in Europa en om nieuwe krachten vragen.

Pater Jozef opende de kist, die hem als stoel diende en nam er een schrijfmap uit, toen buiten haastige voetstappen klonken en iemand in de handen klapte.

„Binnen”, riep de missionaris en Kwame verscheen op de drempel.

„Fada, er is bericht gekomen van Kobina, mijn neef”, zei hij met opgewonden stem.

„O ja?” zei de priester, „en maakt je neef het goed?”

„Hij maakt het helemaal niet goed, Fada, want hij is als slaaf gevangen genomen en wacht in Shama op het schip, dat hem met de andere slaven zal wegvoeren.”

„Wat zeg je daar? Kobina slaaf? Van wie heb je dat bericht?”

„Van een vriend van Kobina; hij is zojuist in Elmina aangekomen.”

„Waar is de jongen dan?” vroeg de Fada.

„Hij staat buiten, Fada. Hij is bang voor de blanken en durft niet binnen te komen.”

De missionaris nam de lantaarn en ging met Kwame naar buiten. Tegen de muur hurkte een knaap, zijn hoofd lag schuin achterover.

„Hij is van vermoeidheid in slaap gevallen”, zei Kwame.

Pater Jozef pakte de slapende jongen bij een arm; hij schrok wakker, keek wild om zich heen, toen hij de witte gestalte zag en wilde er vandoor gaan. Kwame sprak hem echter aan en toen liet hij zich door de priester naar binnen leiden.

„Vertel de Fada nu maar eens wat je mij hebt verteld. De Fada is goed, hij zal je geen kwaad doen.”

Schuchter keek de knaap naar de missionaris en begon met horten en stoten te vertellen: „Drie dagen geleden kwam een grote troep slaven uit het binnenland ons dorp binnen”

„Zeg me eerst maar eens, hoe je heet en waar je woont”, onderbrak Pater Jozef hem vriendelijk.

Mijn naam is Yaw, buruni, en ik woon te Shama aan de kust, twee dagreizen hier vandaan Ik stond langs het pad om te zien, of Kobina met zijn vader meegekomen was”

„Ken je Kobina dan?”

„Ja, buruni. Vele manen geleden is Kobina aan de kust geweest met zijn vader, we hebben toen vriendschap gesloten

Deze keer was hij er weer, maar nu liep hij geboeid met de slaven mee en hij keek heel vreemd.

Toen hij langs me kwam, zag hij mij treurig aan en wenkte mij. „Kom mij vanavond opzoeken”, zei hij snel en liep door. Uit angst voor de krijgers durfde ik niet bij hem blijven, maar volgde om te zien waar ze hem opsloten. 's Avonds ben ik er heen gegaan, er stonden verschillende wachtposten, maar niemand zag mij. Ik ben toen langs de hut geslopen en klopte overal op de wanden, totdat ik antwoord kreeg. Kobina zat op me te wachten en door een smalle spleet konden wij met elkaar spreken. Hij vertelde mij, dat hij als slaaf verkocht werd, omdat hij geprobeerd had een jongen vrij te laten. Hij was ontdekt en door het Opperhoofd veroordeeld. De jonge slaaf was bij hem. Kobina vroeg mij naar Elmina te gaan en Kwame te vragen om de hulp van de blanke priester in te roepen.

Toen ik hem zei, dat de blanke man mij niet zou geloven, heeft hij mij dit meegegeven.”

De jongen tastte in zijn gordel en overhandigde een kruisje, dat Pater Jozef ogenblikkelijk herkende als het kruisje van Pater Bernard.

Er viel niet meer te twifelen aan de waarheid van het verhaal. Kobina zat gevangen en riep zijn hulp in!

De missionaris wist, dat, hoewel de slavenhandel verboden was, nog steeds geheime transporten hun weg vonden naar de zee. En nog steeds waren er blanken, die de ruimen van hun schepen vulden met deze treurige last.

De grote afstanden en de slechte verbindingen maakten het voorlopig onmogelijk deze mensonterende handel de kop in te drukken. Misschien was dit een gelegenheid om in te grijpen, dacht hij peinzend, en nam zich voor met de commandant van het fort te gaan praten.

De twee jongens stonden zwijgend te wachten.

„Worden er nog veel slaven aangevoerd?” vroeg hij. Yaw keek hem weifelend aan: „Men heeft mij verboden daar over te spreken, blanke man.”

Maar Kwame vertelde hem, dat hij van de Fada niets te vrezen had. Niemand zou het te weten komen.

„Er komen veel slaven en veel schepen”, zei de jongen toen. „Maar meestal blijven ze slechts kort. Daarom mag de blanke man niet te lang wachten, voordat hij mijn vriend te hulp komt.”

Pater Jozef knikte en zei tot Kwame: „Neem Yaw mee en geef hem een slaapmat. Vertel echter aan niemand iets over het doel van zijn komst.”

Nadat beide jongens het huis hadden verlaten, begaf de missionaris zich naar het fort. De schildwacht aan de poort keek verrast op toen hij Pater Jozef herkende. „De Fada is nog laat op pad”, zei hij.

„Ik zou graag de commandant willen spreken.”

„Dat zal niet zo makkelijk zijn, want hij zit waarschijnlijk voor zijn borrel”, zei de soldaat lachend. Maar komt U binnen en wacht hier even.”

Even later kwam hij terug: „De commandant heeft niet veel tijd, maar zal U toch ontvangen, U kent de weg.”

De missionaris stak het binnenplein over, besteeg een stenen trap en liep een overwelfde ruimte binnen. Door een open deur scheen licht. Hij klopte aan en een wrevelige stem antwoordde: „Come in.” De kamer, die hij betrad had veel weg van een gevangenis. In een ligstoel lag de commandant, een kleine, zwarte man, en keek de priester enigszins verveeld aan.

„Gaat U zitten, Fada, waarmee kan ik U van dienst zijn?”

Pater Jozef nam plaats en vertelde in het kort, waarvoor hij kwam.

De officier lachte schamper: „Geloof U die nikkertjes werkelijk, eerwaarde? Kom, kom, Fada, U weet toch ook wel, dat die klanten allerlei verhalen opdissen om iets los te krijgen. Die jongen houdt U voor de gek. Zo'n vaart loopt het niet met de slavenhandel.”

De missionaris liet hem echter het kruisje zien en vertelde de geschiedenis, die daaraan verbonden was.

„Dat ding zegt mij niets”, zei de commandant ongeduldig. U kunt van mij toch niet verwachten, dat ik terwille van een

paar vervloekte nikkers een peleton soldaten een dagenlange tocht laat maken. Een vergeefse tocht bovendien. En mocht het al waar zijn, wat die jongen beweert, dan kan ik me nog geen schietpartij veroorloven. Die slavenhandelaars zijn geen kinderen, ze zullen zich verdedigen met het gevolg, dat er doden vallen. En dat vinden ze in Londen niet leuk. We hebben al moeite genoeg, om dat zwarte volkje in bedwang te houden.”

De officier stond op. „Neem mij niet kwalijk, Father, ik kan tot mijn spijt niets voor U doen. Goeden avond.”

Pater Jozef zag in, dat hier niets te bereiken viel en gaf zich alle moeite om zijn teleurstelling en zijn woede te verbergen. Met een korte groet verliet hij het vertrek en even later viel de poort achter hem dicht.

Ontmoedigd keerde hij naar de missiestatie terug en liet zich zuchtend op de kist vallen. Mocht hij Kobina en zijn lotgenoten in de steek laten?

Kon hij wel anders? Hij stond alleen tegenover een bende schurken. De weg heen en terug zou hem bijna een week kosten en misschien waren de slaven allang ingescheept, voordat hij aankwam.

Zijn oog viel op het kruisje, dat voor hem lag als een noodkreet. Duidelijk zag hij Kobina voor zich staan: kom, verlos mij! En achter de jongen rees het beeld van een onafzienbare mensenmassa, zwarte mensen, vertrapte mensen, die dezelfde kreet herhaalden.

Hij mocht het er niet bij laten, al zou het hem zijn leven kosten. Hij sleepte een kist aan en begon in te pakken.

21. WANHOOP

Kobina luisterde naar het ruisen van de zee. Hij kón niet in slaap komen. Niet één nacht had hij rustig geslapen sinds die verschrikkelijke dag, weken geleden. Luister! daar hoorde hij weer de smekende stem van zijn moeder en daar in die hoek zag hij het onverbiddelijke gezicht van zijn vader, zijn vader, die hem dagelijks voorbij ging zonder een teken van herkenning.

Kobina wist, dat hij voor zijn vader niet meer bestond. Hij was afgeschreven. Dood!

Wás hij maar dood! Liever dát dan in handen te vallen van die hooghartige, meedogenloze blanken. Wat kon hij nog anders verwachten dan een ondraaglijk leven. Tenzij Yaw de Fada bereikte. De man van God zou hem niet aan zijn lot overlaten. Maar de afstand was groot en Yaw was nog maar een jongen. Dit was nu al de vierde nacht, sinds zijn vriendje was vertrokken en het schip kon ieder ogenblik voor de kust verschijnen.

Eenmaal op het schip was alle kans op redding uitgesloten.

Met onzeker gestamelde woorden richtte hij zich opnieuw tot de almachtige God van de blanken en luisterde aandachtig, of hij misschien een stem zou vernemen, een stem die verlossing beloofde. Maar er kwam niets en alleen het geluid van de snurkende slaven vulde de hut!

Naast hem lag Kwesi te slapen, zijn enige troost in deze afschuwelijke weken. Maar hoe lang zou deze bij hem blijven? En waar zou hij terecht komen in die vreemde wereld over zee?

Kon hij maar ophouden met denken, hij werd er duizelig van

Kobina ontwaakte, toen het eerste weifelende morgenlicht door de kieren drong. Tot zijn verwondering zag hij vage gestalten naar de houten wand van de hut sluipen en door de spleten gluren. Was er iets gaande?

Hij luisterde gespannen. Ook Kwesi was wakker en keek hem vragend aan.

Ze hoorden de opgewonden stemmen van de schildwachten.

Toen dreunde in de verte een kanonschot. Kobina wist, wat dit betekende. Het slavenschip was er! Als de Fada nu niet gauw kwam, dan was alles verloren, dan zou hij dit land nooit terugzien.

Ook de andere slaven schenen te beseffen dat de komst van het schip een onafwendbaar noodlot betekende. Een klaaglijk gejammer, dat overging in een luid en dreigend mompelen, vulde het slavenverblijf. Totdat de wachten op de wanden bonsden en in de deuropening verschenen. Vloekend schreeuwden zij de slaven toe zich kalm te houden. Het werd stiller en met starre gelatenheid wachtte iedereen op het onvermijdelijke.

Tegen alle hoop in bespraken de beide jongens hun kansen op redding. Sinds lang had Kobina zijn vriendje verteld over de blanke priesters en over hun God. Kwesi was zeer verlangend de Fada te zien. Kwam hij nu maar, dan was alle ellende voorbij. Veronderstel, dat de Fada opeens in de open deur zou staan

Een der slaven, die op de uitkijk stond, maakte heftige gebaren. Een sloep maakte zich van het schip los en kwam naar de kust. Niet lang daarna werd de deur opengegooid en vergezeld van Kweku en een tolk traden enkele blanken binnen. Nieuwsgierig aangestaard door de slaven, die nog nooit een blanke hadden gezien, baanden zij zich druk pratend een weg door de hut. Stuk voor stuk werden de slaven gekeurd, alsof het een kudde vee gold.

Kobina ving enkele woorden op, waaruit hij opmaakte, dat de blanken van dezelfde stam waren als de bemanning van het vorige schip. Mannen met blond haar. Hollanders!

Angstig week de jongen terug tot tegen de wand, toen de zeelui op hem toetraden om hem in de mond te kijken en zijn lengte te meten. Het optreden van de mannen boezemde hem geen vertrouwen in en de gedachte aan hen overgeleverd te worden maakte hem onpasselijk.

Zijn vader keek strak langs hem heen, toen de blanken zijn naam met de verschillende maten optekenden. Wanneer Kobina zijn vader zo zag kijken, kon hij het wel uitschreeuwen, maar hij

wist dat alle bidden en smeken nutteloos zou zijn. De jongen hield koppig zijn ogen op de grond gericht, totdat alles voorbij was en de mannen verder gingen.

De keuring duurde lang en hier en daar moest Kweku met de zweep optreden. Het klonk als een schot in deze bedompte ruimte. Eindelijk vertrokken de borofo en de deur sloeg achter hen dicht. Kobina vertelde zijn vriendje, dat men nu ging onderhandelen over de prijs en dat kon soms lang duren. Er was nog kans, dat Fada Jozef op tijd kwam.

Een uur ging voorbij. Bij iedere voetstap, die buiten de hut klonk, luisterden de jongens vol spanning. De Fada? Waarom kwam hij nu niet? dacht Kobina. Hij had nu toch hier kunnen zijn, tenminste indien Yaw erin geslaagd was hem te bereiken. Of zou de Fada het niet de moeite waard achten zo'n haastige en lange reis te maken? Was het eigenlijk niet onnozel van hem op de komst van de Fada te rekenen? Hij was toch maar een negerjongen!

Buiten klonken stemmen; met bonzend hart keek Kobina naar de deur. Deze ging langzaam open en Kweku gevolgd door een troep krijgers trad binnen.

Twee blanken van het schip bleven in de deuropening staan. Een verschrikkelijke wanhoop maakte zich van de jongen meester. Nu wist hij zich van iedereen verlaten; zelfs de Fada liet hem in de steek.

Zijn ogen vulden zich met tranen, die langzaam over zijn wangen rolden. Maar hij herstelde zich en veegde ze haastig weg. Zijn vader mocht geen getuige zijn van zijn verdriet.

Inmiddels dreven de krijgers met veel lawaai een groep mannen naar buiten. Stokken en karwatsen kletsten op de blote ruggen. Snel! Snel! Vóór de avond moest alles aan boord zijn. Een tweede groep werd opgedreven. Opschieten! Het waren allen mannen; de jongens werden apart gehouden.

Toen de laatste man het verblijf verlaten had, ging de deur weer dicht. Als verkilde kuikens kropen de overgebleven jongens dicht op elkaar. Buiten klonk het knallen van een zweep, gevolgd door een hoog gillende vrouwenstem. De vrouwen waren

Fada! Fada!

aan de beurt en dan . . . Dan kwam het einde. Weer ging de deur open. Kobina greep zijn vriend stevig bij de hand, vastbesloten zich niet van hem te laten scheiden. De jongens werden echter in één groep vervoerd. Met Kwesi aan de hand trad Kobina als laatste naar buiten. Hoewel hij niets meer te verwachten had, keek hij in alle richtingen of misschien tóch nog de witte gestalte kwam opdagen. Maar de drijvers lieten hem geen rust en ranselden hem achter de anderen aan naar een grote sloep, die een paar meter uit de wal lag.

Nu loop ik voor het laatst op eigen bodem, dacht hij, nog een klein stukje, dan is alles voorbij. Plonsend volgde hij Kwesi in het schuimende water en klom als laatste in de sloep. Enkele blanke zee lui kwamen uit één der hutten te voorschijn en namen op de roeibanen plaats.

De boot werd gekeerd, de riemen uitgestoken, een krachtige duw van behulpzame zwarte armen en de eerste golf gleed onder hen door.

Angstig keken de jonge slaven om zich heen naar de onstuimige watermassa, toen de steigerende boot de ene golf na de andere nam.

Kobina zat voorin met het gezicht naar de kust. Met brandende ogen staaarde hij naar het snel wegtrekkende land, naar de hutten, de palmbomen en de glooiende heuvels. Zijn blik gleed verder langs de met wit schuim omzoomde zandstrook. Zijn ogen werden eensklaps groot van verbazing en richtten zich starend op één punt. Ongelooflijk! Daar in de verte naderde een witte gestalte, vergezeld van twee jongens. De Fada! Te laat?

Een snik welde in hem op, wild sprong hij overeind en zwaaiend met zijn armen, gilde hij: „Fada! Fada!”

Een der matrozen gaf de waanzinnig schreeuwende jongen een harde klap met een roeispaan. Alsof hij nog eenmaal wilde wuiven stak Kobina weifelend zijn arm op, uit zijn openstaande mond kwam echter geen geluid en langzaam gleed hij voorover in de boot

Even later ontplooidde het slavenschip één voor één de zeilen en zette koers naar open zee.

22. FADA JOZEF ZET DOOR

Pater Jozef zat op een steen en keek moedeloos het wegzeilende schip na. Had hij het niet gedacht? Hij was te laat gekomen: Kobina was verloren! Alleen de goede God kon hem nog redden. Er zat niets anders op dan naar Elmina terug te keren, maar hij was te moe en voelde zich te ellendig om terstond de terugreis te aanvaarden. Trouwens, de namiddag was reeds ver heen. Niet ver van hem vandaan zag hij een grote, uit ruwe planken opgetrokken hut; daar was allicht plaats om te overnachten. Hij keek naar binnen, het stonk er vreselijk. Twee negers waren bezig een lange ketting op te rollen en schonken geen aandacht aan de witte figuur in de deuropening. De achtergebleven reuk van de vele opgesloten lichamen verried hem de bestemming van de hut. Hier had Kobina op hem gewacht. Tevergeefs!

Yaw en Kwame gleden langs hem heen naar binnen. Yaw keek even rond en wees fluisterend naar de twee mannen: „Deze behoren tot de mannen uit het Noorden, die de slaven hebben aangevoerd. De vader van Kobina zal ook wel in de buurt zijn.” Pater Jozef dacht even na en vroeg aan de nors zwijgende mannen: „Waar is de vader van Kobina?”

„In de hut naast het oude fort”, was het stugge antwoord.

De jongens namen de koffers op het hoofd en liepen voor de missionaris uit naar het fort. Yaw wees naar Kweku, die druk bezig was tussen stapels balen en kisten. De missionaris stapte op de slavendrijver af en vroeg:

„Ben jij de vader van Kobina?”

Kweku keek Pater Jozef brutaal en enigszins verrast aan:

„Ik ken geen Kobina.”

„Kobina is toch uw zoon?”

„Ik meende een zoon te hebben maar het was een ratelslang. Voor mij is hij dood en begraven.” En een pas nadertredend, sprak hij driftig: „Dat is jouw schuld, buruni! Jij hebt zijn hoofd vol gepraat met allerlei onzin, jij hebt hem opgeruid tegen zijn eigen vader. Ga terug naar het land, waar je van-

daan komt, buruni, en laat je niet in met zaken, die je niet aangaan."

Rustig weerstond Pater Jozef de wilde ogen van de slavendrijver en zei plechtig: „De blanke man zal je verder met rust laten, maar in je binnenste zal een stem blijven spreken, zodat je geen rust meer zult kennen. Zowaar ik een afgezant ben van de Grote Geest, zowaar ook zal er een dag komen, dat Hij je zal straffen voor het leed, dat jij je zoon en honderden anderen hebt aangedaan. Dit is het laatste woord van de blanke priester!”

De aanwezige zwarten waren onder de indruk gekomen en staarden met ontzag naar de blanke, die Kweku zo onvervaard in de ogen durfde te kijken.

De Fada keerde hun echter de rug toe en verliet de hut.

Buiten gekomen zei Yaw: „Laat ons naar de hut van mijn vader gaan. Hij zal U wel een nachtverblijf geven.”

De missionaris stemde toe; ook al, omdat hij van de kant van Yaw's vader moeilijkheden verwachtte over de langdurige afwezigheid van zijn zoon. Tot zijn verwondering maakte de vader van de jongen geen enkele opmerking, toen de missionaris vertelde, dat Yaw in Elmina was geweest. „De jongen is wel vaker van huis”, zei hij en nodigde de Fada uit deel te nemen aan het avondmaal. Volgens de gewoonten van het land kon de man moeilijk anders handelen, maar de missionaris merkte, dat hij met een zekere achterdocht werd gadeslagen.

Na het eten stak hij een pijp op en voegde zich bij een groep mannen, die op de binnenplaats zaten en hem bij zijn nadering vijandig aanstaarden. Naarmate hij echter met hen sprak, lieten zij hun argwaan varen en stelden hem vele vragen.

Pater Jozef vertelde over zijn land, ver weg in het Noorden, over de gewoonten van de blanken en ook over zijn werk in dit voor hem vreemde land. Toen hij beweerde, dat hij de lange reis over zee had gemaakt, niet om geld te verdienen, maar om de negers te onderrichten en te helpen, ging er een ongelovig mompelen op.

De vader van Yaw zei: „De verklaring van de blanke man komt mij vreemd voor. Nog nooit heb ik een blanke ontmoet,

die er niet op uit was handel te drijven en rijk te worden, meestal ten koste van de zwarten."

De andere mannen knikten instemmend.

„De blanken zijn zeer handig en weten meer dan de zwarten”, zei een hunner, „maar ze gedragen zich harteloos en wreed. In hun hart verachten zij ons.”

„Wat kan men van vreemdelingen verwachten, wanneer de zwarten hun eigen broeders verachten en als slaaf verkwanselen”, zei Pater Jozef met nadruk. „Is dat dan niet wreed? Is de ene zwarte niet gelijk aan de andere?”

Iemand merkte op, dat de zwarten evenveel recht hadden om zich te verrijken als de blanken, al was het dan ook door de slavenhandel.

„Dan zijn jullie nog slechter dan de blanken”, antwoordde de Fada, „want jullie verrijken je zelf met het bloed en de tranen van je eigen broeders. Hebben jullie dan nooit gehoord, dat het bloed van een broeder om wraak roept. Dan zal ik jullie eens een verhaal vertellen uit het boek der blanken.”

En hij verhaalde hun de geschiedenis van Caïn en Abel, waarbij hij ook sprak over de Grote Geest, die de mensen liefheeft, niet alleen de blanken, maar ook de zwarten.

De mannen luisterden aandachtig en onderbraken hem met allerlei vragen.

Toen de missionaris opstond om zich terug te trekken, begonnen ze luidruchtig onder elkaar te redeneren.

In de hut, die hem was aangewezen, kon Pater Jozef het gesprek volgen en het viel hem niet mee met aandacht zijn avondgebed te bidden. Hij kon niet in slaap komen, omdat de mannen bleven praten, en hij wilde naar buiten gaan om hen te verzoeken heen te gaan, toen een paar woorden zijn aandacht trokken. Hij hoorde de vader van Yaw een opmerking maken over het slavenchap, waarbij hij vertelde gehoord te hebben, dat het schip een aanvullende lading zou innemen te Abidjan aan de Ivoorkust. Terwijl de Pater stond te luisteren schoot hem een gedachte door het hoofd. Hij stond op en vond in het donker

de uitgang van de hut. De negers keken verbaasd op, toen ze de Fada zagen. Maar deze vroeg gespannen aan de vader van Yaw: „Weet je zeker, dat het slavenschip Abidjan zal aandoen?”

„Heel zeker, buruni”, was het antwoord, „ik heb het vanmiddag vernomen van de blanken, die tot de bemanning van het schip behoren. Het plan was in de buurt van Abidjan nog een transport slaven aan boord te nemen. Het schip was nog niet aan zijn last.”

Peinzend keerde de missionaris terug naar zijn slaapmat. De slaap bleef echter uit. De gedachte aan de slavenhaler liet hem niet met rust. Indien het schip Abidjan aandeed, dan bleef er nog een kans open om iets voor Kobina en de andere slaven te doen. Het was mogelijk, dat de commandant daar méér begrip toonde. Natuurlijk was er een mogelijkheid, dat hij weer te laat kwam, omdat de reis naar de Ivoorkust enkele dagen zou vragen. Kon hij zo lang weg van zijn post te Elmina? Was het verantwoord? Onrustig bewoog Pater Jozef zich op zijn mat.

Het ging hier niet om de jongen alleen, maar om de hele groep. Indien hij deze wist te redden, dan was hij verzekerd van hun dankbaarheid en kon hij later zonder moeilijkheden een post openen in hun landstreek.

Hij sliep in zonder tot een besluit gekomen te zijn. Gedurende de nacht had hij een merkwaardige droom. Hij bevond zich in een woestijn aan de rand van een uitgedroogde put. Op de bodem van de put zag hij een jongeling liggen, die smekend de handen naar hem ophief. Er omheen dansten elf grimmige mannen met zwarte gezichten en vaag drong de geschiedenis van Jozef en diens broeders uit het oude testament tot hem door.

Toen hij zich over de rand bukte en de jongeling naar boven trok zag hij, dat het Kobina was, die hij uit de put had gered . . .

In de morgen was zijn besluit genomen. Hij wekte de jongens, liet de kisten naar het slavenverblijf brengen en sloeg het draagbare altaar op.

Yaw en Kwame volgden de heilige handelingen van de priester met aandacht, hoewel ze er niet veel van begrepen. Vanuit de

verte keken andere zwarten met nieuwsgierige verwondering toe.

De missionaris droeg het Heilig Misoffer op voor het wel-slagen van zijn onderneming; hij bad voor Kobina en voor al degenen, die vanuit deze plaats, waar de geur van hun lichamen nog hing, als menselijk vee met onbekende bestemming waren vertrokken.

Na de H. Mis ging hij met de beide jongens op weg naar Abidjan.

23. HET HOLLANDSE SCHIP

Langzaam kwam Kobina tot bewustzijn. De aanzwellende klanken van een gezang vloeiden over hem heen als traag rollende golven.

De slaven zongen! Zware, brommende mannenstemmen ondersteunden de ijl zwevende stemmen van kinderen in een lied, dat in zich de vertolking droeg van een knagende pijn en van een eindeloos verlangen. De pijn van een verdrukte, die zich niet verweren kan, het verlangen van een vrijgeborene, die de vrijheid mist.

Kobina luisterde met weemoed en vond in het lied zijn eigen gevoelens terug, zijn vertwijfeling, de smart om het scheiden, zijn verlangen naar het dorp in de bossen. De stemmen zweefden in de ruimte om hem heen als in een groot overwelfd graf. Het graf van zijn hoop en van zijn verwachtingen. In het half duister kon hij vaag de gestalten onderscheiden, die in lange rijen tegen de wanden van het schip leunden.

De Fada was dus toch nog gekomen. Te laat weliswaar, maar het weten, dat zijn verwachtingen in de blanke priester niet teleurgesteld waren, verzachtte de pijn.

In het duister vroeg een bekende stem: „Is mijn vriend weer bij ons teruggekeerd? Je geest is lang weggebleven.”

Het was Kwesi, die naast hem zat. Kobina probeerde zich op te richten en ontdekte, dat hij met ijzers vastgeklonken was aan een lange ketting, die langs de wand van het schip liep. Zijn hoofd deed ondraaglijk pijn en hij liet zich weer achterover vallen.

„Jammer, dat de Fada niet op tijd kwam”, zei Kwesi.

„Dat wel”, antwoordde Kobina. „Maar hij is toch gekomen. Heb ik je niet gezegd, dat de Fada te vertrouwen is? Hij is een vriend van de zwarten.”

Boven hen ging piepend een luik open. Het daglicht stroomde naar binnen en de jongens snoven begerig de frisse lucht op. Langs het zeilwerk heen was een stukje blauwe lucht zichtbaar.

Klossend kwamen twee zeelui een trap af en wachtten onder het luik, totdat een mand als een spin naar beneden zakte. Iedere

slaaf kreeg een maiskolf toegeworpen, de lege mand werd naar boven gehesen en de mannen verdwenen.

Het knarsend geluid van malende kaken vulde het ruim. Hier en daar gingen woedende stemmen op en om een verdwaalde maiskorrel werd gevochten met een nijdig grommen als dat van roofdieren.

Kobina voelde geen honger en hij sloot de ogen om zijn pijnlijk bonzend hoofd wat rust te geven. Het ruisend kabbelen van het water langs de scheepsromp maakte hem slaperig.

Het licht van een lantaarn scheen in zijn ogen en hij werd wakker. Eén van de matrozen boog zich over hem heen en schudde hem ruw heen en weer. De jongen kwam half overeind en keek de man verward aan. Met een enkele greep maakte deze de ijzers los en gaf hem een nijdige trap, toen hij aarzelend bleef zitten. Kobina krabbelde haastig overeind en zag, dat Kwesi naast hem stond. Met een ongeduldige snauw beduidde de zeeman hun, dat ze hem moesten volgen. Zij beklommen een trap en kwamen door een luik op het dek van het schip. Het was alsof zij een nieuwe wereld betraden. Hoog boven hen bolden de zeilen en zover het oog reikte, strekte zich de grijsblauwe zee uit. Over opgerolde kabels en langs takels en touwwerk volgden zij de bootsman naar het hoog boven het klotsende water uitstekende achterschip, schuw uitwijkend voor iedere blanke, die ze tegen kwamen. Door een kleine, lage deur betraden zij een hut, waarvan de wanden waren behangen met onbegrijpelijke tekeningen.

Een ruwgebaarde blanke met hardvochtige ogen zat achter een tafel. De jongens waren onder de indruk van de geheimzinnige voorwerpen en instrumenten, die op de tafel lagen en beseften, dat de Man het bevel voerde over het schip. De **Machtige Man!**

Deze sprak hen toe in een taal, die een mengsel was van Fanti-woorden en van vreemde klanken, maar de knapen konden er uit opmaken, dat ze voortaan moesten werken voor de man achter de tafel. De bootsman werd er bij geroepen en de twee

blanken spraken met elkaar in een taal, waarvan Kobina noch Kwesi een woord verstonden. Ze kregen een schrobber en een dweil in de hand geduwd en toen begon er een tijd, die Kobina niet makkelijk zou vergeten. Nadat de Machtige Man de hut had verlaten begonnen de jongens onder leiding van de bootzman aan een grondige schoonmaak. Driftig gebarend wees hij hun waar ze moesten beginnen. Hij liet hen geen ogenblik met rust en toen Kwesi een stoel omver liep, sloeg hij de jongen met de vuist in het gezicht. Kobina wilde zijn vriendje verdedigen, maar de zeeman pakte hem ruw beet en smakte hem op de vloer. Met flikkerende ogen stond de jongen op, maar toen hij in de boosaardige ogen van de zeeman keek en zijn hand naar het mes zag gaan, kalmeerde hij en hervatte het werk.

Van toen af aan liet Kobina zich alles welgevallen, omdat hij wist, dat men hem bij het minste verzet een mes tussen de ribben zou steken.

Maar in zijn hart gloeide steeds feller de haat op tegen de bootzman in het bijzonder en tegen alle mannen uit Olanda. Want waar men hen ook te werk stelde overal werden ze getrapt en geschopt.

's Avonds, wanneer ze in het ruim terug waren, bleef Kobina zonder ophouden zijn gal uitspuwen en kon vaak niet slapen van drift. Dan gingen zijn gedachten terug naar het rustige Manso en uitte hij zijn verdriet in een wanhopige huilbui.

Het ergste van al vond Kobina het opdienen. Hij voelde zich als een aangeklede aap, wanneer hij de minachtende blikken van de blanken zag en hun kribbige opmerkingen en scheldwoorden moest slikken.

Voor de Machtige Man zelf had de jongen een grote afschuw, vooral wanneer deze te veel gedronken had van het vuurwater, dat hij onder de vloer van zijn hut verborgen hield. Bij toeval had Kobina de schuilplaats ontdekt en uit één van de doorzichtige kalebassen gedronken. Als vloeiend vuur was de drank door zijn keel gegleden en nog lang daarna had hij zich licht in het hoofd gevoeld.

Het vuurwater maakte de Machtige Man wreedaardig. Dan

vond hij er plezier in de beide jongens te sarren en te tergen, zodat Kobina neiging kreeg om als een wilde kat op hem af te vliegen. En wanneer hij genoeg had van het spelletje, dan werden de jongens opgepakt en aan de deur gegooid.

De derde dag na hun vertrek uit Shama was Kobina met Kwesi bezig de hut van de Machtige Man op te ruimen. Deze was met een eigenaardig uitzierend instrument aan dek gegaan en de jongens profiteerden ervan om de wandkaarten te bekijken. Zij hoorden de wacht in de mast opgewonden schreeuwen en keken door een van de patrijspoorten. In de verte zagen zij een schip, dat met volle zeilen achter hen aan kwam; zo te zien scheen het snel op het slavenschip in te lopen. Voor de kajuit leunden verschillende zeelui over de reling en tuurden met de hand boven de ogen naar het vreemde vaartuig.

Geboeid bleven de jongens door de patrijspoort kijken. Het naderende schip leverde een prachtig schouwspel op. Maar er ging een schok door hen heen, toen ze ineens een vuurstraal zagen flitsen. Een zwarte wolk dreef voor het vreemde schip weg en voor de boeg van de slavenhaler spoot een waterzuil op. Een dof rommelend geluid rolde over het water.

In een der masten van de naderbij komende brik werd een zwarte vlag gehesen.

24. ZEEROVERS

Een ogenblik heerste er verwarring aan boord; doch dit was slechts schijn. Geschutspoorten werden geopend, wapens uitgedeeld, het dek met zand bestrooid en iedereen nam zijn plaats in.

De Machtige Man stormde haastig de kajuit binnen, nam een slok van het vuurwater en greep snel twee pistolen. Hij verwijderde zich zonder naar de jongens om te zien. De knapen keken elkaar verbaasd aan. Waarom gingen die blanken zo te keer?

Het geheimzinnige schip was intussen tot op korte afstand genaderd en Kobina kon duidelijk de bewegingen van de mannen onderscheiden.

Ineens scheen het in vuur en vlam te staan; een rij vuurstralen spoot uit de wanden van het schip, dat bijna geheel achter een rookwolk verdween.

Een luid gekraak in de nabijheid volgde op het bulderen van de kanonnen en tot zijn ontzetting zag Kobina de grote mast met wacht en al overhellen en in zee storten. Ogenblikkelijk beantwoordde de slavenhaler het vuur, donderende slagen volgden elkaar op en deden het schip trillen.

Een razende angst greep de jongens aan, doodsbenauwd kropen zij onder de tafel, terwijl rondom hen het geweld woedde en een reeks snel opeenvolgende flikkeringen de hut verlichtten. Ze krompen sidderend ineen, toen dichtbij een kanonskogel krekend insloeg, gevolgd door een luid gejammer.

Beneden hen hoorden ze de slaven radeloos op de wanden hameren, als het geluid van dreigende geesten uit de onderwereld.

Plotseling hield het bulderen van de kanonnen op; maar de stilte was slechts van korte duur. Geweren en pistolen begonnen te knetteren en een wild geschreeuw barstte los.

Zijn vrees overwinnend waagde Kobina het een blik door de patrijspoort te werpen. Hetgeen hij daar zag, joeg hem een verschrikkelijke angst aan: het vreemde schip lag aan het hunne vastgekoppeld en woest uitziende mannen sprongen met de blanke wapens in de vuist op het Hollandse schip over.

Dit was te veel voor de jongen. Vertwijfeld keek hij om zich heen; waar konden zij zich bergen? Een gedachte schoot hem te binnen; de bergplaats van het vuurwater! Snel wenkte hij de verbaasde Kwesi en tilde het luik op. Deze verdween in het gat, gevolgd door Kobina, die het luik boven zich dicht liet vallen. Kruijpend over balken en losliggende planken trokken zij zich in de donkerste hoek terug.

Boven hen ging de strijd door. Het gekerm van de gewonden mengde zich met het woedende geschreeuw van de vechtenden. Vanaf de brug klonken met tussenpozen korte knallen. In de ruimen brulden de slaven als getergde roofdieren en bleven onophoudelijk op de scheepswanden beuken. Snelle voetstappen klonken boven hen op de trap van de brug. Er viel een schot, gevolgd door een rauwe kreet. Toen verminderde het rumoer bovendecks, maar in de ruimen ging het lawaai door. Luiken werden opengeschoven, commando's weerklonken, mannen renden over het dek. Tenslotte hield ook het hameren van de slaven op.

Met angstig kloppend hart luisterden de jongens naar de verschillende geluiden. Zij hielden de adem in, toen op de vloer boven hen voetstappen klonken, gevolgd door een verward gestommel en het geluid van brekend hout. Voorwerpen vielen met een harde bons op de vloer. In doodsangst hielden de knapen hun ogen op het luik gericht.

Hoe lang zaten ze daar? Ze konden er zich geen rekenschap van geven.

Eindelijk werd het stil op het slavenschip. Akelig stil

Opmerkzaam snoof Kobina de lucht op. Een scherpe brandlucht verspreidde zich in de donkere ruimte. Een zacht geknetter van brandend hout was duidelijk hoorbaar. Brand? Bukkend slopen de jongens naar het luik en duwden het open. Een dikke walm sloeg door het gat. Half verstikt door de rook vonden ze de kajuitsdeur en toen ze naar buiten traden, ontdekten zij door het dikke rookgordijn een rossige gloed. Het schip stond in brand! Rondom hen lagen de doden in alle houdingen door elkaar.

Een gedachte kwam in Kobina op. Gevolgd door Kwesi holde hij de trap af, kroop onder gebroken mastwerk en een gewirwar van touwen door naar het grote luik en keek naar beneden. De ruimen waren leeg! Met een zucht van verlichting richtte hij zich op en keerde zich naar de verschansing. Met gebolde zeilen lag het kaperschip in de wind en verwijderde zich snel. Dat gevaar was geweken! De zeerovers waren weg, de blanken lagen voor het merendeel dood op het dek; de jongens waren vrij! Maar het gevaar van de loeiende vlammen groeide met de minuut en Kobina kwam tot bezinning. Ze dreigden door het vuur te worden ingesloten. Snel besloten trokken zij zich terug op het achterschip en beklommen de brug. Daar lag de Machtige Man met gespleten schedel uitgestrekt, een degen in de hand geklemd.

Hevig geschrokken begaven de jongens zich naar de uiterste hoek. Met een benauwende vrees zagen zij het vuur razend snel om zich heen grijpen. De grootste helft van het schip was een laaiende vuurzee, die zich onontkoombaar naar het achterschip uitbreidde. Langzaam overhellend begon het schip slagzij te maken. Kisten en vaten kwamen in beweging en rolden overboord. Een regen van vonken vergezeld van een verstikkende rook trok over de brug. In paniek renden de jongens kuchend en hoestend van de ene kant naar de andere. Ze zaten als ratten in de val en wisten zich verloren. Onder hen de peilloze diepte van de zee, rondom hen het laaiende vuur!

Er kwam meer beweging in het schip, de voorsteven dook geleidelijk dieper in de golven, waardoor het achterschip zich steeds meer verhief.

Wanhopig keek Kobina over de verschansing naar beneden, als om de diepte te peilen, en opeens schreeuwde hij van opluchting. Schommelend hing daar een sloep in de davits.* Zonder aarzelen nam hij de kling van de dode man, riep Kwesi toe hem te volgen en klom naar beneden.

Met een paar krachtige slagen hakte hij de kabels door; bon-

* Gekromde stangen, waaraan de reddingsboten hangen aan boord van schepen.

kend sloeg de boot tegen de reling, draaide zich een halve slag om en viel in zee.

„Springen!” schreeuwde Kobina en bijna tegelijk doken de jongens in het opspattende water. Zwemmend bereikten zij de boot, die omgekeerd op het water lag. Kobina wist een drijvende roeispaan te bemachtigen, voordat hij op de kiel klom, een krachtige duw en de sloep maakte zich los van het brandende schip, dat hoog boven hen uittorende. Pagaaiend met de roeispaan wist hij de afstand te vergroten. Ze waren niet te vroeg. Even daarna steeg een reusachtige vuurzuil uit het schip op, een donderende dreun rolde over het water. De voorsteven dook sissend onder, een fluitend geluid steeg uit het in vlammen gehulde achterschip op, en langzaam verdween de slavenhaler in een ziedende draaikolk.

25. GERED

Met de handen aan de mond lieten Kwame en Yaw een langerekte roep over de rivier galmen. Aan de overkant waren een paar hutten van een dorp te onderscheiden dat verscholen lag tussen de bomen.

Pater Jozef was van plan er te overnachten, indien er tenminste iemand kwam om hen over te zetten. Vier dagen was hij nu onderweg naar de Ivoorkust, steeds maar het strand volgend, behalve daar, waar rotsachtige heuvels tot in de zee uitliepen.

Iedere morgen had hij de H. Mis opgedragen in een of ander dorp en nergens was sprake geweest van enige vijandelijkheid.

Hojooo! Hojooo! klonk het weer over het water en eindelijk kwam iemand aan de overkant een pad af. Spoedig meerde een kano voor de voeten van de missionaris. De kisten werden ingeladen en met krachtige slagen dreef de veerman, een jonge lenige neger, de boot naar de andere oever. Een groep kinderen daalde stoeiend naar de rivier af, maar toen ze de blanke man bemerkten, maakten zij zich ijlings uit de voeten.

De Fada liet zich door de jonge neger naar de hut van het Opperhoofd brengen, als een wonderlijk wezen nagestaard door de verbaasde dorpelingen en na de gebruikelijke begroeting vroeg hij de Ohene een hut voor de nacht.

Met Afrikaanse gastvrijheid werd hem een hut toegewezen en terwijl de jongens een vuurtje maakten, trok hij zich terug om zich van stof en zweet te ontdoen. Na de maaltijd, bestaande uit gestampte jamwortels, vis en pepersaus, waarbij men hem volgens negergewoonte alleen liet, verzamelden zich vele nieuwsgierige dorpelingen om hem heen.

Evenals in de andere nederzettingen langs de kust profiteerde de missionaris van de gelegenheid om de eerste kiemen van het H. Geloof in de harten van de negers te zaaien. Hij beloofde, dat hij spoedig weer hun dorp zou bezoeken en als grote kinderen bleven ze om hem heen klitten. De priester wilde hen niet wegzenden; eerst laat in de avond liet hij zich vermoeid, als een blok op de slaapmat vallen en was spoedig in een diepe rust

verzonken. Bij het eerste gloren van de dag droeg hij de H. Mis op en verliet het dorp, vriendelijk uitgeleide gedaan door de bevolking.

De zon begon al heet te worden, maar een frisse zeebries maakte de hitte draaglijk. De jongens liepen voor hem uit over het strand en Pater Jozef begon aan zijn brevier. Onwillekeurig moest hij er aan denken, dat dit de eerste keer was, dat hier Gods lof werd verkondigd. Hij was bijna op de helft, toen ver in zee een kanonschot viel. Kwame en Yaw stonden stil en keken hem vragend aan, maar hij haalde zijn schouders op en maande tot doorlopen. Even later klonk het doffe gerommel van scheepsgeschut. Verwonderd vroeg Pater Jozef zich af, wat dit kon betekenen. Oorlogsschepen, die een oefening hielden? Na een kwartier hield het gebulder op en herhaalde zich niet meer. Als een eindeloos geel lint door het wit van de branding afgetekend lag het strand voor hem. De zon bereikte haar hoogtepunt en het werd drukkend heet. De missionaris onderbrak de reis en stuurde Yaw een cocosboom in. Als een aap klauterde de knaap tegen de slanke stam op en opende een bombardement van cocosnoten. Met een kapmes verwijderde Kwame een gedeelte van de bast, boorde een gat in de harde noot en bood deze de Fada aan. Nadat deze had gedronken kaptten de jongens de lege noot doormidden en smulden van de gestolde cocosmelk. Als middagmaal namen zij een brok kenky met gedroogde visjes. De missionaris voelde een onbedwingbare lust zich in de schaduw van een boom uit te strekken. Maar Abidjan was nog ver en met tegenzin gaf hij bevel op te breken.

Laat in de namiddag verlieten zij het strand en volgden een pad, dat langs de rand van een hoge rots voerde. Majestueus strekte de Oceaan zich onder hen uit. Pater Jozef stond stil om het prachtige uitzicht te bewonderen en de beide jongens kwamen bij hem staan.

Na een ogenblik gekeken te hebben vestigde Kwame zijn aandacht op een kleine stip, verloren in de oneindigheid van de zee: „Kijk eens, Fada, wat kan dat zijn?” Met de hand boven de ogen keek de missionaris in de aangegeven richting.

„Het zal wel een vissersboot zijn”, zei hij toen.

Maar de jongens hadden scherpe ogen.

„Nee, Fada, dat kan niet; een kano ligt anders op het water.”

„We zullen wel zien, wanneer we wat verderop komen”, zei de Fada achteloos. „Doorlopen!”

Afdalend langs een met scherpe stenen bezaaid pad, vonden ze het strand weer terug en zwoegden verder. Ze passeerden een enkele nederzetting, nog enige uren en ze zouden Abidjan bereiken. De missionaris begon met pijnlijke ogen aan het laatste gedeelte van zijn breviergebed.

Intussen bleven de jongens opgewonden redeneren over de donkere stip, die inmiddels groter was geworden en iets weg had van een langwerpige boei.

Na enige tijd hielden zij in en Kwame zei: „Fada, U zult het niet willen geloven, maar wat daar ginder drijft, is een boot en er zitten mensen op.”

„Boot? — Dat is toch geen boot?”

„Jawel, Fada, het is een omgeslagen boot. Kijk maar.”

Pater Jozef tuurde scherp naar het zwarte voorwerp, dat langzaam door de wind naar de kust werd gedreven. Hij kon echter geen menselijke gedaante onderscheiden.

„We zullen doorlopen tot aan het dorp ginds.”

Ze bereikten een klein vissersdorp waar enkele negers luidruchtig onder elkaar praatten en naar de zee wezen. De branding was ter plaatse zeer sterk. Vaag kon Pater Jozef de kiel van een sloep waarnemen; Kwame had gelijk: twee mensen zaten schrijlings op de boot. Hij wendde zich tot de vissers: „Wanneer de boot in de branding komt, dan zijn die twee verloren”, zei hij, „is hier geen kano?”

De negers wezen op een lange uitgeholde boomstam, die in de schaduw lag. Na enig talmen werd de kano in zee geschoven, de missionaris beval de jongens bij de kisten te blijven en stapte in, nadat de roeiers hun plaatsen hadden ingenomen.

Een muur van water rees voor hen op, even balanceerde het bootje op de schuimende kop van de golf om dan met een snelle sprong in de diepte te schieten. Fada Jozef hield de sloep in

Een kreet van vreugde ontsnapte hem.....

het oog, die buiten de branding dreef. De schipbreukelingen, twee jongens, waren nu beter te zien.

Opeens begon een van hen wild te wuiven en tot zijn verbazing hoorde de missionaris zijn eigen naam noemen: „Fada! Fada Jozef!”

Een kreet van vreugde ontsnapte hem, toen hij Kobina herkende. Kobina! Hoe kwam die hier?

Spoedig lag de kano langs zij, de jongens sprongen er in en snikkend viel de zoon van Kweku voor de priester neer: „Fada! Fada!”

Glimlachend streelde de Fada hem over het hoofd, terwijl Kwesi uitgeput maar gelukkig toekeek. Toen de kano het strand bereikte, stoven Yaw en Kwame op Kobina af. Zij waren dolgelukkig en verschrikkelijk nieuwsgierig. De ene vraag volgde op de andere, totdat Pater Jozef de schipbreukelingen meenam naar een der hutten en hun te eten gaf. De beide jongens waren niet te verzadigen. Zij schraapten de potten uit tot het laatste restje toe, wasten zich de handen en voegden zich tenslotte bij de ongeduldig wachtende Yaw en Kwame. Deze luisterden met open mond naar Kobina, toen hij aan de Fada het uitvoerige verhaal deed van hun belevenissen aan boord van het slavenschip en van de lange, angstige uren, die zij dobberend op de sloep hadden doorgemaakt.

Kobina bekwam maar niet van zijn verbazing. Hoe was het toch mogelijk geweest, dat zij de Fada hier hadden aangetroffen. Pater Jozef zei enkel: „De Grote Geest heeft het zo gewild.”

26. DE MISSIEBOY

Spijtig keek Kobina naar de zwarte massa in de stenen pot. Aangebrand! De Fada kon ieder ogenblik thuis komen; wat zou hij mopperen. Zuchtend nam hij de pot van het vuur; wat nu begonnen? Tijd om iets anders klaar te maken was er niet meer. Er zat niets anders op, dan het onweer maar af te wachten. Waarom konden die blanken zich ook niet tevreden stellen met gewoon gestampte jams. Wie bakte nu jams!

Daar was de Fada al. „Boy! Breng het eten!”

Schoorvoetend ging hij het huis van de Fada binnen. Deze zat al achter de tafel en vroeg schertsend: „Wel, Kobina wat schaft de pot vandaag?”

„Niets, Fada, helemaal niets. Alles is aangebrand. Zwart!”

„Maar hoe hebben we het nu, Kobina? Ik heb je toch zo duidelijk uitgelegd, hoe je jams moet bakken. Eerst de olie even laten uitbraden, dan”

„Dat weet ik, Fada, maar Kwame was even hier, toen de pot op het vuur stond.”

„O juist, en toen heb jij een praatje gemaakt en intussen brandde de boel aan. Hoe vaak heb ik je niet gezegd, dat je moet opletten bij wat je doet. Hoe kun jij een handige missieboy worden, als je zo door gaat?

Maar je zult leren werken. Dat beloof ik je. Nu zie je de gevolgen van je zorgeloosheid; de Fada moet het zonder eten stellen. Voor straf ga je de kerk veggen.”

Beschaamd boog de jongen het hoofd en verliet het huis. Hij zocht zijn bezem van gespleten bamboe op en ging naar de kerk, die niet meer was dan een grote, vierkante hut met een dak van stro. In het midden liep een gang en langs weerszijden stonden de banken: rijen palen met dwarsbalken er overheen.

Kobina knielde eerst, zoals de Fada hem dat had geleerd en begon te veggen. Hij voelde zich verdrietig. Fada Jozef had inderdaad gelijk: werken en praten tegelijk, dat kon niet goed gaan. Maar hoe ging het, wanneer Kwame op bezoek kwam? Dan werd er gepraat over thuis en over zijn vader en moeder en dan

bleven zijn gedachten bij het dorp Manso hangen. Daar had men hem het werken nooit geleerd; nu ja, zo af en toe eens naar het veld, maar daar bleef het bij. Vrije tijd te over.

Tegenwoordig was er van vrije tijd geen sprake; hij was nu de boy van de Fada en er viel altijd iets te doen: koken, wassen, poetsen, boodschappen doen, noem maar op. Vaak moest hij met de Fada mee, wanneer deze de omliggende dorpen bezocht. En dan de school niet te vergeten!

Toch voelde hij geen spijt, dat hij Fada Jozef had gevraagd bij hem te mogen blijven. Yaw was in zijn dorp achtergebleven, zijn vader was er op tegen dat hij naar Elmina ging, hoewel de jongen het graag wilde. Met Kwame was het niet anders gesteld, die moest met zijn vader en broers mee op de visvangst. Alleen Kwesi was een paar weken bij Fada Jozef gebleven en had zich toen als boy aangeboden aan een van de Fada's, die destijds uit Europa waren aangekomen. Hij zat nu in Cape Coast.

Wanneer hij aan Kwesi dacht, kwam het beeld van het slaven-schip weer in hem op. Wat had hij daar slaag gehad van die nare Hollanders! Afschuwelijk!

Dan was de Fada gelukkig toch heel anders. En daarom zou hij zijn best doen niet alleen bij zijn werk als missieboy, maar ook bij de lessen, die hij van de Fada kreeg. Sinds enkele maanden gaf Fada Jozef hem godsdienstondericht. Kobina had er zelf om gevraagd. Ook kreeg hij les in de taal van de blanken en uit een boek met mooie platen leerde hij vele vreemde landen kennen.

Voordat hij de kerk verliet, bad hij tot de Zoon van God, dat het eten nooit meer mocht aanbranden.

Die avond was Kobina niet bij het vuur weg te slaan. Ieder ogenblik keek hij in de dampende pot, waarin de rijst pruttelde. Hij wilde de Fada verrassen: rijst met kip! En niet aangebrand! Toevallig dat een van de christenen een kip had gebracht voor de Fada. Allicht schoot er ook iets voor hemzelf over.

Toen hij de Fada hoorde roepen, bracht hij met een fier gezicht de rijst binnen, stukken van de kip lagen in een keurige kring om de dikke brij heen. Wat keek die Fada verrast!

„Kobina, jongen, je hebt jezelf overtroffen. Het is prachtig hoor! Maar als je weer eens kip klaarmaakt, dan moet je de kop en de poten er afhakken. Maar het is goed zo, hoor. Hier, neem maar een boutje mee. En denk erom, dat je vanavond op tijd bent voor de les.”

Bijna iedere avond zat Kobina tussen een stel jongens aandachtig te luisteren. Pater Jozef vertelde dan over de Schepping, de Zondvloed, het Joodse volk en over Hem, die uit dat volk was voortgekomen. Aan de wand hingen grote platen met kleurrijke afbeeldingen.

De jongen stelde veel vragen: Als Adam zo'n goed verstand had, waarom sloeg hij die slang dan niet meteen dood. Hij kon toch weten hoe gevaarlijk die beesten zijn. Waarom had God de eerste mensen blank geschapen, waarom niet zwart? Hoe waren de zwarten dan op de wereld gekomen? En hoe kreeg Noë al die beesten in zo'n klein schip? Wat dom van die man om muskieten en slangen mee te nemen. Had hij ze maar laten verdrinken!

Geduldig gaf Pater Jozef uitleg op al zijn vragen en geleidelijk aan kreeg de jongen, die een helder hoofd had, een beter inzicht.

De andere jongens, die al langer de lessen van de missionaris volgden, lachten vaak onbedaarlijk om zijn onnozele vragen. Dan begonnen de ogen van Kobina te fonkelen en hij maakte zich zo kwaad, dat de Fada tussenbeide moest komen.

Hij kreeg dan een flinke schrobbering en zo namen zijn driftbuien langzamerhand af.

De tijd was niet ver meer, dat hij het H. Doopsel kon ontvangen.

27. KOBINA ZIET HET LICHT EN ONTMOET DE DOOD

In een witte omslagdoek stonden de jongens rondom Pater Jozef, die hun de laatste aanwijzingen gaf.

„Dit is de eerste maal sinds eeuwen”, zei de Fada, „dat in dit land zovelen tegelijk het H. Doopsel ontvangen en de afgoden de rug toekeren om over te gaan naar het ware geloof. Door het Heiligmakend Water worden jullie zielen zo wit als de mooiste kapok. Jullie moeten een voorbeeld zijn voor allen, die nog in de fetish geloven en offers brengen aan de geesten”

Ernstig luisterde Kobina naar de woorden van de Fada, vooral toen deze sprak over het Heilig Brood, dat zij zouden ontvangen.

Hij wist, dat de Zoon van God geen verschil maakte tussen zwart en blank en dat Hij kwam om zijn vriend te zijn

Buiten sloeg iemand op een stuk ijzer, dat bij wijze van klok aan een boomtak was opgehangen. De jongens stelden zich op en begaven zich in processie naar de kerk, waar catechumenen en christenen zich reeds hadden verzameld. De plechtigheid begon buiten de deur en vlot werden alle vragen beantwoord. Toen de Fada over hem blies met de woorden: Ga uit van hem, onzuivere geest, dacht Kobina aan de Tigari, maar hij voelde geen schrik meer. Wat was de Tigari vergeleken bij de God van de blanken? En op de vraag van Fada Jozef: „Ignatius, wilt gij gedoopt worden?” antwoordde hij met heldere stem: „Ik wil.”

Even later vloeide het Zaligmakende Water over zijn voorhoofd en een onuitsprekelijk geluk doorstroomde zijn ziel. Er was geen plaats meer voor haat noch angst; de Grote Geest keek nu op hem neer als op zijn eigen kind.

Het Heilig Brood werd op zijn tong gelegd; Kobina boog diep het hoofd en als grote dauwdruppels vloeiden zijn tranen. Innig heette hij zijn Vriend welkom, die hem zo dierbaar was, nu zijn vader en zijn vrienden uit Manso zich van hem hadden afgekeerd en hij zijn moeder niet meer om zich heen had. Nu voelde hij zich niet eenzaam meer.

Innig heet hij zijn vriend welkom

Na de H. Mis volgde de toewijding aan de H. Maagd en Hij vroeg Haar de plaats van zijn moeder te willen innemen. Het was alsof de Grote Vrouw hem glimlachend aankeek. Nu voelde hij zich werkelijk gelukkig!

Pater Jozef nam de jongens mee naar zijn huis en tracteerde op snoepjes en bananen. Daarna werden hun namen ingeschreven in een groot boek met veel lege bladzijden, en ze kregen ieder een kruisje en een medaille.

Kobina herkende zijn kruisje meteen: het kruis van Fada Bernard!

Een schip uit Europa bracht voor Pater Jozef een brief mee, die hem zeer gelukkig maakte. Zijn Overste in Europa liet hem weten, dat binnenkort zeven jonge missionarissen de open plaatsen kwamen aanvullen. „Nu kunnen we vooruit, boy”, zei hij en keek de jongen stralend aan. „Zeven jonge Fada's! De vraag is maar hoe kan ik ze het beste over de staties verdelen?”

De gehele dag liep hij hierover na te denken als iemand, die opeens schatrijk is geworden en geen raad weet met zijn geld. 's Avonds terwijl Kobina bezig was de misgewaden uit te leggen, kwam Pater Jozef bij hem en zei: „De Fada heeft een opdracht voor je. Morgen ga je naar Cape Coast met een brief voor Fada John en je brengt het antwoord mee terug.” Kobina vond het fijn weer eens op stap te mogen gaan en vertrok toen de zon nauwelijks op was. Hij volgde het slingerende pad door de heuvels inplaats van de eentonige weg over het strand en vond die avond onderdak in een klein dorp. In de loop van de volgende morgen zag hij in de verte het witte fort van Cape Coast voor zich liggen. Hoe dichterbij het dorp kwam, hoe meer mensen hij ontmoette. Kobina vond, dat ze er erg bedrukt uitzagen. Gepakt en gezakt gingen ze hem haastig voorbij. Hij kreeg de indruk, dat er iets niet in orde was en hield een paar mannen staande. Met grote schrik vernam hij, dat in Cape Coast de gele koorts was uitgebroken. Tientallen mensen waren reeds gestorven en het aantal pestlijders groeide met de dag. De gele koorts in Cape Coast! Kobina had vaak horen spreken

over die pest, waardoor soms gehele dorpen werden uitgeroeid. Moest hij zich in het dorp wagen met de kans de ziekte op te lopen? Dat zou Fada Jozef zeker niet van hem verlangen. Teruggaan dus? Neen! Fada Jozef wachtte op antwoord, de brief moest bezorgd worden. En wie weet: misschien kon hij weer gauw uit het dorp weg. Tegen het donker bereikte hij de eerste hutten van Cape Coast. Er hing een nare sfeer en het was er akelig stil. Hier en daar bewoog zich een donkere schaduw door de kronkelige steegjes en uit sommige hutten drong een walgelijke stank naar buiten. Overal brandden grote houtvuren om de lucht te zuiveren.

Nauwgezet volgde Kobina de aanwijzingen, die Fada Jozef hem had gegeven en vond eindelijk op een lage heuvel de missie-statie.

Aan de deur gekomen klapte hij in de handen, doch kreeg geen antwoord.

Aarzelend keek hij naar binnen: het huis was leeg. Ook in de hut van de missieboy vond hij niemand. Dat was een tegenvaller, want hij had er zich bijzonder op verheugd Kwesi te ontmoeten.

De Fada was zeker het dorp ingegaan en hij besloot te wachten. Tegen de buitenmuur gezeten, viel hij spoedig in slaap.

Iemand tikte hem op de schouder, Fada John stond voor hem. Ogenblikkelijk rees Kobina op om de missionaris te begroeten. Hij haalde de brief uit zijn tas en overhandigde hem aan de priester: „Van de Fada uit Elmina”, zei hij kort.

Pater John keek hem verwonderd aan: „Durf jij je in Cape Coast te wagen? Weet je dan niet, dat hier de gele koorts heerst?”

„In Elmina was er nog niets van bekend, toen ik vertrok, Fada.”

Terwijl Fada John de brief las, streek hij verschillende malen over zijn voorhoofd. Hij zag er afgetoed uit; zijn gelaatskleur was vaalbleek en donkere kringen vertoonden zich om zijn ogen.

Hij vouwde de brief dicht en keek de jongen een ogenblik aan.

„Ik zal je morgen het antwoord geven, dan kun je zo spoedig mogelijk Cape Coast verlaten. Vandaag weer verschillende doden. Het is hopeloos. De enkele blanken, die in Cape Coast

zijn, hebben zich in het fort teruggetrokken. Ga nu maar gauw slapen in de hut hiernaast."

Kobina talmde echter en vroeg: „Weet U ook waar Kwesi is, Fada?"

Even gleed een pijnlijke trek over het gezicht van de priester.

„Kwesi is er vandoor gegaan. Hij heeft me in de steek gelaten, toen het eerste geval van koorts zich voordeed. Hij kon trouwens moeilijk wennen. Voordat hij weg ging liet hij zijn rozenkrans en zijn medaille op de stoep achter. Het is jammer voor de jongen. Ik red me wel alleen. Ga nu maar."

Verdrietig en teleurgesteld ging Kobina slapen. Kwesi weg-gelopen! Afgevallen! Hoe was het mogelijk?

De misgewaden lagen klaar, de kaarsen waren aangestoken, Kobina wachtte. Maar de Fada kwam niet. Had hij zich misschien verslapen? Hij liep naar het huis van de Fada tegenover de kerk en klopte op de slaapkamerdeur. Hij hoorde een kreunende stem: „Vandaag kan ik geen Mis lezen, jongen. Ik voel me te ziek. Ga even naar de keuken en pers een paar sinaas-appelen uit."

De jongen rommelde in de kast, nam een glas en ging naar het keukentje. Terwijl hij bezig was de vruchten uit te persen, hoorde hij buiten de klagende stem van een vrouw. Even ging hij kijken. Handenwringend stond een jonge vrouw voor de Fada, die vermoeid tegen de deurpost leunde, terwijl hij zijn toog dichtknoopte.

„O Fada, mijn man is erg ziek, kom en genees hem."

„Waar kan ik je hut vinden?" vroeg de priester. „Ik kom aanstonds."

Maar de vrouw smeekte: „Fada, kom nu direct, mijn man is dicht bij de dood, ik zal U de weg wijzen."

„Ik ga met je mee", zei de Fada zuchtend.

Kobina zag de Fada naar binnen gaan en een flesje water in zijn zakken stoppen. Hij wist, wat dit betekende: doopwater. De Fada sloeg zijn aanbod om hem te vergezellen af en zei kort:

„Blijf jij maar hier, ik ben zo terug.” De jongen keek hem na, toen hij de heuvel afging; als dat maar goed afliep

In de hut van de boy kookte hij een paar maiskolven voor zijn ontbijt en wachtte op de komst van de missionaris.

Kobina vond, dat het nogal lang duurde. De tijd verstreek en reeds was hij van plan om op zoek te gaan naar de Fada, toen dezelfde vrouw haastig om de hoek verscheen.

Hijgend vertelde ze hem, dat de Fada onwel was geworden en naar hem vroeg.

Ogenblikkelijk volgde hij de vrouw, die aldoor bleef klagen over haar zieke man. Aan de buitenrand van het dorp traden ze een hut binnen. Een verpestende lucht kwam hen tegemoet. Toen de ogen van de jongen aan het halfduister gewend raakten, zag hij de Fada op een mat liggen. Dicht bij hem lag een neger en met één oogopslag zag Kobina, dat de man dood was. Het lege flesje lag tussen hen in.

Met een gil liet de vrouw zich naast de gestorvene op de grond vallen en rukte zich de haren uit in radeloze smart.

Kobina boog zich over de Fada heen, maar deze wees hem terug en zei met zwakke stem: „Blijf op een afstand en luister goed, mijn jongen. Ik heb de gele koorts opgelopen en ik zal niet lang meer leven. Ga nu naar de kerk en til het tabernakel van het altaar. Het is niet zwaar, ik heb het destijds zelf gemaakt van een kistje. Breng het tabernakel en het Heilig Brood hier.”

De jongen begreep, wat de Fada voorhad: hij wilde zich sterken met het Heilig Brood en het niet onbeschermd achterlaten, indien hij stierf.

Kobina zei echter: „Maar Fada, is het dan zo erg? Is het niet beter dat ik eerst naar het fort ga om geneesmiddelen te vragen?”

De Fada schudde langzaam het hoofd: „Nee, mijn zoon, tegen deze ziekte baten geen geneesmiddelen. Ga nu en kom spoedig terug.”

Kobina rende naar de missiepost en begaf zich naar de kerk, waar het rode lichtje van de Godslamp onbewogen rustig brandde. Even knielde hij op de altaartrede, hief toen eerbiedig de wit geschilderde kist op zijn hoofd en begaf zich ingetogen op weg.

Toen hij de hut weer binnentrad, sloeg de Fada de ogen op en een zwakke glimlach verhelderde zijn gezicht. Kobina zette het tabernakel met het Heilig Brood dicht bij hem neer. Moeizaam richtte de priester zich op en tastte in de zakken van zijn toog. Hij bracht een sleutel te voorschijn, waarmee hij het tabernakel opende. De jongen knielde neer en boog huiverend het hoofd tot in het stof. Hij hoorde een murmelende stem en bad stotterend tot zijn Grote Vader om genezing voor de blanke priester.

Toen hij weer opkeek, borg de missionaris met bevende handen de lege ciborie op en overhandigde hem de sleutel.

„Breng het tabernakel terug naar de kerk en, indien ik sterf, neem dan de ciborie en mijn kelk mee naar Elmina. Dank je wel, jongen. God zegene je.”

„Fada, ik ben direct terug en dan zal ik bij U blijven.”

De priester legde zich neer, sloot de ogen en gaf geen antwoord meer.

In alle haast bracht Kobina de witte kist terug. Even stond hij weemoedig stil voor het rode licht en blies het toen uit.

Snel rende hij naar het huis van de Fada. Misschien was er nog iets, waarmee hij de zieke van dienst zou kunnen zijn. Hij vond echter niets dan de kist met medicijnen. Op de tafel lag de halfvoltooide brief, waaraan de Fada bezig was geweest. Kobina vouwde het papier op, stak het in zijn gordel en holde terug naar de stervende. Gebukt sloop hij door de lage ingang; de doodse stilte viel hem op. De vrouw was weg.

„Fada, hier ben ik weer”, zei hij zacht. Het bleef stil.

Een onbehaaglijk gevoel be kroop de jongen. Hij bukte zich, zag het uitgeteerde gezicht, de half gesloten ogen en toen drong het tot hem door, dat de priester dood was. Een afschuwelijke angst greep de jongen aan. Met een schreeuw sprong hij op en stormde de hut uit. Zonder om te zien rende hij als een waanzinnige door het dorp. Hij rustte niet, voordat hij reeds ver op weg was naar Elmina.

28. DE HOLLANDER

Snikkend stond Kobina voor Fada Jozef, die met een somber gezicht naar zijn verhaal luisterde.

„Fada, het was zo verschrikkelijk, dat ik van angst ben weg-gelopen. Ik kon er niets aan doen.”

„Maak je geen zorgen, jongen. Het is te begrijpen. Je hebt Fada John een grote dienst bewezen. Hij is regelrecht naar de hemel gegaan.”

De missionaris stond met gebogen schouders naar buiten te staren. Hij leek ineens sterk verouderd.

„De goede God beproeft ons wel zwaar”, zei hij. „Gisteren ontving ik bericht uit Saltpond dat Fada Francis is overleden. En nu Cape Coast zonder priester. Het heeft er alle schijn van, dat de boze geest dit land onder zijn klauwen zal houden. Maar we geven het niet op. Over enkele weken verwacht ik het schip met de zeven aangekondigde paters. We moeten bidden, Kobina, veel bidden.”

Vroeger dan Fada Jozef had verwacht, verscheen het schip voor Elmina en reeds de week daarop was het huis vol jonge stemmen. Er werd gesjouwd met kisten en koffers en 's morgens diende Kobina de ene Mis na de andere. Dit duurde echter niet lang. De jonge priesters vertrokken spoedig, verlangend als zij waren om aan de slag te gaan.

Als eerste verliet Fada Leo Elmina.

Hij had zich aangeboden voor Cape Coast. Kobina zag hem vertrekken met een groep dragers. Die lieten hem onderweg vast en zeker in de steek. Arme Fada!

Op een avond stond Yaw opeens voor de verblufte Kobina. Hartelijk begroetten de jongens elkaar en waren weldra in een druk gesprek gewikkeld. Yaw was met zijn vader naar Elmina gekomen om een visnet te kopen en vertelde, dat het erg stil was in Shama. Na het vertrek van het noodlottige Hollandse schip was geen enkel slaventransport meer uit het Noorden aangekomen. Hij had geruchten vernomen, dat er opnieuw oorlog

was uitgebroken tussen de Ashanti's en de Sefwi's. Dit was misschien de reden, dat er geen slaven werden aangevoerd.

Kobina luisterde nadenkend en wilde meer te weten komen. Maar Yaw wist ook niet meer te vertellen dan hetgeen hij had gehoord.

Nadat zijn vriend was vertrokken, bleef Kobina peinzend achter. De gedachte aan zijn dorp en aan zijn vader en moeder was hem steeds bijgebleven. En nu, alweer oorlog, dus alweer strooptochten, wilde gevechten en moordpartijen met als gevolg roerloos uitgestrekte, onbewogen gestalten in de bossen, in de dorpen en in het gras, zoals toen boven op die heuvel. Kwam er dan nooit geen einde aan dat bloedvergieten?

Veronderstel, dat de Ashanti's de strijd verloren? Dat zou natuurlijk niet zo gemakkelijk gebeuren, maar het kon toch. Wat ging er dan met zijn moeder en zijn zusjes gebeuren? Zijn vader? Nu ja, die zou tot het uiterste blijven vechten, zoals al de mannen van zijn stam.

De Fada merkte, dat zijn boy verstrooid was, toen deze het eten opdiende. Hij vroeg, wat hem eigenlijk hinderde. Kobina vertelde, wat hij van Yaw had gehoord en trok zich zuchtend terug.

Dagenlang bleef hij die peinzende uitdrukking behouden. Het werk ging hem niet goed af, hij vergat de klok te luiden, de Fada kreeg weer aangebrand eten en vaak zat de jongen zwijgend voor zich uit te staren.

Op een avond nam de missionaris hem flink onderhanden. De jongen begon te snikken en toen kwam er alles uit.

„Fada, ik vind het zo erg, dat mijn vader er nu weer op uittrekt om vijanden te doden. terwijl mijn moeder en mijn zusjes dagelijks in angst leven. Ik kan het niet verkroppen, dat in mijn land de mensen elkander als wilden te lijf gaan, alsof het zo hoort. Fada, is daar nu niets aan te doen? Waarom blijven de blanke priesters aan de kust, terwijl in het binnenland de mensen er veel erger aan toe zijn en het niet beseffen. En dan Fada, mijn moeder en mijn zusjes zijn in gevaar nu er weer oorlog is. Kon ik maar iets doen! Maar ik weet niet wát.”

De missionaris liet de jongen rustig uitspreken en zei toen:

„Kobina weet, dat veel van de jonge priesters, die uit Europa aankomen, niet bestand zijn tegen dit klimaat en sterven. We kunnen niet overal tegelijk zijn en moeten geduld hebben, totdat er meer Fada's beschikbaar zijn. Dan pas kunnen we aan het Noorden denken. Maar mocht ik iemand sturen, dan mag jij mee.”

„Wat zou ik dat graag willen, Fada”, zei Kobina gretig. „Dan zou ons hele dorp zich bekeren, want de mensen daar zijn niet zo slecht, Fada, maar ze weten niet beter.”

Voordat hij naar bed ging bekeek Fada Jozef een kaart van de Goudkust, waarop vele open plekken voorkwamen met in sierlijke letters er op gedrukt: Terra incognita, onbekend land. Eigenaardig dat de jongen gedachten uitsprak, die de missionaris sinds lang door het hoofd gingen.

Volgens het plan, dat hij met zijn Overste had uitgewerkt, voordat hij vertrok, moesten er nu in het binnenland al verschillende posten gevestigd zijn. Door al die sterfgevallen was er niets van gekomen, maar de gedachte aan de miljoenen heidenen in het binnenland liet hem niet met rust. Het machtige Ashanti-rijk oefende een bijzondere bekoring op hem uit. Indien men daar enkele staties kon openen, dan zou dat van invloed kunnen zijn op de gehele Goudkust. Hij besloot zijn plan nog weer eens voor te leggen aan zijn Overheid in Europa.

Nog nooit had Kobina zo'n vreemd schip gezien. Het voerde geen zeilen en toch bewoog het zich rustig en snel over het water.

Midscheeps verhieven zich twee dikke pijpen, waaruit zwarte rook opwalmde.

Misschien kon Fada Jozef hem uitleg geven.

„Fada, hoe kan dat schip varen zonder zeilen en waarom rookt het zo?”

De Fada lachte: „Dat is een stoomschip, jongen, een uitvinding van de blanken. Het schip wordt door stoom voortbewogen.”

„Stoom? Fada, hoe kan dat nu?” vroeg hij verder, maar de missionaris liep op enkele mannen toe, die een grote kano in

zee schoven, en gaf hun enkele aanwijzingen over de bagage van de nieuwe paters op het schip.

De kano voer de baai op, waarin de boot voor anker ging. De branding was zeer rustig en weldra lag het bootje verloren tegen de hoge scheepsrump.

Kobina zag een grote mand, waarin zich enkele gestalten in het wit bevonden, langzaam naar beneden zakken tot op de kano. Kisten en koffers zwaaiden over boord en het bootje stevende met zijn last naar de kust.

Vier jonge Fada's kwamen aan wal. Er was een blonde reus bij, die zijn grote handkoffer droeg, alsof het een lucifersdoosje was. Fada Jozef begroette de nieuw aangekomenen hartelijk en Kobina trad naar voren om de Grote Fada de koffer uit de hand te nemen.

„Kijk, dit is zeker uw boy”, vroeg de reus met een zware stem, terwijl hij Kobina vriendelijk over zijn krullebol streek.

„Ja”, zei Fada Jozef, „dat is mijn boy, kok, koster, klokkenluidster en huishoudster. Zijn doopnaam is Ignatius, maar ik noem hem nog steeds Kobina. „Hier jongen, nog een koffertje. De rest van de bagage wordt nagebracht.” Kobina nam zijn last op en liep voor de missionarissen uit.

Op de missiestatie droeg hij verfrissingen aan, terwijl de paters druk redenerend om de tafel zaten. Toen hij de kamer verliet, hoorde hij de Grote Fada zeggen: „Nou, nou, het is hier wel een tikje warmer dan bij ons in Holland.”

Eeh! De Fada was dus een Hollander! Daar keek hij van op. De blonde blanke leek toch in niets op de woeste kerels, die hem het leven zo zuur hadden gemaakt. Gek, dat die Fada de lange reis naar de Goudkust had ondernomen om de mensen hier te bekeren, terwijl er in zijn eigen land nog slavenhandelaars waren. Had hij niet beter in Olanda kunnen blijven om daar de slechte mensen tot inkeer te brengen; die slavenhandelaars en zo?

Als hij de kans kreeg, zou hij het de Fada zelf eens vragen.

Toen hij de volgende morgen de Mis van de Grote Fada diende, was hij zeer verstrooid en diepe rimpels lagen op zijn voorhoofd. Hij worstelde met een probleem en kwam er niet uit. Hoe was

het mogelijk, dat de Grote Fada als Priester van de Almachtige Vader aan het altaar stond? Waarom was hij geen slavenjager geworden, zoals de andere Hollanders?

De gehele morgen zat Pater Jozef met de vier anderen rondom een tafel, waarop een grote kaart van de Goudkust lag uitgespreid.

Toen daags daarna drie van hen waren vertrokken en de Grote Fada overbleef, liet Pater Jozef Kobina bij zich komen.

„Kobina, jongen, je krijgt je zin. Over enkele dagen zal de Grote Fada naar het Noorden vertrekken om een verkenningsreis te maken. En jij gaat met hem mee.”

29. OP VERKENNING

Op de maat van eentonig gezang stuwden de pagaaiende mannen de lange kano gestaag stroomopwaarts. De Grote Fada zat ineengehurkt op een kist en veegde met een rode zakdoek het zweet van zijn voorhoofd. Kobina hield zich onledig met het vlechten van een kleurig mandje.

Het was snikheet op de rivier, de zon stond loodrecht boven hun hoofden en bij de minste deining ontstonden lichtflikkeringen, die een kwelling waren voor de ogen. De snel stromende rivier sneed een wondermooie kloof in het ondoordringbare groen van het oerwoud.

Langzaam gleed de kano langs eeuwenoude woudreuzen, die hun grillige wortels als zovele voeten in het water staken. Vanaf de overhangende takken, die een brug over de kloof vormden, hingen tapijten van groen neer tot in de stroom, terwijl hier en daar wormstekig overhellende bomen als slapend tegen elkaar leunden, bijeengehouden door overwoekerende lianen.

Grote en kleine apen keken met een wereldwijd gezicht op de naderende kano neer, krabden zich bedenkelijk achter de oren en verdwenen gillend en kwetterend tussen de takken.

Krokodillen luierden als gestrande boomstammen op de zandbanken en zwemmende slangen sneden met opgeheven kop een vluchtige groef door het stromende water.

Met dromerige ogen zag de Grote Fada het oerwoud aan zich voorbij glijden. Sinds ongeveer twee weken was hij nu op trek. Van Elmina uit ging de reis over land tot Dunkwa aan de rivier de Ofin, van waaruit ze stroomopwaarts de rivier volgden na eindeloze onderhandelingen te hebben gevoerd met een ploeg roeiers.

Over de ontvangst in de dorpen viel niet te klagen. Er waren zelfs opperhoofden, die hem verzochten in hun dorp een schoot te openen; maar het gebeurde ook, dat hij voor zijn avondeten een zwarte kip ontving, een teken dat hij niet welkom was.

In de late namiddag hoopte hij Edubia, het eindpunt van zijn boottocht te bereiken. Hij was blij, dat er een einde kwam aan

het dagenlange hurken in de gloeiende hitte, die tussen het geboomte van de rivier hing.

Ook de roeiers hadden te kennen gegeven, dat het welletjes was en dat ze terug wilden. Menige kalebas palmwijn was eraan te pas gekomen om hen op gang te houden.

Toen dan eindelijk bij het vallen van de avond achter een kromming van de rivier de eerste hutten van Edubia zichtbaar werden, slaakte eenieder een zucht van verlichting.

Na met de roeiers te hebben afgerekend, begaf de missionaris zich met Kobina en met in de haast bijeengeroepen dragers naar het Opperhoofd. Deze ontving hen in een wit opperkleed om de blanke te beduiden, dat hij welkom was. De Ohene informeerde naar het doel van zijn komst, waarop de Fada met Kobina als tolk breedspakig uiteen zette, dat hij geen ander doel had dan daar, waar het in de toekomst mogelijk zou blijken, kerken en scholen te bouwen. Het Opperhoofd sprak zijn voldoening uit over het feit, dat de blanke priester ook zijn dorp had willen bezoeken en onderhield zich langdurig met de Fada.

Tijdens het gesprek waarschuwde hij de missionaris voor de gevaren, die hem verder het Noorden in te wachten stonden. Verschillende stammen leefden met elkaar op voet van oorlog en overvallen op dorpen waren schering en inslag. De Grote Fada beloofde voorzichtig te zullen zijn en, indien het nodig was, zich op Edubia terug te trekken. Bij het afscheid werden hem twee witte kippen overhandigd.

Na het avondeten sprak Kobina de Fada aan.

„Fada, mijn hart is ongerust, nu we het dorp van mijn jeugd naderen. Mijn vader is een man, die geen genade kent en het Opperhoofd is mij niet gunstig gezind. Wie zal hun beletten mij als slaaf gevangen te nemen?”

De Grote Fada klopte zijn boy bemoedigend op de schouder.

„Zolang ik bij je ben, zal niemand je enig leed doen. Dat kan ik je verzekeren. Wel moet ik er van opaan kunnen, dat jij je niet alleen in het dorp waagt. En 's nachts slaap je in mijn hut, zodat niemand iets tegen je kan ondernemen.”

Opgelucht en dankbaar keek Kobina de priester aan. Deze vroeg hem: „Is er nog iets, mijn jongen?”

Aarzelend keek de jongen hem aan en zei toen hikkend: „Er is nog iets, dat mijn hart bezwaart, Fada. Veronderstel, dat ik Kofi tegenkom, dan zal de drift in mij opkomen. Toch wil ik mijn handen thuis houden, want ik ben nu een christen en als christen mag ik geen wraak nemen. Is dat niet zo, Fada?”

„Kofi heeft wel een pak slaag verdiend, naar wat ik van jou heb gehoord. Maar dat mag jij hem niet geven. Mocht hij zich tegenover jou niet goed gedragen, dan zal ik hem eens flink onder handen nemen.”

30. ZIJN EIGEN DORP

De jongen herkende de omgeving; van kindsbeen af was hij er vertrouwd mee geraakt en met de ogen dicht kon hij hier de weg vinden. Kijk, daar tussen de bomen lag de plantage van de Ohene en daarnaast het maisveld van zijn Vader.

Sinds dagen schommelde Kobina tussen de vreugde van het weerzien en de vrees voor zijn vader. Nu was het dan zover, dat hij zijn geliefd dorp zou weerzien. Nog eenmaal slingerde het pad langs een hemelhoge kaasboom, toen verwijfde het zich en daar lag Manso voor hem

Aan de rand van het oerwoud bleef hij plotseling staan, zijn ogen werden groot van verbazing en ontzetting. Ook de missionaris en de dragers hielden verrast hun schreden in.

Waar eens de dorps hutten hadden gestaan zagen hun ogen niets dan zwart-geblakerde brokstukken van muren. Half verkoelde dakspanten staken boven de ruïnes uit. Hier en daar kringelde traag een sliert rook op en de wind speelde met de zwarte as van verbrand stro. Een doodse stilte lag over het uitgebrande dorp.

Kreunend sloeg Kobina de handen voor de ogen, zijn schouder schokten en toen gierde zijn stem uit in een erbarmelijk geschrei. Verslagen keek de Grote Fada naar de rokende puinhopen; toen gleeed zijn blik over de dragers heen naar de zoon van Kweku. Meewarig schudde hij het hoofd en trok de jongen een ogenblik naar zich toe.

„Jullie blijven allen hier”, zei hij toen en alleen zocht hij zijn weg door wat er van het dorp was overgebleven. Dit was geen natuurramp! De verspreid liggende doden en de akelige stilte vertelden hem het verhaal van een vijandelijke overval. Overal dezelfde sporen van geweld en vernieling. In de zwart berookte muren staken de verbrande resten van pijlen, die daar trillend waren blijven steken. Langzaam vervolgde de missionaris zijn weg. Aan het andere eind van het dorp stonden enkele hutten overeind, die niet door het vuur waren aangetast.

De Fada richtte zijn schreden naar een der hutten en keek naar binnen. Toen schrok hij.

„Wel allemachtig!” zei hij in onvervalst Nederlands.

Langs de ronde wand van de hut zaten een tiental donkere gedaanten met het hoofd tussen de knieën. Zijn schrik overwinnend kroop hij in de hut.

Langzaam gingen de hoofden omhoog en ogen, waarin hij doodsangst zag, staarden hem aan. Hij sprak hen aan en zijn stem klonk luid in de benauwende stilte. Er kwam echter geen antwoord; de ogen weken geen ogenblik van hem af.

De Grote Fada bedacht zich even en verliet toen de hut. Hij rende terug door de nauwe, met brokstukken bezaaide straten.

De dragers hadden zich op de kisten neergezet en voerden angstig een gesprek onder elkaar. Kobina hurkte tegen een boom en keek niet op, toen de Fada naderde.

Deze trok hem echter de handen voor de ogen weg en zei zacht: „Jongen, het is heel erg voor je en de Fada leeft met je mee. Maar er moet aangepakt worden. Ginds staan nog hutten overeind en er zijn nog overlevenden. Kom mee. — En jullie daar, ook!”

De dragers namen hun kisten op en volgden schoorvoetend de missionaris, die Kobina aan de hand hield. Onderweg zei hij tot de jongen: „Probeer jij van die mensen daar te weten te komen, wat er gebeurd is. Misschien is alles nog niet verloren. Flink zijn, jongen!”

Kobina vermande zich en volgde de Fada in de hut. Hij schrok van zijn eigen stem, toen hij begon te spreken.

„Ik ben Kobina, de zoon van Kweku en deze blanke man is een vriend van de Grote Geest. Weest niet bevreesd, hij zal u geen kwaad doen.”

In de stilte, die volgde, zag hij hun ogen van hem naar de Fada glijden en terug. Opnieuw begon hij te spreken om die verschrikkelijke stilte te breken. Toen kwam er meer beweging in de gestalten en met horten en stoten begon de een na de ander te spreken. Het was een angstig verhaal. Bij het kriecken van de morgen, twee dagen geleden, hadden vijandelijke krijgers

met een grote overmacht het dorp overvallen en na een korte, heftige strijd moesten de bewoners zich overgeven. Allen werden bijeengedreven in de slavenverblijven. Daarna was het dorp geplunderd en in brand gestoken. Nog voor de zon haar hoogtepunt had bereikt, waren de plundersaars vertrokken, alle inwoners als slaven met zich meevoerende. Alleen de oudsten werden achtergelaten; zij waren niet in staat geweest zich van eten te voorzien en over sommigen van hen viel reeds de schaduw van de naderende dood.

Met groeiende ontsteltenis werd het verhaal aangehoord en Kobina vroeg haastig: „Was mijn vader thuis, toen het dorp werd overvallen?”

Alle hoofden knikten.

Zijn vader had dus niet kunnen verhinderen, dat moeder en de zusjes werden weggevoerd. Slavinnen! Voor zijn ogen rezen de bekende beelden: joelende mensen, knallende zwepen. Stokken! Modder! Vuil!

Wat zou zijn vader nu denken?

De Fada onderbrak echter zijn gedachtengang.

„Zet de kisten hier maar neer”, zei hij tegen de dragers, „en maak vlug wat eten klaar voor deze arme mensen. En graaf een kuil voor de doden. — Kobina, jij blijft hier.”

De dragers vertrokken en de missionaris boog zich onderzoekend over enkele oudjes, die vervuild op de grond lagen. Zij waren er erg aan toe. Zijn hulp kon niet meer baten, hier moest hij plaats maken voor God. Hij wendde zich tot Kobina en sprak fluisterend: „Die drie daar hebben niet lang meer te leven. Spreek jij met hen en zeg hun, dat ze spoedig zullen sterven en dat de blanke Fada hier is als afgezant van de Grote Geest. Vertel hun over de God van de blanken en over Zijn Zoon, die uit de hemel neerkwam om hen te redden. Maak hun duidelijk, wat het Heiligmakende Water te betekenen heeft. Spreek, mijn zoon, en de Goede God geve je de juiste woorden in.”

Terwijl de Fada zijn aandacht aan de anderen wijdde, kroop de jongen na een kort gebed op handen en voeten tussen de stervende oudjes. Met een heilige ernst begon hij te spreken en

als vanzelf vloeiden de woorden uit zijn mond. Het was, alsof hij iets uitsprak, dat hem sinds lang op het hart lag.

In het begin staarden de oudjes hem met niet begrijpende ogen aan, maar hun blik volgde bevattend zijn arm, die naar de Fada wees, terwijl deze zich liefderijk over een murmelende grijsaard boog. Er kwam meer inzicht en geleidelijk begon het Licht te schijnen in de diepe duisternis van hun binnenste.

Na enige tijd stond Kobina op.

„Fada”, zei hij treurig, „deze twee willen gereinigd worden door het Heiligmakende Water, maar die oude vrouw niet. Zij is de moeder van de tovenaar. Hoe ik ook praat, ze wil zich niet losmaken van de Fetish.”

„Probeer het nog eens, mijn jongen, terwijl ik voor haar bid.”

Weer begon de jongen met het oude mens te praten en naast hem klonk de stem van de Fada: „Wees gegroet, Maria, Gij zijt vol van genade” De missionaris bestormde de hemel . . .

Kobina stond voor hem en zei met juichende stem: „Fada, ze stemt toe. Ze was steeds maar bang, dat de Tigari haar geest in een of ander dier zou verbannen, indien ze toegaf aan de blanke priester. Maar nu vraagt ze om het Heilig Doopsel.”

De Grote Fada nam het doopwater uit een van zijn kisten en wendde zich het eerst tot het hardnekkige oudje, dat hem nu met rustige ogen aankeek.

Even later vielen de woorden, die op deze plaats nog nimmer werden vernomen: „Maria, ik doop U in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.” Zielsgelukkig keek de jongen toe. Driemaal klonken dezelfde woorden, toen richtte de priester zich op en zei in zichzelf: „Ziezo, dit is mijn eerste afbetaling.”

„Afbetaling, Fada? Wat bedoelt U?”

„Wel jongen, dit is mijn eerste afbetaling op de schuld van mijn landgenoten, die zoveel ellende over het zwarte volk hebben gebracht.”

„Fada”, zei de jongen gelukkig, „ik had U willen vragen, waarom U niet in uw eigen land bent gebleven om dáár de mensen te bekeren. Maar nu begrijp ik beter, waarom U de zee bent overgestoken. Er is hier zoveel te doen.” Een schaduw

trok over zijn gezicht. — „Ik had zo gehoopt, dat mijn ouders en mijn zusjes hetzelfde geluk zouden hebben als de oudjes daar”

In het donker sloop een man om de hut, waarin Kobina met enkele oudjes om het vuur zat. De Fada bad zijn brevier. De lantaarn bescheen het schuw loerende gezicht, dat voorzichtig voor de ingang verscheen. Kobina keek juist in die richting en wilde verrast opspringen, toen hij in de man een van zijn dorpsgenoten herkende. Schichtig naar de verbaasde Fada kijkend kwam de man binnen. Hij liep mank en op zijn rug waren lange striemen zichtbaar. Kobina stelde hem gerust en vroeg, waar hij vandaan kwam.

„Ik ben ontvlucht”, zei de man met vermoeide stem. „Na de overval op het dorp hebben we de nacht doorgebracht in Awaso. De Ohene daar heeft een aantal slaven overgenomen. Daar was ik ook bij en toen heb ik kans gezien om te ontsnappen. Je ouders zijn met je zusjes en een twintigtal anderen in Awaso achtergebleven om op de plantage van de Ohene te werken. Ons Opperhoofd is onderweg aan zijn verwondingen bezweken.”

En hij vervolgde: „Kobina, ik heb zo'n honger, heb je iets te eten?”

De jongen hoorde de laatste vraag niet meer, onwillekeurig greep hij de Fada bij de arm en zei: „Heeft U het gehoord, Fada? moeder leeft nog en vader ook. Deze man beweert, dat mijn ouders en mijn zusjes in Awaso zijn achtergebleven. Kunnen we er niet heengaan, Fada? Awaso is niet zo ver.”

Met Kobina als tolk ondervroeg de Grote Fada de man nauwkeurig. Toen zei hij: „Kobina, jongen, ik voel er veel voor me in het hol van de leeuw te wagen. Weer een kans om de schuld te vereffenen.”

De oudjes stierven voor middernacht, de een na de ander. In de morgen vond de begrafenis plaats. De Fada zegende de graven en de eerste christenen van het Noorden werden aan de schoot der aarde toevertrouwd als het zaad voor de toekomstige oogst.

Na de eenvoudige plechtigheid vertrouwde de Fada de oude mensen aan de zorgen van de ontsnapte neger toe en maakte aanstalten om naar Awaso te vertrekken. De dragers weigerden echter verder met hem mee te gaan. De Grote Fada maakte korte metten.

„Dan blijven jullie maar hier”, zei hij. „Kobina, jij neemt de miskoffer, ik het kistje met medicijnen en we gaan.”

31. GEVANGEN

In het dorp hing een vijandige stemming, die op een dreigend gevaar wees. De missionaris kon echter niet uitmaken van welke kant het gevaar dreigde. De langs de weg staande mannen keken hem onbewogen aan en de vrouwen gingen beschermend voor haar kinderen staan. Terwijl hij zo door de straatjes liep op weg naar het Opperhoofd, kon hij zich niet aan de indruk onttrekken, dat men op de hoogte was van zijn komst. Een of andere verspieder moest het nieuws hebben verspreid.

Ook Kobina voelde zich onbehaaglijk, te meer omdat zijn stamteken op beide wangen verried, dat hij een Ashanti was.

Op het pleintje voor de hut van het dorps hoofd klapte de Grote Fada in de handen om zijn bezoek aan te kondigen. De neger, die in de deuropening verscheen, was klein van stuk en keek met ondoorgroondelijke ogen de Fada vragend aan. Deze trad naar voren en verzocht bij de Ohene te worden toegelaten. Kobina vertaalde de woorden van de missionaris en de man antwoordde, dat de Ohene met enkele mannen het dorp had verlaten om op jacht te gaan. Hij kon echter niet lang meer uitblijven en indien de blanke man wilde wachten, dan kon hij gebruik maken van de naastbij gelegen hut.

De Grote Fada stemde toe en de neger ging hen voor naar een kleine hut met hoge, lemen muren. Nauwelijks waren zij binnen, toen van achter een muur enkele krijgers verschenen en snel de ingang van de hut met een deur van zware balken afsloten. Toen de missionaris zich omkeerde, ontdekte hij, dat zij gevangen zaten.

Verdwaasd keek Kobina hem aan, zijn mond hing open van verbazing. „Fada, Fada, we zijn gevangen genomen. Nu gaan ze ons als slaven verkopen!”

„Zo'n vaart zal het niet lopen, jongen”, zei de Grote Fada rustig. „Trek die kist even hierheen, dan kunnen we tenminste gaan zitten.”

Maar de jongen was geheel ontdaan en kon geen rust vinden. Hij liep naar de deur en tuurde door een spleet naar buiten.

„Er staan twee schildwachten voor de hut, Fada. Dat belooft niet veel goeds.”

De Fada bleef echter ijsig kalm.

„We zijn in Gods handen, jongen, en daar zijn we veilig. — Wat ze met ons voorhebben, weet ik niet. Het is natuurlijk jammer, dat we geen kans hebben gekregen met het Opperhoofd te spreken; we weten nu niet, of je ouders hier zijn. Maar, kop op, jongen. Destijds in Dahomey heb ik wel voor hetere vuren gestaan en toen jij in de handen van die brave Hollanders was, zag het er voor jou ook niet mooi uit, nietwaar?”

Toch vroeg de missionaris zich af, wat hun te wachten stond. Dat men hen tot slaaf wilde maken, geloofde hij niet; maar in een land als dit kwam men voor allerlei verrassingen te staan.

Intussen verstreek de tijd en Kobina zei: „Ik hoop, Fada, dat ze ons niet laten verhongeren. Ik heb een verschrikkelijke . . .”

Veraf klonk opeens een verward gedruis, dat snel aangroeide. Het was alsof een gerucht zich verspreidde, dat de gemoederen in beroering bracht. Men hoorde verraste uitroepen, klagende stemmen en daar boven uit het gejammer van vrouwen.

De schildwachten voerden een opgewonden gesprek en Kobina legde zijn oor te luisteren. Het bleek, dat de Ohene tijdens de jacht door een onhandig geworpen speer was getroffen en zwaar gewond. Ogenblikkelijk vertelde hij het nieuws aan de Fada en deze kwam nieuwsgierig naast hem staan. Het rumoer werd steeds luider en voor de hut van het Opperhoofd verzamelde zich een treurende menigte.

Er scheen een stoet te naderen, want enkele mannen persten zich schreeuwend en snauwend tussen het volk om ruim baan te maken.

Op een ruwe baar droegen twee mannen voorzichtig de gewonde Ohene naar zijn hut. Even zag de Fada het geronnen bloed, dat aan zijn schouder kleefde; toen was er niets meer te zien dan de ruggen van de opdringende negers.

De missionaris ging weer zitten. Jammer dat dit juist nu moest gebeuren. Nu kreeg hij helemaal geen kans om over de slaven te spreken, tenzij een gedachte kwam in hem op . . .

..... danste hij voor een afgod uit.

De tam-tams begonnen te roffelen en Kobina, die nog steeds bij de deur stond, wenkte de Fada en zei: „Fada kom eens gauw kijken, er is wat op komst!”

Buiten schaarde het volk zich langs de weg, trosselaars kwamen in zicht gevolgd door de tovenaars in vol ornaat. Omhangen met allerhande tovermiddelen en medicijnen danste hij voor een afgod uit, die door een man op het hoofd werd gedragen, en verdween met de afgod in de hut van het Opperhoofd.

De kleine man, die de Fada bij zijn aankomst te woord had gestaan, kwam naar buiten en gebaarde het volk het plein te verlaten. Toen de menigte geen gehoor gaf aan zijn verzoek, liet hij door enkele krijgers de binnenplaats ontruimen.

Het werd inmiddels donker. De Fada trok de jongen bij de deur weg en zei: „Kobina, ik geloof, dat hier voor ons een kans ligt, die we niet mogen verwaarlozen. Luister, jij roept dadelijk een der schildwachten aan. Je zegt, dat we honger hebben en verzoekt hem ons van eten te willen voorzien. Wanneer er dan iemand met eten komt, maak jij de man duidelijk, dat de blanke Fada zijn diensten aanbiedt en dat hij het Opperhoofd kan genezen. Het kan natuurlijk verkeerd uitvallen, maar dat moeten wij er op wagen.”

Kobina begreep, wat de Fada bedoelde; hij trok de aandacht van een der schildwachten en vroeg om voedsel. De krijger bromde een onverstaanbaar antwoord, maar even later verscheen hij in de deuropening met een bak rijst in de hand. De jongen nam de kom van hem over en zei: „Mijn blanke Vader heeft vernomen, dat de Ohene zwaar gewond op zijn mat ligt. Het bleekgezicht is zeer kundig en heeft machtige medicijnen uit het land der blanken; kijk, een hele kist vol. Hij zal de Ohene genezen.”

„De Fetish van onze tovenaars is machtiger dan de medicijn van de blanke. De Komfo is bekwaam genoeg om onze geëerde Ohene gezond te maken.”

Voordat Kobina nog een woord kon zeggen, werd de deur gesloten.

„Mis!” zei de Fada en begon te eten. Daarna viel hij op zijn kist in slaap.

Toen hij wakker werd, stond de tolk van de Ohene in de deuropening. Hij wenkte Kobina en zei: „Zeg de blanke man, dat hij zijn medicijnkist neme en mij volge.” Kobina vertaalde het bevel, waarop de missionaris zei: „Laat hem weten, dat ik je nodig heb, indien hij wil, dat ik het Opperhoofd genees.” De jongen kreeg toestemming om mee te gaan en samen traden ze de hut van de Ohene binnen. Deze lag bewusteloos op een mat, zijn pols was zwak tengevolge van bloedverlies.

„Onze medicijnman is er niet in geslaagd de ziel van de Ohene terug te roepen”, zei de tolk. „De geesten waren hem niet gunstig gezind. Dat de blanke man thans de kracht van zijn medicijn bewijze.”

De Grote Fada knielde bij de gewonde neer, wiens bovenlichaam met inlandse medicijnen en toverzalf was besmeerd. Hij beval Kobina water te halen en onderzocht de wond, waarbij hij tot de bevinding kwam, dat de speer geen edele delen had geraakt. Er bestond een goede kans, dat de Ohene in leven zou blijven. Kobina bracht water aan en de Fada waste het stinkende smeersel van de tovenaer weg. Daarna verbond hij de wond en dekte de Ohene toe.

De gitzwarte ogen van de tolk volgden wantrouwend de blanke handen van de priester. Deze keek rustig op en zei: „Kobina, breng de man aan zijn verstand, dat hij rustig kan gaan slapen. Hij hoeft niet bang te zijn, dat we er van door gaan, of dat de Ohene enig leed zal geschieden.”

De tolk weigerde echter beslist de hut te verlaten en terwijl Kobina zich op een mat uitstreckte, hielden beide mannen de wacht bij de gewonde.

39. HET LICHT SCHIJNT IN DE DUISTERNIS

Met veel zorg vouwde Kobina de gewaden op en borg ze in de miskoffer. Hij wachtte, totdat de Fada klaar was met zijn dankzegging en zei toen: „Wanneer spreekt U met de Ohene over de slaven van Manso?”

„Eerst moet ik zien, hoe de toestand van de Ohene is”, zei de Fada. „We zullen aanstonds gaan kijken. Rooster eerst een paar bananen.”

Het was de missionaris gelukt de Ohene te redden. De eerste tijd was het een dubbeltje op zijn kant geweest en de Fada had zich reeds afgevraagd, wat er met hen ging gebeuren, indien de Ohene stierf. Gelukkig was het gevaar geweken, zowel voor het Opperhoofd als voor hen zelf. De laatste dagen ging zijn toestand snel vooruit.

Intussen was ook de vijandigheid van de bevolking afgenomen en als medicijnman stond de Fada in hoog aanzien. Hoewel de tolk hem toestond zich vrij op de binnenplaats te bewegen, was het hem verboden het dorp in te gaan, zodat hij niet in staat was geweest op onderzoek uit te gaan naar het verblijf van Kobina's ouders. De tolk had geweigerd hem enige inlichtingen te verschaffen en de Ohene wilde hij niet lastig vallen, zolang deze niet in staat was een geregeld gesprek te voeren. Nu was het echter tijd, dat hij het doel van zijn bezoek uiteenzette.

Het Opperhoofd ontving de missionaris en zijn boy met een opgewekte glimlach. De Fada onderzocht de wond, ze heelde nu snel.

„De Ohene zal spoedig genezen zijn”, zei hij.

„Ik merk het”, zei het Opperhoofd. „De geesten zijn mij gunstig gezind geweest, toen zij de schreden van de blanke man naar mijn dorp leidden. Ik ben het bleekgezicht zeer dankbaar, hij heeft mij van de dood teruggehaald.”

„Het doet mij genoeg Nana* zo te horen spreken. Dat ik uw dorp bezocht, was geen toeval. Het is mij namelijk ter ore

* Benaming voor een opperhoofd; betekent grootvader.

gekomen, dat hier slaven uit Manso vertoeven, die mij zeer aan het hart liggen. Daarom heb ik mij naar uw dorp begeven om met U te onderhandelen. Het ongeval, dat U trof, heeft mij echter verhinderd mijn gedachten uit te spreken."

„Inderdaad heb ik niet lang geleden slaven gekocht, afkomstig uit Manso. Is de blanke man voornemens slaven te kopen?"

„Nee", zei de Fada, „ik verafschuw de slavenhandel, omdat het tegen het gebod is van de God der blanken, die zegt, dat de mensen liefde moeten hebben voor elkander en dat de een niet onrechtvaardig mag zijn tegen de ander."

„De woorden van de blanke man verbazen mij zeer. Zijn het niet vooral de blanken, die slaven opkopen en naar vreemde landen voeren?"

„De Ohene spreekt de waarheid. De blanken, waaronder ook veel mannen van mijn eigen stam, hebben daardoor de zwarten veel onrecht aangedaan en een grote schuld op zich geladen. Als dienaar van de Grote Geest ben ik naar dit land gekomen, om dit onrecht te herstellen. Maar ook de zwarten zijn vaak wreed tegenover hun eigen broeders en de God van de blanken heeft mij de taak opgedragen de zwarten te leren hun broeders lief te hebben, inplaats van ze uit te moorden en tot verachte slaven te maken."

„De blanke priester heeft wel een ondankbare taak op zich genomen", zei de Ohene. „Hoe wilt U geheel alleen die opdracht volbrengen?"

„Ik sta niet alleen, geëerde Nana, met mij zijn verschillende andere priesters naar de Goudkust gekomen en na ons zullen er weer anderen komen. Dan zullen de zwarten de wet van de Almachtige erkennen en eerbiedigen. Dan zal er ook een tijd komen, dat in dit land de tempels van de ware God die van de Fetish zullen vervangen en dan zal er ook een einde komen aan de slavernij."

Terwijl Kobina met vreugde de woorden van de Fada opving en ze vertaalde, leidde de Ohene plots het gesprek in een andere richting.

„Later hoop ik nog vaker met U te spreken over uw God en

over onze Fetish. Mag ik thans vernemen met welk doel de blanke priester mijn dorp met zijn bezoek heeft willen vereren?"

De missionaris legde hem de reden van zijn komst uit en toen hij ten laatste was uitgesproken, zei het Opperhoofd: „De blanke priester heeft mij het leven gered; hoe zou ik hem iets kunnen weigeren? Ik schenk U daarom de slaven uit Manso. Maar daarmee is mijn dankbaarheid niet uitgeput. De blanke priester zal hier altijd welkom zijn; hij beschouwe mijn dorp als het zijne.”

Kobina huilde van blijdschap.

De jongen beefde van spanning, toen hij in gezelschap van de Grote Fada en de tolk de lage, vierkante hut naderde. Nu kwam er ten laatste een einde aan zijn angst, aan alle onzekerheid. Ongeduldig keek hij naar de tolk, die aan het houten slot morrelde.

Tenslotte zwaaide de zware deur open. De missionaris liet Kobina voorgaan en als een geest verscheen hij temidden van de verblufte slaven. Met een snik van vreugde wierp de jongen zich in de armen van zijn moeder, die hem met ontroering omhelsde: „Mijn jongen, mijn jongen toch.” Zijn zusjes klemden zich aan hem vast en dol uitgelaten schreeuwde hij: „Moeder, u bent vrij!” en met zijn armen zwaaiend, „Jullie zijn allemaal vrij! Dank zij de blanke Fada. Hij heeft”

Hij hield plotseling op toen een slaaf langzaam op hem toetrad. Zijn vader! Wat was hij veranderd! De hooghartige, ongenadige trek op zijn gezicht was verdwenen en zijn ogen hadden de harde uitdrukking verloren. Hij was een oude man geworden!

Schuw keek Kobina naar de nog niet geheelde wond van het brandmerk op zijn schouder. Kweku volgde de blik van zijn zoon en zei zacht:

„Mijn zoon, zo lang ik leef zal dit teken mij herinneren aan het leed, dat ik jou en zoveel anderen heb aangedaan. Nu weet ik, wat het betekent slaaf te zijn; maar er is veel nodig geweest om mij de ogen te openen, want ik was blind! Blind!”

„Spreek zo niet, vader”, zei de jongen. „Vergeet dit alles.

Wij zwarten zondigen zonder het voldoende te beseffen. Wij allen in dit land zijn blind en dolen in het duister. Maar de Fada is tot ons gekomen en nu schijnt het Licht in de Duisternis.”

Diep boog de slavendrijver zich voor de missionaris, die in de deuropening stond. Zijn donker hoofd vormde een fel contrast met de witte gestalte, die scherp stond afgetekend tegen een achtergrond van licht.

De zoon van Kweku beschouwde het als een hoopvol teken voor de toekomst van de Goudkust.

E I N D E.

Imprimatur
Dr. J. Kroon S.J., Libr. censor
Trajecti ad Mosam, 3 Julii 1952

Cum permissu Superiorum,
H. Mondé, Prov.
Oosterbeek 17 Juli 1952.

Dit is dan het verhaal van Kobina de Zoon van de Slaven-drijver. Het speelt in een tijd, een kleine honderd jaar geleden, toen de laatste Hollandse slavenhalers de Westkust van Afrika aandeden en de eerste missionarissen met opoffering van hun gezondheid en hun leven het Verlossingswerk aan de Goudkust begonnen.

Sindsdien is er veel gebeurd in dit land. Duizenden negers zijn tot de éne, ware God bekeerd; honderden kerken en scholen zijn in de oerwouden verrezen. Zachtmoedigheid, rechtvaardigheid en liefde zijn voor de zwarten geen onbekende begrippen meer.

Maar toch bestaat de slavernij nog aan de Goudkust: de slavernij van een diepgeworteld heidendom. Millioenen negers leven nog in bijgeloof en zedenbederf, en maken zich slechts moeilijk los van hun fetish.

De strijd tegen deze vorm van slavernij gaat echter door, onophoudelijk, onverbiddelijk en niettegenstaande alle moeilijkheden. En die moeilijkheden zijn groot. Al sterven de missionarissen niet meer in groten getale aan de malaria, de gele koorts en de zwartwaterkoorts, toch is hun leven één opoffering. Hun offervaardigheid draagt echter rijke vruchten en hun pogingen zijn niet vergeefs; integendeel.

Voor flinke, Nederlandse jongens is hier een taak weggelegd, die hun de hoogste en de heiligste bevrediging zal schenken: de taak van een missionaris.

Nog steeds drukt op ons, Nederlanders, de schuld van het verleden, nog steeds rust op ons de plicht goed te maken, wat onze voorouders aan de negers van de Goudkust misdreven. Mogen vele Nederlandse jongens die schuld beseffen en die plicht begrijpen.

Inlichtingen over het bekeringswerk aan de Goudkust kunnen worden ingewonnen bij Pater B. Eerden, Huize „Tafelberg”, Oosterbeek (Gld.).

INHOUD

	bladz.
1. Een Vreemde Droom	3
2. De Slavendrijver	7
3. Een Avontuur in het Bos	12
4. Het Overwinningsfeest	17
5. Op weg naar de Blanken	20
6. Kobina ontdekt een dreigend Gevaar	25
7. Het Grote Meer	28
8. Schildpadden in de Branding	31
9. Ontgoocheling	36
10. De stervende Blanke	40
11. Het Slavenschip	45
12. Gevaar	51
13. Ingesloten	54
14. Hulp in de Nood	58
15. Het Ontzet	62
16. Kobina de Dappere	67
17. De Kleine Slaaf	73
18. Het roekeloze Plan	78
19. De Straf	82
20. Fada Jozef neemt een Besluit	86
21. Wanhoop	91
22. Fada Jozef zet door	96
23. Het Hollandse Schip	101
24. Zeerovers	105
25. Gered	109
26. De Missieboy	114
27. Kobina ziet het Licht en ontmoet de Dood	118
28. De Hollander	124
29. Op Verkenning	129
30. Zijn eigen Dorp	132
31. Gevangen	138
32. Het Licht schijnt in de Duisternis	143